

Atlantis

Атлантски савет Србије - Atlantic Council of Serbia

www.atlanticcouncil.org.yu

TEMA - COVER STORY

НЕУТРАЛНОСТ NEUTRALITY

Земља партнер: **ROMANIA**
Partner country:

Atlantis

Osnivač i izdavač / Founder and Publisher:
Atlantski savet Srbije / The Atlantic Council of Serbia

Uređivački odbor izdanja Atlantskog saveta Srbije / Editorial Board: Branislav Anđelić, dr Srbobran Branković, Rodoljub Gerić, prof. dr Darko Marinković, Miloš Ladičorbić, Blagoje Ničić, Petar Popović • Za izdavača / For the Publisher: Vladan Živulović, predsednik / President • Glavni i odgovorni urednik / Editor-In-Chief: Rodoljub Gerić • Redakcija / Editorial Work: Jelena Jeličić, Milan Jovanović, Ivana Kojadinović, Mihailo Ilić, Ana Đorđević, Aleksandar Đelošević, Aleksandra Komarnicki, Miloš Vasiljević, Dušanka Rodić • Likovno-grafički urednik / Graphics & Layout: Branislav Ninković • PrePRESS: triD studio, www.trid.co.yu • Sekretar redakcije / Editorial Secretary: Senka Kankaraš • Prevod na engleski / English Translation: Nikolina Šašo • Lektor za engleski jezik / English language editor: Nikolina Šašo • Adresa Redakcije / Editorial Office Address: 11000 Beograd, Bul. oslobođenja 83 / Boulevard oslobođenja 83, Belgrade 11 000, Serbia • E-mail adresa / E-mail Address: atlantis@atlanticcouncil.org.yu • Elektronsko izdanje / Electronic Publication: www.atlanticcouncil.org.yu • Tel/fax: +381 11 3975-643, 2493-096, 2493-356 • Časopis izlazi tromesečno / Atlantis is a quarterly newsletter • Štampa / Printing: Štamparija/Printing Services Altanova, Zemun

CIP - katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
ISSN 1452-8851 = Atlantis (Beograd)
COBISS. SR-ID 140098828

British Embassy
Belgrade

Izdavanje ATLANTISA
podržala je Vlada Velike Britanije / Publication of Atlantis
Supported by the Government
of the Great Britany

4

И НАТО и ЕУ

Both NATO
and the EU

7

Интервју Владан Живуловић:
Евроатланске интеграције
упркос свему

Interview Vladan Živulović:
Euro-Atlantic Integration
in spite of everything

22

Истраживање:
Јавност Србије
о сектору безбедности

Research:
The Serbian Public's
stance on the Security Sector

41

Досије:
Ко су вехабије
на Балкану?

Dossier:
Who are the Wahhabis
in the Balkans?

И НАТО И ЕУ

ПЛЕДОАЈЕ ЗА ИНТЕГРАЛНИ ПРИСТУП ЕВРОАТЛАНТСКИМ ИНТЕГРАЦИЈАМА

PLEA FOR AN INTEGRAL APPROACH TO EURO-ATLANTIC INTEGRATIONS

Пише: Дарко Маринковић

Евроатлантске интеграције представљају део европске и међународне стварности. У промењеном свету, чија је једна од кључних одредница изузетна динамика промена, битно је промењена и улога НАТО пакта, пре свега зато што је дошло до суштинских промена у схватању људске безбедности, њеном функционалном повезивању са концептом и праксом људских слобода и права, као једног од кључних достигнућа савремене цивилизације, и интензивног процеса економске, политичке и социјалне интеграције и

By Darko Marinkovic

Еuro-Atlantic integrations are a part of European and international reality. In an altered world, one of the key determinants of which is an extraordinary dynamics of change, the role of the NATO Pact has also changed significantly, primarily due to fundamental shifts in understanding the notion of human safety, its functional connection with the concept and practice of human rights and freedoms, as one of the crucial achievements of modern civilization, and the intensive process of economic, political and social integration and interdependence of the contemporary world, commonly subsumed under a common denominator called globalization. NATO's role has changed primarily due to altered conditions, or rather the fact that the grounds for its establishment belong to history. However, it is apparent that, nowadays, the process of Euro-Atlantic integrations cannot be reduced to NATO alone. It concerns a much broader, more intricate political, economic, military and security process which alters, transforms and reshapes to a large extent the political and social image of the contemporary world, placing new challenges before NATO and undertaking new roles and responsibilities commensurate with the requirements of the times in which we live.

As an indisputable global process, Euro-Atlantic integrations also present an integral part of our reality as a result of, at least, two reasons – because it is impossible to be indifferent or neutral with regard to this process, as well as, due to the fact that the process of Euro-Atlantic integrations, both directly and indirectly, affects political and security processes and relations in Serbia, as well as in other countries. To that effect, advocating a neutral standpoint towards NATO and Euro-Atlantic integrations as a whole essentially means turning a blind eye to the facts. In other words, to assume a neutral status in relation to an organization which has and will undoubtedly continue to have a key role in defining the political and security picture of Europe and the world, goes against the principles of commonsense and negates basic knowledge and facts pertaining this field.

Nevertheless, a Serbian proverb – “the snow does not fall in order to cover the hill but for the beasts to reveal their tracks” – paints more than a clear picture of the situation and relations dominating the internal political arena of

међузависности савременог света, која се, уобичајено подводи под заједнички називник глобализација. Промењена је улога НАТО пакта, пре свега зато што су промењени услови, односно разлози његовог оснивања припадају историји. Очигледно је, међутим, да се про-

цес евроатлантских интеграција не може данас свести на НАТО пакт. Реч је о много ширем, комплекснијем, политичком, економском, војном, безбедносном процесу, који у великој мери мења и реобликује политичку и социјалну слику савременог света, стављајући пред НАТО пакт нове изазове и преузимање нових улог и одговорности примерених захтевима времена у коме живимо.

Као неспорни глобални процес, евроатлантске интеграције представљају и део наше стварности, из најмање два разлога – зато што у односу на овај процес није могуће заузети неутралан став, као и због тога процес евроатлантских интеграција, посредно и непосредно утиче на политичке и безбедносне процесе и односе у Србији, као што се то догађа и у другим земљама. У том смислу, залагање за неутралност према НАТО и евроатлантским интеграцијама у целини, у суштини је затварање очију пред чињеницама. Другим речима, бити неутралан према организацији која данас и која ће, извесно је и у будућности имати кључну улогу у дефинисању политичке и безбедносне слике Европе и света, противи се начелима здравог разума и негира основна знања и чињенице из ове области. Међутим, однос према евроатлантским интеграцијама, по оној народној пословици – не пада снег да покрије брег, већ да звери покажу траг, у великој мери говори о стању и односима на унутрашњој политичкој сцени Србије. Управо се на овом, изузетно сложеном, осетљивом и потенцијално конфликтном подручју, уочава недостатак државне стратегије, односно недостатак капацитета владајуће елите да такву стратегију дефинише и остварује.

По питању односа према евроатлантским интеграцијама подељено је и јавно мњење и политички актери, при чему су ове поделе вишеслојне и крећу се у неколико праваца. Када је реч о политичким странкама, јасно се уочава линија разграничења између странака, тзв „проевропске оријентације“, које су за и политичких странака које су против уласка Србије у НАТО пакт. Истовремено, политичке странке се, бар на формално – декларативном плану слажу у томе да Србија треба да се прикључи ЕУ.

Serbia with regard to its approach towards Euro-Atlantic integrations. It is precisely regarding this extremely complex, sensitive, and potentially conflicting issue that one can notice a lack of state strategy, or rather, the lack of capacity on the part of the ruling elite to define and implement such a strategy.

Taking into consideration the various approaches to Euro-Atlantic integrations, the public opinion and politicians are divided, whereby these divisions are multilayered and move in several directions. When it comes to the politi-

cal parties, there is a clear and noticeable demarcation line between the parties of the so-called “pro-European orientation” which are in favour of Serbia joining NATO, and those political parties which are against such a step. At the same time, political parties, at least formally and declaratively, agree with the standpoint that Serbia should join the EU.

On the other hand, the great majority of citizens support the process of Serbia's incorporation into the EU, primarily due to the belief that entering the EU will bring economic and technological progress to Serbia, a higher standard and quality of life to its citizens. However, the number of those who support Serbia's joining the NATO Pact is considerably smaller, or rather, the demarcation line concerning

Both The NATO and The EU

С друге стране, огромна већина грађана, Такође подржава процес укључивања Србије у ЕУ, пре свега због уверења да ће укључивање у ЕУ донети економски и технолошки напредак Србије, већи стандард и квалитет живота њених грађана. Међутим, знатно је мањи број оних који подржавају укључивање Србије у НАТО пакт, односно линија подела по том питању много је оштрија и видљивија. Логично је да се та линија подела и сукоба још више заострила после једностраног проглашења независности Косова, при чему се број оних који се противе уласку Србије у НАТО пакт повећао.

На поменути линију раздвајања и сукоба по питању уласка Србије у НАТО пакт, поред међународних, утичу и домаћи актери, при чему је видно да је утицај домаћих политичких чинилаца већи. Наиме, однос према НАТО пакту доживљава исту судбину, као и многа друга питања развојне стратегије – користи се, пре свега као предмет унутрашњих политичких обрачуна, политичких и идеолошких манипулација грађанима. Наравно, изузетно велика сложеност и осетљивост овог питања неминовно утиче да цена ове идеолошке манипулације буде изузетно велика.

Поменута манипулација огледа се, поред осталог, у вештачком раздвајању процеса прикључивања Европској унији и процеса учлањења у НАТО. Овом приликом ће се ставити у страну чињеница да политичке власти, као и други политички актери, нису чак ни покушали да приближе грађанима, на рационалан, јасан, видљив, препознатљив начин, очекиване користи и ограничења од уласка у ЕУ или НАТО, осим уопштених парола о европској будућности Србије и тсл. Међутим, када се говори о приступу ЕУ, односно НАТО-у, томе се приступа тако као да је реч о два одвојена независна процеса, као да ће у ЕУ ући једна, а у НАТО нека друга Србија. При томе се испушта из вида, или се свесно затварају очи пред чињеницом да су све чланице ЕУ истовремено и чланице ЕУ, односно да се земље кандидати и оне које претендују на чланство у ЕУ припремају и за улазак у НАТО. Да ли је логично и очекивано да Србија у том погледу буде изузетак?

Исто тако, неспорно је, логично и очекивано да ЕУ успоставља и развија сопствену војну и безбедносну стратегију, из простог разлога, што процес политичких, економских и социјалних интеграција у оквирима ЕУ, не може да тече без безбедносне компоненте. Такође је логично и очекивано да све земље –чланице ЕУ, активно учествују у дефинисању и остваривању свих политика ЕУ, укључујући и безбедносну политику. Део тих права и одговорности припадаће и Србији онда када постане чланица ЕУ. Јасно је да та права и одговорности, односно овај аспект својих интереса и улоге Србија неће моћи да остварује изван чланства у НАТО-у. То значи да је чланство у НАТО-у интегрални и неопходни део процеса европских интеграција, без кога се доводи у питање пуни смисао и ефекти овог процеса. Супротстављање уласку Србије у НАТО, односно вештачко раздвајање процеса уласка Србије у ЕУ и НАТО у суштини је супротстављање уласку Србије у ЕУ. Кома то одговара?

this issue is much sharper and more visible. It is logical that this line of division and conflict has become sharper and even more pronounced after the unilateral declaration of independence of Kosovo, thus leading to an increase in the number of those who oppose the entrance of Serbia into NATO.

The cited line of division and conflict regarding Serbia's joining NATO is constantly influenced by international, as well as domestic factors, whereby it is obvious that domestic political factors exert a more considerable influence. Namely, the stance adopted towards NATO is experiencing the same destiny as numerous other issues pertaining to the development strategy – it is primarily being used as a subject of internal political confrontations and a tool for political and ideological manipulations of citizens. Naturally, the extreme sensitivity and complexity of this issue inevitably contributes to the fact that the price to be paid for this ideological manipulation is bound to be enormously high.

The mentioned manipulation is manifested, among other things, in the artificial separation of the process of joining the European Union and the process of joining NATO. Leaving aside the fact that political authorities, as well as other political actors, did not even try to rationally, clearly, visibly and recognizably acquaint the citizens with the expected benefits and limitations potentially arising from joining the EU or NATO, except generalized slogans about the European future of Serbia and the like. Nonetheless, when discussing the moot question of joining the EU, or rather NATO, this issue is being approached as if it regards two different, separate and independent processes, as if one Serbia will join the EU and another one shall enter NATO. In the course of this process, they lose sight of the fact or willingly turn a blind eye to the reality that all EU member states simultaneously present NATO members as well, or rather, that candidate countries and those that aspire for EU membership are also preparing for joining NATO. Is it logical and expected that Serbia should prove to be an exception to this rule?

It is also indisputable, logical and expected from the EU to establish and develop its own military and security strategy, simply because the process of political, economic and social integrations within the framework of the EU cannot exist or be carried out efficiently without a security component. It is also logical and expected that all EU member states actively participate in the process of defining and implementing all EU policies including the one on security. A portion of these rights and responsibilities will be appropriated to Serbia once it becomes an EU member state. It is clear that Serbia will not be able to realize these rights and responsibilities, or rather, this aspect of its interests and role, outside the scope of NATO. This means that NATO membership presents an integral and necessary part of the European integrations process, without which the full significance and effects of this process become questionable. Opposing Serbia's entrance into NATO, or rather, the artificial division of the process of joining the EU, on one hand, and NATO, on the other, fundamentally presents opposition to Serbia's joining the EU. Who finds this suitable and can benefit from this?

VLADAN ŽIVULOVIĆ,
председник
Атлантског савета Србије
President
of the Atlantic Council of Serbia

Евроатлантске интеграције, упркос свему

Србија се тренутно налази на великој раскрсници. После председничких избора уследило је проглашење независности Косова, а то опет, довело до пада владе и расписивања нових избора. О свим тим бурним догађајима разговарамо са Владаном Живуловићем, председником Атлантског савета Србије.

Како оцењујете победу Бориса Тадића на председничким изборима?

То је добра вест када су у питању евроатлантске интеграције. Г-дин Тадић је у обраћању грађанима после објављивања победе, недвосмислено изрекао да Србија не одустаје од пута уласка у Европску унију. Међутим, чуле су се ноте

Serbia is currently at a major crossroads. The presidential elections were followed by the proclamation of independence of Kosovo, which, in turn, led to the collapse of the government and the calling of new parliamentary elections. We chose to discuss all these turbulent events with the President of the Atlantic Council of Serbia, Mr. Vladan Živulović.

What are your views concerning the victory of Mr. Boris Tadic in the presidential elections?

This presents good news with regard to the future of Euro-Atlantic integrations. During his public address to the citizens following the announcement of victory, he unambiguously stated that Serbia shall not desist from treading the path of membership

Euro-Atlantic integrations, in spite of everything

у предизборним кампањама да ће цела прича око НАТО-а да застане. Не видим разлога за то, јер уласком у Европску унију ми ћемо у сваком случају бити у обавези да учествујемо и у европским снагама које већ сада можемо да видимо активне на подручју Босне и Херцеговине, а које су замениле НАТО снаге. У том случају, бежање од приче са НАТО-ом нема упориште у логици поготову што су све земље, новонастале чланице Европске уније најпре постале чланице НАТО-а па онда ЕУ. Такође сматрам да нам Руска Федерација ни у ком случају неће правити проблеме, а то уверење сам добио из разговора са највишим челницима и представницима Руске Федерације овде. С обзиром да је комплетно наше окружење ушло у НАТО-у, Русија неће имати никаквих примедби, нити ће се мешати у једну такву одлуку која тек треба да се донесе.

По Вама, да ли је српско друштво коначно сазрело као демократија или смо и даље дубоко поларизовани?

Српско друштво није сазрело као демократија. Ако покушавамо да анализирамо ове последње председничке изборе, закључићемо да су они више били референдум за Европску унију или против ње него што је то био избор грађана око програма председничких кандидата. Избори показују да је друштво поларизовано, што није тако драматична новост с обзиром на сличне појаве у развијеним земљама запада. Овако тесна подела треба да значи упозорење за владајућу коалицију да постоји огроман проценат људи незадовољних влашћу и жељних промена. Резултат избора, сем охрабрења да ћемо наставити са интеграцијом, значи и упозорење да се нешто мора мењати управо на оним кључним тачкама на којима је председнички кандидат Николић базирао своју кампању, а то је побољшање економских услова живота и борба против корупције. Уколико владаст тога не буде свесна и не изврши хитне промене на том плану врло лако ће нам се десити да ћемо имати не само ванредне изборе на свим нивоима, већ и нове председничке изборе.

Парламентарне одлуке упућују на мишљење и ограничавајуће односе: Европска унија да, али под условом да Косово и Метохија остану у саставу Србије.

То је управо нешто са чим је председник Тадић морао да се суочи. Те парламентарне одлуке нису Свето писмо, али каква ће бити њихова судбина видећемо тек након нових избора и формирања нове скупштине и владе. Разне опције су у игри имајући у виду изјаве председника и председничког кандидата.

Шта је по Вама концепт неутралности и колико је примењив у Србији?

До сада смо имали три концепта. Један који је заговарао евроатлантске интеграције, значи прозападни и рекао бих крајње реалистичан. Други концепт је предлог радикалских вођа да се отворе руске базе, значи крајње проруски. Трећи концепт је предлог Демократске странке Србије и то је тај концепт неутралности, који је по мени неодржив. Не постоје неутралне земље осим, рецимо, Аустрије и Швајцарске које је прихватила комплетна међународна заједница као такве. То су економски врло јаке земље, а пред нама

in the European Union. Nevertheless, overtones could be heard in the pre-election campaigns that the whole issue of entering NATO shall come to a halt and be put on ice. I do not see a reason for this, since, by joining the European Union, we will also be required to participate in the European forces which can be seen even now actively operating on the territory of Bosnia and Herzegovina, and which have replaced NATO forces. In this case, avoiding the issue concerning NATO membership is not grounded in logic, especially because of the fact that all the newly-established member states of the European Union had first become NATO member states before joining the EU. I also feel that the Russian Federation will by no means cause problems for us, and I have gained such a conviction from talks I have had with the highest officials and Russian Federation representatives in our country. Taking into consideration the fact that our entire immediate surroundings have entered NATO, Russia will have no objections, nor will it interfere in such a decision which is yet to be made.

According to your observations, has the Serbian society finally matured as a democracy, or do we still present a deeply polarized society?

Serbian society has not as yet reached maturity as a democracy. If we undertake to analyze the latest presidential elections, we will be in the position to conclude that they have presented more of a referendum in which it was to be decided whether the citizens are for or against the European Union, than the citizens' election of the most suitable presidential candidate programme. These elections demonstrate the fact that our society is polarized, which does not present such dramatic news taking into consideration similar occurrences in the developed countries of the West. Such a strict division should be a warning to the ruling coalition that there is an enormous percentage of people dissatisfied with the government and desiring change. The election results, apart from providing an encouragement that we shall continue on the path of integrations, also presents a warning that something needs to be changed precisely concerning those key points which the presidential candidate Nikolic based his campaign on, and these being the improvement of economic conditions of living and the fight against corruption. Unless the government becomes aware of this fact and implements urgent changes in these fields, it is very likely that we will have not only early elections on all levels, but also new presidential elections as well.

Parliamentary decisions point to the view and restricting relations: Yes to the European Union, but only under the condition that Kosovo and Metohia remain a part of Serbia.

This is precisely something that president Tadic inevitably had to face. These parliamentary decisions do not present the Holy Scripture, but what is going to become of them remains to be seen only after the new elections and the formation of the new parliament and government. Taking into consideration the statements of the president and presidential candidate, various options are on the table.

In your opinion, what comprises the concept of neutrality and how applicable is it in Serbia?

Up to now, we have had three concepts. The first, which advocates Euro-Atlantic integrations, therefore a pro-Western

је врло неизvestан и дуг пут да бисмо их стигли. Не верујем да би ико у међународној заједници, како на истоку тако и на западу, прихватио за озбиљно такав концепт.

На основу искуства Атлантског савета нам реците у којој мери су грађани Србије упознати са правим значењем евроатлантских интеграција и колико се то директно тиче квалитета њиховог живота?

На основу истраживања које је Атлантски савет Србије наручио од Gallup Internacionala, а које је помогао Balkan Trust, грађани су врло слабо обавештени о евроатлантским интеграцијама. На жалост, наши грађани не знају да улазак у евроатлантске интеграције не значи губитак суверенитета, како тврди супротна страна, већ напротив омогућава потпуну политичку стабилност и безбедност, што представља зелено светло за велике и озбиљне инвеститоре. Ми смо до сада имали транзицију у којој су се на јефтин начин дочепали државне имовине домаћи тајкуни и странци који припадају средњој класи када је финансијска моћ у питању. Да би они оправдали своје инвестиције у Србију мора да дође други круг инвеститора, а то су они велики попут Морган Стенлија, УБС Банке, City Bank и великих инвестиционих фондова. Основни параметар који одређује њихов долазак је процена политичког ризика, те би за њих зелено светло управо био улазак Србије у евроатлантске интеграције. Имате пример Пољске која је уласком у НАТО за 300 одсто увећала инвестиције. Имате пример Бугарске и Румуније у које је Руска Федерација инвестирала скоро 4,5 милијарди евра кад су ушле у Европску унију и НАТО, док је у истом периоду у Србију инвестирала 15 милиона евра. Новац познаје врло прецизне законитости и ту емоција нема чак ни код наше браће Руса, а да не гово-

Неутралношћу нећемо обезбедити територијалну целовитост. Одувек сам говорио да бисмо другачије говорили када је у питању Косово и Метохија да смо раније ушли у НАТО

Neutrality will not provide or guarantee territorial integrity. I have always said that we would have been in the position to discuss the issue of Kosovo and Metohia differently if we had joined NATO earlier

римо о "сировим" западњацима. Што више информација дамо нашим грађанима и управо оваквим чињеницама и аргументима отклонимо све зебње које намеће антиинтеграцијска страна, лакше ћемо отворити пут развоју наше економије.

Да ли је Србија за последњих годину дана користила капацитете и могућности које су јој дате програмом Партнерства за мир и у којој мери?

На жалост Србија ништа од тога није искористила. Нон-стоп су се преплитале политиканске или дневно политичке игре тако да су НАТО-у слане контрадикторне поруке.

and, in my view, an extremely realistic one. The second concept, put forward by the radical leaders, has been to establish Russian military bases, therefore, an extremely pro-Russian approach. And the third concept presents a proposal on the part of the Democratic Party of Serbia and this being neutrality, which is, in my opinion, unsustainable. There are no neutral countries which have been recognized by the entire international community as such, except, for instance, Austria and Switzerland. These two are extremely powerful countries in terms of economy, and we face a highly precarious and considerably long road ahead of us in order to be able to catch up with them. I do not believe that anyone within the international community, either in the East or in the West, would take such a concept seriously.

On the basis of Atlantic Council practice and experiences, could you tell us to which extent are the citizens of Serbia familiar with the true significance of Euro-Atlantic integrations and how directly this can affect the quality of their lives?

Judging from the results of public opinion polls for which the Atlantic Council, supported by the Balkan Trust, commissioned the agency Gallup International, the citizens are very poorly informed about Euro-Atlantic integrations. Unfortunately, our citizens are not aware of the fact that entering Euro-Atlantic integrations does not mean the loss of sovereignty, as the opposite side claims, but, on the contrary, enables complete political stability and security, which, in turn, presents a green light for major and more serious investors. Up to now we have been experiencing a transition process in the course of which domestic tycoons and foreigners, who belong to the middle-classes when financial power is concerned, have managed to get hold of state property cheaply. In order for them to justify and legitimate their investments into Serbia, a second round of investors needs to come in, the big ones, such as Morgan Stanley, UBS Bank, City Bank and large investment funds. The basic parameter which determines their arrival is the assessment of political risk, therefore, the incorporation of Serbia into Euro-Atlantic integrations would present precisely such a green light for them. We can see this in the example of Poland, which increased investments into the country by 300 per cent as a result of joining NATO. There is also the example of Bulgaria and Romania, into which the Russian Federation invested nearly 4, 5 billion euros upon their admission into the EU and NATO, whereas, during the same period, it invested 15 million euros into Serbia. Money recognizes and operates within a set of extremely precise rules, and there are no emotions involved, not even in the case of our brothers, the Russians, not to mention the cruel Westerners. The more information we provide our citizens with and the more we use precisely the facts and arguments like these to dispel all qualms and anxieties being imposed by the anti-integration forces, the easier it will be for us to open the doors for the development of our economy.

Has Serbia during the past year made full use of the facilities and opportunities placed at its disposal through the Partnership for Peace Programme and to what extent?

Unfortunately, Serbia has not used any of these benefits. Petty politics and daily political games have been in constant interplay, therefore, contradictory and opposing messages were sent to

Најјача је та да нисмо потписали Споразум о безбедности који је техничке природе и одређује процедуру ко од представника Србије може да прима поверљиве информације од НАТО-а. Антипропаганда је то представила као да смо ми дужни да извештавамо и дајемо све информације НАТО-у што није тачно. Само одлагање и одуговлачење са изразом односно предајом Презентационог документа су врло лош сигнал. То показује потпуну конфузију у потезима Владе,

Атлантски савет остаје доследан својој идеји и бориће за њу. И даље сматрамо да је пут Србије пут евроатлантских интеграција, мада сматрамо да су нам ове земље које су подржале независност КиМ, а које су главне чланице НАТО-а, учиниле тзв. медвеђу услугу

The Atlantic Council remains committed to its vision, and will continue to fight and campaign for the realization of its mission. We still feel that the course Serbia should take is one of Euro-Atlantic integrations, although it is our view that the countries which have endorsed the proclamation of independence of Kosovo and Metohia, and which constitute the principal member states of NATO, have done us a disservice.

док са друге стране, сви актери у тој Влади прихватају програм Партнерство за мир у потпуности и залажу се за њега. Ова “милошевска политика” превазиђена је још у XIX веку и то више не пролази нигде. Отуда и чуђење у редовима НАТО-а оваким потезима, јер иду искључиво на штету Србије, која захваљујући овако “лукавим и домишљатим потезима” није успела ни да обезбеди канцеларију за свога представника, а могла је да покрене низ програма који би поредстављали економску добит за ову државу и ојачали њен безбедносни сектор.

Да ли је Србија заиста у позицији да се одлучује између Запада и Русије?

Одлучивање између није ултиматум нити га ико поставља, а посебно не Руси. То је флоскула односно мала игра људи у Влади (да их не именујемо) који су узели на себе терет вођења Србије. Руски амбасадор у Београду, г-дин Алексејев ми је најотвореније рекао да Русија не прави никакве сметње уласку Србије у НАТО. Биће да је то опет игра аматера којим је дато сувише моћи у руке, а бојим се да не разумеју геополитичку стварност. Ја их и овом приликом упућујем да, поред текстова г-ђе Смиље Аврамов (коју иначе изузетно ценим) и других аутора глобалних завера, читају текстове Бжежинског и осталих аутора.

NATO. The most poignant and striking among these being that we still have not signed the Security Agreement which is of technical character and defines the procedure pertaining to the decision about who of the representatives of Serbia will be able to receive confidential information from NATO. Anti-propaganda presented this in the form of Serbia being obliged to report and submit all our information to NATO, which is not true. The very postponement and procrastination in the process of drafting, or rather, submitting the Presentation Document present a very bad signal. This demonstrates complete confusion in the government's moves, whereas, on the other hand, all the actors within this government fully accept and advocate the Partnership for Peace Programme. This type of 'Miloš-like policy' was abandoned and transcended as far back as in the 19th century and will not pass off and be accepted anywhere any more. Hence the bewilderment in NATO's ranks at such moves, since they are exclusively detrimental to Serbia alone, which, owing to such 'shrews and ingenious moves', has not even managed to provide an office for its representative, while it could have launched a series of programmes which would present a source of economic gain for this country and would strengthen and improve its security sector.

Is Serbia truly in the position to have to decide between the West and Russia?

Deciding between these two options neither presents an ultimatum nor is it issued by anyone, especially not the Russians. It presents a catchword, or rather, a small game on the part of the people in government (without wanting to name names) which have taken upon themselves the burden of governing Serbia. The Russian Ambassador to Belgrade, Mr. Alekseev has told me very openly and without reservation that Russia does not present a stumbling block nor does it in any way obstruct Serbia's integration into NATO. It is more likely that this yet again presents a game masterminded by amateurs who have been given too much power to wield, and I am afraid that they do not have a sufficient grasp of the geo-political reality. I use this opportunity to advise them that, apart from reading the narratives of Mrs. Smilja Avramov (whom I otherwise have the utmost reverence for) and other authors of global conspiracy theories, they should also read the writings of Bzezinski and other authors.

How do you explain the fact that 69% of the citizens feel that Serbia should become a member of the EU, 48% of them support the Partnership for Peace Programme, and only 28% of the citizens is of the view that we should join NATO?

It is logical that only a mere 28% of citizens support the admission of Serbia into NATO, taking into consideration the intervention which befell us in the year 1999. Nevertheless, I advise everyone, except the parents of the innocent victims which lost their lives during the aggression, to reduce their level of emotional involvement and bear in mind that we were bombed by NATO, comprising 19 countries at the time, all of which participated wholeheartedly in this decision, therefore, we cannot hate only one of them and appease the other ones. Let us try to analyze why all the 19 countries had decided to bomb us, and, leastways, let us look back. We should remember that Serbia wanted to enter into war with the Italians over the Zone B and Trieste.

Како објашњавате чињеницу да 69% грађана сматра да Србија треба да постане чланица ЕУ, 48% њих подржава програм Партнерство за мир, а свега 28% грађана мисли да би требало да уђемо у НАТО?

Логично је да само 28% грађана подржава улазак Србије у НАТО с обзиром на интервенцију која нас је задесила 1999. године. Ипак, саветујем све, сем родитеље невиних жртава које су страдале током агресије, да смање степен емоција и имају у виду да нас је бомбардовао НАТО, у то време 19 земаља које су све здушно учествовале у томе, па не можемо да мрзимо само једну, а другој да гледамо кроз прсте. Покушајмо да анализирамо зашто нас је свих 19 земаља бомбардовало и у крајњем случају погледајмо уназад. Сетимо се да смо хтели да ратујемо са Италијанима око зоне Б и Трста. Када нам је то одлуком моћника одузето, убрзо смо сви хрилили у Трст да купујемо фармерке. Сетимо се да су наши људи исто тако хрилили у Немачку након другог светског рата да раде у почетку најниже и најјефтиније послове, а управо је Немачка била наш главни окупатор. Закључак овог подсећања може бити да живот иде даље, да и даље треба живети са овим земљама, сарађивати, трговати и превазићи нетрпељивости као што се то догодило и у овим претходним случајевима. Неговање љутње, мржње, и беса према истима засигурно нас неће никуда одвести, а само ће нам нанети додатну штету.

Да ли би се применом концепта неутралности обезбедила територијална целовитост земље и стабилност у региону?

Неутралношћу нећемо обезбедити територијалну целовитост. Одувек сам говорио да бисмо другачије говорили када је у питању Косово и Метохија да смо раније ушли у НАТО. Када погледамо слику у региону, схватићемо да ћемо поново бити црна рупа и дестабилизирајући фактор након НАТО самита у Букурешту. Не заборавите да заговорници неутралности мрко гледају на евроатлантске интеграције, а пружају руке ка истоку, тако да само изјашњавање о неутралности бива неукусно.

Након 1999. године је требало пуно храбрости да би се формирао Атлантски савет у Србији и отворено заговарала идеја евроатлантских интеграција уз ризик да будете жигосани као издајници. Каква је ситуација данас с обзиром на то да се поново променила политичка реторика, па имамо европске и атлантске интеграције као два раздвојена, а не паралелна процеса?

Свака подела на патриоте и издајнике је лажна. Ми који смо основали Атлантски савет Србије смо се управо окупили око идеје да нам се више никада не понови 1999. година, не зато што смо кукавице и страни плаћеници, већ зато што сви имамо децу, а себе сматрамо одговорним родитељима који су дужни да својој деци обезбеде миран живот, без бомби и ратова. Наша деца заслужују бар пристојан живот. Такође, многи од нас су учествовали у последњим ратовима и врло добро знају како то изгледа. Ако смо ми издајници какви ли су онда родитељи који себе сматрају патриотама?

Политика условљавања се чини доминантном не само у

When this had been taken from us through a decision of the world powers, we soon began flocking and pouring into Trieste in order to buy jeans. Let us remember that our people had similarly flocked into Germany after World War II, in order to perform even the lowliest and most-badly paid jobs at first, when it was precisely Germany who presented our major aggressor and invader. The conclusion stemming from this reminiscent may well be that life goes on, that we should continue cooperating, trading and having good relations with these countries, and overcome all intolerance and antipathy, as it occurred in the case of the previously mentioned instances. Harboursing anger, hate and rage towards such countries will certainly lead us nowhere, only causing additional harm to our country.

Would territorial integrity of our country and stability of the entire region be secured and guaranteed through the implementation of the concept of neutrality ?

Neutrality will not provide or guarantee territorial integrity. I have always said that we would have been in the position to discuss the issue of Kosovo and Metohia differently if we had joined NATO earlier. If we observe the situation in the region, it becomes obvious that we are once again in danger of becoming a black hole and a destabilizing factor following the NATO Summit in Bucharest. We should not forget that the advocates of neutrality frown upon Euro-Atlantic integrations, extending their hands towards the East, therefore making the very idea of professing to be in favour of neutrality distasteful.

After the year 1999 it took a lot of courage to establish the Atlantic Council in Serbia and openly advocate the idea of Euro-Atlantic integrations, running the risk of being publicly branded as traitors. What is the situation like nowadays taking into account the fact that political rhetoric has yet again altered, portraying European and Atlantic integrations as two separate, instead of two parallel processes?

Each division into patriots and traitors is a false one. We, the people who have founded the Atlantic Council of Serbia, have rallied around the very idea never to let the year 1999 happen again, not because we are cowards and foreign mercenaries, but because all of us have children and consider ourselves to be responsible parents whose primary duty is to provide a peaceful existence for their children, without bombs and wars. Our children at least deserve a decent life. Furthermore, many of us have participated in the recent wars and know very well what it is like to find oneself in such a situation. If we are traitors, I wonder what the parents who consider themselves to be patriots are like?

The policy of conditioning and term-setting seems to be a dominant one not only in the communication between Brussels and Belgrade, but on the plain of internal politics as well. Is Serbia, according to you, closer to reaching a consensus, or generating new political turmoil in the forthcoming period, and where do you see the role of the Atlantic Council of Serbia in all this?

Taking into consideration the political climate, dominating culture and level of consciousness of our people, I do not see a high consensus on the horizon. Moreover, Serbian history

комуникацији Брисела и Београда, већ и на унутрашњем плану. Да ли је по Вама Србија ближа консензусу или новим политичким турбуленцијама у наредном периоду и где видите улогу Атлантског савета Србије у томе?

С обзиром на политичку климу, културу и степен свести код наших људи, не видим скори консензус. Осим тога, српска историја нам указује да је то наш основни проблем. Од самог почетка ми нисмо имали консензус тј. јединство одлучивања. Ми никада нисмо имали јединствену стратегију безбедности нити дефинисане националне интересе. Чак је и Начертаније Илије Гарашанина, које се може сматрати јединим таквим документом у нашој историји, рађено под утицајем пољских емиграната запослених у француској обавештајној служби. Наравно да бих био најсрећнији човек када би Срби, јединствени, осмислили стратегију националних интереса и њихове заштите, али мислим да смо још увек далеко од тога. Отуда код нас поделе на партизане и четнике, републиканце и монархисте, звездаше и партизановце, патриоте и издајнике. Фасцинантна је количина нетолеранције и искључивости у таквим поделама. Скромна улога Атлантског савета Србије у томе је да апелује и ради на приближавању ових група када је у питању дефинисање националних интереса, а такође да ради на едукацији и информисању јавног мњења каква је улога и интерес Србије кад су у питању евроатлантске интеграције.

Као председник Атлантског савета Србије како оцењујете једнострано проглашење независности Косова и Метохије и како по Вама овај догађај може утицати на будућност евроатлантских интегративних процеса у Србији?

Као Атлантски савет Србије, ми смо дали једно саопштење у коме смо изразили своје противљење овом једностраном чину, сматрајући да то представља кршење међународног права. У том саопштењу смо такође изнели свој став да се залажемо за евроатлантске интеграције и остајемо при томе, али да чин једностраног проглашења независности КиМ и његово признавање од стране великих земаља попут САД, Велике Британије, Француске, Италије, Немачке и др. представља чин дезинтеграције. Овај догађај ће апсолутно зауставити наше иницијативе и акције ка евроатлантским интеграцијама за неко време. То је неоспорно, тако да у овом тренутку нисам оптимиста да ће државни органи уопште желети да размишљају у том правцу, с обзиром на све ово што се десило. То покреће питање наших активности и колико ће бити упутне. У сваком случају, Атлантски савет остаје доследан својој идеји и борићемо се за њу. И даље сматрамо да је пут Србије пут евроатлантских интеграција, али такође сматрамо да су нам ове земље које су подржале независност КиМ, а које су главне чланице НАТО-а, учиниле тзв. медвеђу услугу. Ми као Атлантски савет, се не можемо надати у овом тренутку да ћемо имати подршку не само државних органа већ и грађана Србије који су видно разочарани признавањем чина једностраног проглашења независности Косова и Метохије. Зато, морамо добро да промислимо како да артикулишемо наше активности у будућности, без жеље да одустанемо од своје идеје, али у новонасталим условима који нам не иду на руку.

Јелена Јеличић

points to the fact that this has forever been our fundamental problem. From the very beginning we have not enjoyed a consensus, i.e. concord and unity in decision-making. We have never had a unique security strategy, or clearly-defined national interests. Even Ilija Garašanin's famous 'Načertanije', which can be considered the only document of its kind in our history, was compiled under the influence of Polish emigrants employed in the French secret service. Naturally, I would be the happiest person alive if Serbs, united, conceived a strategy of national interests and their protection, but I think we are still far from such an undertaking. Hence the divisions in our country between Partisans and Chetnicks, republicans and monarchist, supporters of Red Star and Partizan football clubs, patriots and traitors. The amount of intolerance and exclusiveness in such divisions is simply fascinating. The modest role of the Atlantic Council of Serbia is to appeal to and work on the approximation of these groups when the process of defining national interests is at issue, as well as to actively engage in educating and informing public opinion with regard to the role and interests of Serbia when Euro-Atlantic integrations are concerned.

As president of the Atlantic Council of Serbia, what are your views on the unilateral proclamation of independence of Kosovo and Metohia, and in your opinion, what effect can this event have on the future of Euro-Atlantic integration processes in Serbia?

As the Atlantic Council of Serbia, we issued a statement in which we expressed our opposition to this unilateral act, regarding it a violation of international law. In this statement we also put forward our stance that we advocate Euro-Atlantic integrations and remain committed to this goal, but that the act of unilateral proclamation of Kosovo and Metohia's independence and its recognition on the part of major countries such as the U.S.A, Great Britain, France, Italy, Germany, et al., presents an act of disintegration. This event shall absolutely suspend all our initiatives and activities in the direction of Euro-Atlantic integrations for a certain period of time. This is indisputably bound to happen, therefore, in this moment I am not optimistic with regard to the fact that the state bodies will even want to think in this direction, taking into consideration everything that has happened. This gives rise to the question of our activities and how advisable it will be to perform them. In any event, the Atlantic Council remains consistent with and committed to its vision and will continue to fight for the realization of our mission. We still feel that the course Serbia should pursue is one of Euro-Atlantic integrations, but we are also of the opinion that the countries which have supported the independence of Kosovo, and which comprise the principal NATO members, have done us a disservice. We, as the Atlantic Council, cannot harbour any hope of gaining support at this moment, not only of the state bodies, but also of the citizens of Serbia, who are distinctly disappointed by the recognition of the unilateral proclamation of Kosovo and Metohia independence. Therefore, we need to deliberate and rethink long and hard how to articulate and formulate our activities in the future, without wishing to renounce our idea, but in the newly-established conditions which are in no way favourable for us.

Jelena Jeličić

САОПШТЕЊЕ АТЛАНТСКОГ САВЕТА СРБИЈЕ ПОВОДОМ ПРОГЛАШЕЊА НЕЗАВИСНОСТИ КОСОВА

Атлантски савет Србије осуђује једнострано проглашење независности Косова зато што сматра да тај, као и сваки други једностранни потез, уноси неред и безакоње у међународне односе и ствара велику кризу у региону.

Атлантски савет Србије, који је основан с циљем да ради на промоцији евро-атлантских интеграција и даље остаје доследно одан том циљу. Међутим, проглашење независности је необичан тренутак у коме неке од водећих земаља евро-атлантске заједнице подржавају дезинтеграцију и то једне демократске земље, која је учинила максималан напор да изађе у сусрет захтевима албанске заједнице на Косову. Стога се са једностраним проглашењем независности не можемо сложити.

Овај поступак ће за извесно време удаљити Србију од курса приближавања Ервопи и евро-атлантским структурама и нанети штету њеном економском напретку. Ово проглашење обемишљава огромне напоре наше и других организација да допринесемо бржем европском путу Србије, а тиме миру, стабилности и просперитету у региону. Зато још једном изражавамо своје неслагање и осуду овог поступка косовских привремених органа власти, као и неких структура међународне заједнице које их у томе подржавају.

У Београду, 17. фебруара 2007.

STATEMENT OF THE ATLANTIC COUNCIL OF SERBIA WITH REGARD TO KOSOVO'S DECLARATION OF INDEPENDENCE

The Atlantic Council of Serbia condemns the unilateral declaration of independence of Kosovo because it feels that this, as well as any other unilateral act, introduces disorder and lawlessness into international relations and generates a great crisis in the region.

The Atlantic Council of Serbia, established with an aim to work on the promotion of Euro-Atlantic integrations, remains consistent and committed to its mission. However, it is unusual to see some of the leading countries of the Euro-Atlantic community lending supporting and endorsing the disintegration of a democratic country, a country which invested maximum and utmost efforts to meet the requests of the Albanian community in Kosovo. Therefore, we cannot agree with the unilateral declaration of independence.

For a certain period of time, this act shall prevent Serbia from following its course of rapprochement with Europe and Euro-Atlantic structures and shall impair its economic progress. The enormous efforts invested by our organization and other organizations in order to contribute to Serbia enjoying a faster lane on its road to Europe, thus contributing to the peace, stability and prosperity in our region, are rendered meaningless by this proclamation. Therefore, we express our complete disagreement with and condemnation of such an act undertaken by Kosovo's temporary authorities of self-government, as well as certain structures within the international community which support Kosovo institutions in this act.

In Belgrade, 17 February 2007.

Неутралност: врлине и мане

Пише: Новак Пешић

By: Novak Pesic

За разматрање политике неутралности Србије потребно је пре свега објаснити еволуцију схватања неутралности у Западној Европи, где се и налазе традиционално неутралне државе као што су Швајцарска, Шведска, Финска, Ирска и Аустрија. Класично схватање неутралности по којем, се за типичну неутралну државу сматрала она држава која проглашава неутралну позицију у рату између две зарађене стране надајући се за узврат да неће бити нападнута, је био изузетно важан за одређен број држава током блоковске поделе сфера у Централној Европи. Политика неутралности била је прихватљива како за државе са капиталистичким тако и за државе са комунистичким друштвеним системом, зато што су неутралне земље представљале својеврсну „тампон зону“ или зону раздвајања између блокова.

После завршетка хладног рата међународни систем је престао да буде биполаран, и постао униполаран са САД као једином супер силом. Шансе за избијање неког новог великог глобалног или европског конфликта постале су изузетно мале. Као додаток томе битно је истаћи да се значење одбране и безбедности променило по завршетку Хладног рата када је безбедност државе примарно зависила од одбране територије, а одбрана и безбедност имале нераздвојиво значење. Национална безбедност се данас не дефинише искључиво као одбрана територије, већ се посматра као много шири концепт који обухвата како војно-цивилни тако и економски аспект деловања.

In order to examine the policy of Serbia's neutrality it is above all necessary to illumine and expound the evolution of the concept of neutrality in Western Europe, the birthplace of traditionally neutral states, such as Switzerland, Sweden, Finland, Ireland and Austria. The traditional notion of neutrality, according to which a typical neutral state was considered to be the one which proclaims its neutral position in a situation of war between two conflicted sides, hoping, in turn, that it will not be attacked, proved to be extremely important for a certain number of states during the block division of spheres in Central Europe. The policy of neutrality was considered acceptable for states with both a capitalist, and those with a communist social system, due to the fact that neutral countries used to represent a kind of a 'buffer zone' or demarcation zone between the blocks.

After the termination of the Cold War, the international system ceased to be bipolar and became unipolar, with the United States emerging as the sole superpower. The chances for a new, large-scale global or European conflict to erupt have become extremely remote. In addition to this, it is important to highlight that the purport and signification of security and defence had altered following the discontinuation of the Cold War when a state's security depended primarily on the defence of its territory, and when defence and security carried inseparable significance. Nowadays national security is not defined exclusively as the defence of territory, but is rather observed as a much broader concept encompassing both the civil-military

Повећањем финансијске, политичке и економске међузависности између држава, зване глобализација, одржање регионалне и глобалне безбедности добија на значају, нарочито посматрано из угла Европске уније и НАТО-а. Глобализација и продубљена економска и монетарна интеграција у самој ЕУ довеле су до повећања стратегијске конвергенције и развоја заједничког погледа на безбедносно окружење међу члацима ЕУ. Међународне активности сада више обухватају управљање кризама, војно-цивилни приступ сукобима ниског интензитета, него ли колективни одговор војним путем неком великом конфликту. Овакав приступ је наглашен и у Европској стратегији безбедности где се може видети да се управљање конфликтима/кризама дефинише као мисија са војним и цивилним елементима, која се састоји од хуманитарних и спасилачких задатака, мисија одржања мира, мисија подршке реформама сектора одбране, мисија наметања мира и ангажовања у борбеним операцијама. У исто време главне европске институције које се баве заједничком безбедношћу и одбраном редифинишу своју улогу и мисију у очувању међународног мира, схватајући да се остварени интегративни напредак мора штитити и ван граница деловања европских заједница. Зато је у оквиру свог II стуба деловања (ЦФСП), Унија развила и заједничку безбедносно и одбрамбену политику (ЕСДП) која обухвата питања везана за унапређење безбедност, укључујући константно обликовање политике одбране.

Разумевање комплексности нових безбедносних изазова водило је неке од неутралних држава ка активном учешћу у војно-цивилним мисијама у оквиру УН, ЕУ или НАТО(ПзМ), показујући на тај начин вољу да буду део колективног безбедносног система, који укључује и војне и цивилне аспекте проблема безбедности. Само неки од примера који практично приказују карактер њихове нове улоге су: да више Шведских војника служи под НАТО заставом него ли у оквиру УН, да Финска која такође није члан НАТО-а учествује заједно са немачким и холандским снагама у Авганистану, да је Аустрија учествовала у СФОР мисији у Босни, као и да су ове државе подржавале све важније НАТО мировне операције, развој и очување транс-атлантских односа и проширење алијансе на Централну и Источну Европу. Неутралне државе су се, дакле, и поред свих уставних препрека, активно укључиле у међународне безбедносне системе и постале неизоставни сегмент сваке акције која се спроводи под окриљем ЕУ или НАТО-а. Вођене својим и интересима заједнице оне су изашле из окви-

and economic aspect of activity.

By way of upgrading financial, political and economic interrelatedness between states, which is comprised under the term globalization, the process of maintaining regional and global security has been increasingly gaining in significance, especially if observed from the point of view of the EU and NATO. Globalization and a more profound economic and monetary integration within the EU itself, have lead to the enhancement of strategic convergence and the development of a common viewpoint concerning the security environment among the EU member states. At present, international activities include crisis management, civil-military approach to low-intensity conflicts, rather than collective military response to a large-scale conflict. Such an approach has also been underscored in the European Security Strategy where it can be perceived that crisis / conflict management is defined as a mission with military and civil elements, comprised of humanitarian and rescue tasks, peacekeeping missions, support missions in defence sector reform, peace-enforcement missions and engaging in combat operations. Simultaneously, major European institutions concerned with common security and defence are currently redefining their role and mission in the preservation of international peace, realizing that the achieved integrative advancement must also be protected beyond the framework of European community activity and influence. Therefore, within the scope of its second pillar activity (CFSP-Common Foreign and Security Policy), the European Union has developed a common European Security and Defence Policy (ESDP) which encompasses issues related to the enhancement and promotion of security, including the constant process of reshaping and informing the policy of defence.

Understanding the complexity of new security challenges has steered some of the neutral countries in the direction of active participation in military-civil missions within the scope of UN, EU or NATO (Partnership for Peace Programme), thus demonstrating a willingness to form an integral part of the collective security system, which includes both military and civil aspects of the security issue. Some of the examples which display the nature and character of their role in practice are: the fact that a greater number of Swedish soldiers serve under the NATO flag than within the scope of the EU, that Finland, which is not a member of NATO either, participates jointly with German and Dutch forces in Afghanistan, that Austria has taken part in the SFOR (Stabilization Force) mission in Bosnia, as well as that these states provided support for all the major NATO-led peacekeeping operations, the furthering and mainte-

Neutrality: advantages and disadvantages

ра неутралности и створиле савремени концепт „пост нутралних“ држава, који је као такав далеко од класичног концепта примењиваног у периоду биполарног међународног система. Ово говори да се дилема око усвајања стратегије неутралности мора разматрати са аспекта измењених међународних односа, у којима више нема јасних подела интересних сфера, видљивих блоковских сврстављања и очигледних спољних безбедносних претњи територијама. Концепт неутралности посматран као елемент равнотеже снага губи своје значење у савременим стратегијама очувања безбедности.

Заговорници неутралности Србије позивају се на искуства европских неутралних држава, сматрајући их добрим примерима вођења успешне политике неутралности коју би Србија требала да следи. Позиција нутралности (несврставања) у односу на постојеће војне савезе има за циљ остајање изван НАТО-а. Главни аргумент за овакву политику је да би чланство у НАТО готово истовремено подразумевало ангажовање Србије у тренутним сукобима/мисијама које алијанса има са неким државама. То би значило да би било које учествовање у војним акцијама аутоматски повећало степен изложености међународним безбедносним претњама као што су тероризам или исламски фундаментализам. Такође, економски напредак Србије би се успорио, а на тај начин би и сигурност грађана била угрожена. Познато је да данашње безбедносне ризике карактерише нераципрочност, асиметричност и нетранспа-

nance of Transatlantic relations and the enlargement of the Alliance to include Central and Eastern Europe. Therefore, regardless of all constitutional constraints, neutral states have taken an active part in international security systems and have become an indispensable segment of each action carried out under the auspices of the EU or NATO. Guided by their own interests, as well as the interests of the Community, they have transcended the framework of neutrality and created a contemporary concept of 'post-neutral' states, which is as such far removed from the traditional concept applied during the period of a bipolar international system. All this implies that the dilemma surrounding the adoption of a neutrality strategy must be considered from the perspective of altered international relations in which there no longer exist clear and strict divisions between spheres of interest, apparent block alignment or obvious foreign security threats to territories. The neutrality concept perceived as an element of the balance of powers loses its significance and purpose in contemporary security maintenance strategies.

The advocates of Serbia's neutrality invoke the experiences of European neutral states, considering these to be useful and valid examples of conducting a successful neutrality policy which Serbia should follow. The goal of the position of neutrality (or non-alignment) with regard to the existing military alliances is to remain outside the scope of NATO. The main argument for such a policy is that membership in NATO would almost simultaneously imply the engagement of Serbia in existing conflicts / missions which the Alliance is managing in certain countries. This would mean that any form of participation in military actions would automatically increase the degree of exposure to international security threats such as terrorism or Islamic fundamentalism. Furthermore, the economic growth of Serbia would become retarded, thus endangering the safety and security of its citizens. It is common knowledge that contemporary security risks are characterized by nonreciprocity, asymmetry and lack of transparency with regard to the subjects generating insecurity. Due to the high degree of interrelatedness of economic and political processes, the threat to security of one country affects all the others, whether they are members of alliances or not. This also presents the main reason why European states endeavour to create a single 'Security Community' which would provide a stable security environment. Therefore, the arguments concerning the forbearance of the security endangerment risk merely by refusing to become a member of NATO remain sketchy and one-sided.

In addition, it is often emphasized that Serbia shall continue to support regional stability, security cooperation, political and economic dialogue, participation in regional security initiatives and military reforms being implemented within the framework of the Partnership for Peace Programme and/or the EU. It is a fact that up to now Serbia has not demonstrated a considerable degree of interest in institutional cooperation within the Partnership for Peace, which is also indicated by the fact that cooperation has not reached a further stage than submitting the Presentation Document, that the Individual Partnership Programme has not been adopted, as well as the fact that the so-called Security Agreement with NATO has not been signed yet. All these examples are indicative of the pronounced desire for a higher degree of regional security cooperation. With regard to the institutionalization of this cooperation, Serbia is trailing behind other countries in the region. Political decisions and the employment of various tactics in conducting foreign policy without a clear strategic orientation serve to decelerate cooperation with NATO and participation in its programmes, and are not consistent with the needs and requirements of the Serbian army for urgent

рентност субјеката који генеришу несигурности. Услед велике међузависности економских и политичких процеса угрожавање безбедности једне државе погађа и све остале, биле оне у савезима или не. Ово је и главни разлог због којег европске државе теже стварању једне „безбедносне заједнице“ која ће им обезбедити стабилно безбедносно окружење. Аргументи о избегавању ризика угрожавања безбедности самим не чланством у НАТО стога остају недоречени и једностранни.

Такође, често се истиче да ће Србија наставити да подржава регионалну стабилност, безбедносну сарадњу, политички и економски дијалог, учествовање у регионалним безбедносним иницијативама и реформама војске које се спроводе у оквиру ПЗМ и/или ЕУ. Чињеница је да Србија до сад није исказала много интересовања за институционалну сарадњу у оквиру ПЗМ, на шта указује и то да се у сарадњи није стигло даље од

подношења Презентационог документа, да није усвојен Индивидуални програм партнерства као и да није потписан тзв. Безбедносни споразум са НАТО-ом. Сви ови примери иду у прилог наглашеној жељи за већом регионалном безбедносном сарадњом. У погледу институционализације те сарадње Србија се налази на зачељу у региону. Политичке одлуке и спољно-политичка тактизирања без стратегијског опредељења успоравају сарадњу са НАТО-ом и његовим програмима и нису у складу са потребама српске војске за реформама. Мултилатерална сарадња у оквиру ПЗМ даје добру основу за билатералне односе између регионалних држава али за такву сарадњу је потребно поверење које није карактеристично за балканско поднебље. Одговорност за стабилност и безбедност региона носе све државе подједнако и само изгледом међусобног поверења, кроз заједничке безбедносне институције

Глобализација је довела до радикалних промена схватања: данас више Шведских војника служи под НАТО заставом него ли у оквиру УН, док Финска која такође није члан НАТО-а учествује заједно са немачким и холандским снагама у Авганистану...

Европске уније, НАТО-а и регионалних иницијатива, може се очекивати успешно решавање свих тензија које постоје на овим просторима.

Битно је истаћи да се по питању српске неутралности мора уважавати и поштовати став/интерес Европске уније као и однос који би према таквој безбедносној позицији заузеле државе из непосредног окружења. Изазови и ризици који доминирају на Западном Балкану нису само безбедносног карактера већ обухватају и претње од неуспелих трансформација држава и спорих реформи друштава. Циљеви ових реформи би требало да буду квалитативна промена у ставовима како би све већи део становништва, а нарочито лидера прихватило западне вредности и дубљу интеграцију у ЕУ. Зато и политика коју ЕУ води у оквиру Процеса стабилизације и асоцијације има за циљ да успостави суб-регионалну сарадњу и развије добро суседске односе између земаља у региону. Када се поставље ни услови за придруживање испуне, земље Западног Балкана једна по једна успостављају билатералну сарадњу са ЕУ како би се припремиле за приступање. Кроз овај процес ствара се ближа правна сарадња, између ЕУ и земаља потенцијаних кандидата, убрзавајући на тај начин реформе које ће регион учинити стабилнијим и безбеднијим за повећање СДИ и економски развој.

Став да ће позиција неутралности побољшати односе Србије и држава из региона, само зато што би таквом позицијом показали да немамо никаквих територијалних и војних аспирација, не може се узети као релевантан за питање побољшања регионалне сарадње. Изградња поверења као првог услова за регионалну сарадњу се мора одвијати у оквиру међународних иницијатива и институција на бази партнерских односа. То значи да се одговорност за унапређење безбедносног окружења мора пропорционално расподелити између партнера, што подразумева и заједничке стратегије и акције у циљу спречавања нестабилности. Како Европска унија још увек није спремна да се стара о безбедности региона без НАТО

reform. Multilateral cooperation within the scope of the PfP provides a solid base for establishing bilateral relations between regional states, but such cooperation also requires trust which is not characteristic for the region of the Balkans. Responsibility for the stability and security of the region is to be born by all the states equally, and it is only through the process of building mutual trust, through common security institutions of the EU and NATO, as well as through regional initiatives, that the successful overcoming and resolution of all the tensions which still exist in this region can be expected.

It is important to highlight that, with regard to the issue of Serbian neutrality, the viewpoint / interest of the European Union needs to be respected and made account of, as well as the stance which would be taken up towards such a security policy by the states comprising Serbia's immediate surroundings. The challenges and risks which dominate the Western Balkans do not pertain exclusively to the nature of the security situation, but also encompass the threats posed by failed state transformations and sluggish reforms of the societies. The aim of these reforms is to bring about a qualitative change in attitudes in order for the majority of the population, and particularly the society leaders, to adopt western values and implement a more thorough integration into the EU. Therefore, the ultimate goal of the policy being conducted by the EU within the framework of the Stabilization and Association process is the establishment of sub-regional cooperation and development of good neighbourly relations among the countries of the region. When the posed requirements for membership are met, the countries of the Western Balkans shall one by one proceed to establish bilateral cooperation with the EU in order to prepare for accession. Through the implementation of this process closer legal cooperation is created between the EU and the potential candidate countries, thus accelerating reforms which will inevitably make the region more stable and secure for the increase of direct foreign investment and the furtherance of economic growth. The stance that the position of neutrality shall improve the relations between Serbia and other countries of the region solely as a result of the fact that such a position would openly demonstrate that we have no territorial or military aspirations, cannot be regarded as relevant for the issue of improving regional cooperation. The upbuilding of trust, as the first condition of establishing regional cooperation must be carried out within the framework of international initiatives and institutions on the basis of partnership relations. This points to the fact that the responsibility for upgrading the security environment must be proportionally appropriated among the partners, which implies both common strategies and joint activities with a view to preventing instability. As the European Union is still not prepared to deal with the security issues in the region without the assistance of NATO (USA), the 'frozen conflicts' on the Balkans can be controlled and restrained only if all the countries of the region belong to the same security concept such as NATO, or ESDP (European Security and Defence Policy) in the future. It is important to point out that the Union does not stipulate for membership in NATO as a precondition for joining the EU, nor does the Stabilisation and Association Agreement contain such provisions, however, taking into consideration that these institutions share a single and unique strategic concept towards Serbia and the Western Balkans (the strategic framework of NATO and EU joint operation in the region was put into place on July 29th 2003, by way of announcing the agreement on a 'Concerted Approach for the Western Balkans'), it is reasonable to expect the Union to set the candidate country's entrance into NATO as a precondition for its membership. The recent 'eastern' enlargement has been a clear demonstration of this fact, since the majority

(САД) помоћи, „замрзнути конфликти“ на Балкану могу бити контролисани само ако се све земље региона припадају истом безбедносном концепту као што је НАТО, или пак ЕСДП у будућности. Битно је истаћи да Унија не предвиђа чланство у НАТО као услов за улазак у ЕУ, такве одребе не садржи ни ССП, али узимајући у обзир да ове институције деле јединствен стратешки концепт према Србији и Западном Балкану, разумно је очекивати од Уније да као услов за своје чланство, постави и улазак земље кандидата у НАТО. Скорашње „источно“ проширење је то јасно показало јер су већина нових чланица (изузев Малте и Кипра) прво постале чланице ПЗМ и НАТО-а, па тек онда примљене и у Унију.

На стабилност Балкана утичу недавна бурна историја, нестабилности процеса демократизације, спори економски развој, спорови око граница итд. Ово је разлог због којег је за ЕУ јако важно да све земље буду у оквиру једног безбедносног система, док је са друге стране потребно рећи да би и регионални суседи радије видели Србију у оквиру НАТО-а него ли као неутралну државу, једноставно зато што је изградња поверења и партнерска сарадња знатно ефикаснија и поузданија под кишобраном алијансе.

Колико је одржива позиција неутралности са становишта политике ЕУ? Одговор се може наслутити ако се ова политика посматра из угла стварања европског безбедносног индетитета. Наиме, ЕУ је уложила велике напоре на спровођење вој-

них реформи и развој цивилних аспеката безбедности, више него на повећање војних буџета. Она још увек није спремна да створи велики јединствени војни буџет како би могла да делује самостално, из тог разлога и нема потпуно самосталне капацитета за војне акције без сарадње са НАТО-ом и употребе његових војних капацитета. Интезитет сарадње се огледа и кроз стратешко партнерство у управљању кризама, установљено између ЕУ и НАТО-а, засновано на заједничким вредностима и мишљењу да је европска безбедност недељива. Одредбе из Уговора о Европској унији које говоре о стварању заједничке одбране још увек нису потпуно остварене, тако да у питањима безбедности и одбране Унија и даље веома зависи од НАТО-а, односно европског командног крила НАТО-а. Вој-

of the candidate states (except Malta and Cyprus) had first become members of the Partnership for Peace Programme and NATO, only then to be accepted as members of the EU.

The stability of the Balkans is affected and influenced by the recent turbulent history, the instabilities surrounding the process of democratization, sluggish economic growth, border disputes, etc. This is the reason why it is extremely important for the EU that all these countries should be comprised within the framework of a single security system, whereas it needs to be mentioned that its regional neighbours would also rather see Serbia as a member of NATO than as a neutral country, merely due to the fact that the building of trust and partnership cooperation are proven to be considerably more efficient and reliable under the umbrella of the Alliance.

How sustainable is the position of neutrality from the perspective of EU policy? The answer can be anticipated if this policy is observed from the viewpoint of creating a European security identity. Namely, the EU has invested considerable efforts in implementing military reforms and developing the civil aspects of security, rather than increasing the military budget. It is still not ready to form a single, unified military budget in order to be able to operate independently; therefore, there are no absolutely independent capacities for military operations without cooperation with NATO and the utilization of their military facilities. The intensity of cooperation is also reflected in the strategic partnership regarding crisis management, established between the EU and NATO (in December 2002, the EU-NATO Declaration on European Security and Defence Policy –ESDP– was signed), based on common values and the view that European security is indivisible. The provisions of the European Union Contract which refer to the formation of joint defence have not been fully realized yet, therefore, with regard to the issues of security and defence, the Union is still dependent on NATO to a great extent, or rather, the NATO European Command division. The military structure and mechanisms already existent within the scope of NATO are extremely useful for the Union in the process of conducting its own operations. ('Concordia in FYR Macedonia and 'Altea' in Bosnia and Herzegovina present two successful EU missions implemented under the Berlin arrangement with the NATO Command –SHAPE). Another reason for such circumstances is that Europeans are endeavouring to avert generating significant financial costs by duplicating military capacities, whereas the political and military structure of NATO wants to provide assistance in the development of ESDP, and, therefore, they jointly implement measures which will enable the formation of separable, but not separate capacities (for this reason, on 19 May 2003, a NATO-EU Capability Group was established, with an aim to provide consistency, transparency and mutual stimulation of capacity development). Simultaneously, we are witnesses to the process of NATO transformation into an all-European security organization which is conducting activities related to the preservation and maintenance of security, crisis management, peacekeeping, reconstruction and stabilization of states beyond the borders of its member states.

It is of crucial importance to underline this fact, since the view on the conflicting perspectives of the EU and NATO regarding the future concept of the Western Balkans security profile is often cited as an argument which would justify the adoption of the neutrality position. According to the creators of such policy, following the model of neutral states within the EU, such neutrality would be acceptable and welcome in the Union. However, from the perspective of the European Union, it is extremely significant that the North-Atlantic Alliance, represented by its member states Hungary, Romania,

на структура и механизми који већ постоје у оквиру НАТО-а јако су корисни за Унију приликом спровођења сопствених операција. Разлог томе је и то што Европљани настоје да избегну веће финансијске трошкове дуплирањем војних капацитета, док са друге стране политичка и војна структура НАТО-а жели да пружи помоћ у развоју ЕСДП и зато заједнички спроведе мере које ће омогућити стварање одвојивих али не и одвојених капацитета. Истовремено, се одвија и процес трансформације НАТО-а у све-европску безбедносну организацију која ради на очувању безбедности, управљању кризама, одржању мира, реконструкцији и стабилизацији држава изван граница њених чланица.

Ово је битно истаћи, јер се мишљење о сукобљености погледа Уније и НАТО-а, на будући изглед безбедносног профила Западног Балкана, често наводи као аргумент који оправдава заузимање позиције неутралности. По креаторима овакве политике, неутралност би по узору на неутралне државе у ЕУ, била прихватљива и добродошла у Унији. Међутим, из угла Европске уније веома је важно да северноатланска алијанса представљена својим чланицама Мађарском, Румунијом, Грчком и Словенијом сада окружује регион који има потенцијале да генерише нестабилности и несигурности у овом делу Европе. Неке земље као Хрватска, Македонија и Албанија су се укључиле у НАТО Акциони план за чланство - МАП док су друге Србија, Црна Гора и БиХ чланице ПЗМ, тако да се регион скоро у потпуности под утицајем НАТО-а. Недавна ратна прошлост земаља Балкана приморала је међународну заједницу и државе ЕУ да цео регион усмеравају ка ЕУ и НАТО, па би неостваривање овог циља за ове организације значило и неуспех политике стабилизације и интеграције региона.

За однос европских неутралних држава и НАТО-а, важно је напоменути да те државе стичу све више искустава у односима са НАТО-ом, на то упућује и чињеница да су све оне чланице ПЗМ, такође имају и своје трупе у оквиру НАТО мисија у БиХ и на Косову и Метохији. Жеља да се учествује у ЕУ операцијама (уобличеним кроз Петерсбуршке задатке) се може тумачити тако да је у европској политици увек боље бити део неког процеса него бити изван истог. Овај тренд је још уочљивији код малих држава које теже да остваре одређени утицај радије него да препусте већим државама да доносе одлуке и обликују политику без њиховог учествовања. Следећи оваква искуства и моделе деловања географски малих али економски развијених држава, Србија би могла наћи добру праксу која би јој помогла у дефинисању сопствене спољно политичке оријентације. Овде треба напоменути да би се Србија могла суочити (када постане чланица ЕУ) са одговорношћу да учествује у могућим војним ангажовањима у оквиру ЕСДП. А та обавеза би могла бити чак и већа у ЕУ него ли у НАТО-у.

За позицију неутралности изузетно је важна изградња поверења у партнерским односима. Европске неутралне државе су својим залагањем за, и учествовањем у стварању безбедносног индетитета стекле поверење и поштовање осталих чланица ЕУ, тако да се њихова позиција не посматра као угрожавање процеса стварања јединственог приступа питањима безбедности. Оне су изашле из оквира неутралности да би учествовале у заједничким војним акцијама, док Србија жели да политиком неутралности избегне поделу одговорности за унапређање безбедности. Дакле, Србија се не може позивати на положај који европске неутралне државе уживају у ЕУ, зато што није у истој нити у сличној позицији.

Greece and Slovenia, is now surrounding the region which has the potential to generate instability and insecurity in this part of Europe. Some countries, such as Croatia, FYR Macedonia and Albania, have joined the NATO Membership Action Plan (MAP), whereas others, such as Serbia, Montenegro, Bosnia and Herzegovina, are members of the Partnership for Peace Program, therefore, the region is almost entirely under the influence of NATO. The recent history of wars among the countries in the Balkans has compelled the international community and EU member states to steer the whole region in the direction of the EU and NATO, hence, the failure to accomplish this goal would simultaneously present a failure on the part of these organizations to successfully implement the policy of stabilization and integration of the whole region.

With regard to the relations between European neutral states and NATO, it is important to mention that these countries are acquiring increasingly significant experiences in their relations with NATO, signified by the fact that all these countries are also members of the Partnership for Peace Programme and have their troops within the scope of NATO missions in Bosnia and Herzegovina, as well as in Kosovo and Metohia. The willingness to participate in EU operations (outlined and formulated in the Petersburg Tasks) can be interpreted with a conclusion that within the framework of European policy it is always better to be a part of a process than to be outside it. This trend becomes even more evident in the case of small countries

Globalization has caused radical changes in perceptions: nowadays a greater number of Swedish soldiers serve under the NATO flag than within the scope of the EU, whereas Finland, which is not a member of NATO either, participates jointly with German and Dutch forces in Afghanistan.

which strive to exert certain leverage rather than allow larger states to make decisions and shape politics without their participation and contribution. Following the example of such experiences and action models of geographically small but economically highly developed states, Serbia could find a good practice which would help the country to define its own foreign policy orientation. It is worth to be mentioned here that, once it becomes an EU member state, Serbia could find itself faced with the responsibility of participating in possible military actions within the scope of ESDP. And such a commitment could prove to be even more extensive and significant within the EU, than within the NATO.

For the position of neutrality the upbuilding of trust in partnership relations is of vital importance. The European neutral states have earned the trust and respect of other EU member states by means of their advocacy of and participation in the establishment of a security identity; therefore, their position is not regarded as a threat to the process of formulating an integral and singular approach to security issues. These states have transcended the framework of neutrality in order to take part in joint military operations, whereas Serbia wants to use the policy of neutrality so as to avoid its share of the responsibilities in upgrading security. Therefore, Serbia cannot invoke or call upon the position that neutral European countries enjoy within the EU, because it is neither in the same nor in a similar position to do so.

Битно питање на које треба наћи одговор је и како ће Србија, као неутрална држава, успети да заврши реформе које су већ започете великим делом се одвијају уз сарадњу са НАТО-ом, ако се донесе одлука о замрзавању или чак прекиду односа са овом организацијом? Нема сумње да је Војсци Србије, после година ратног ангажовања, потребна трансформација која укључује реформу организације и опреме као и модернизацију. Унапређење и развој људских капацитета, као један од аспеката реформи, представља дугорочан циљ који се може остварити међународном разменом искустава и нових знања у чијем развоју предњаче земље чланице НАТО-а. Све европске земље појединачно или заједно у оквиру ЕУ и НАТО-а константно уводе нове пројекте за развој војних капацитета, што говори да се реформа војске све више разуме као преманентни процес усавршавања како би се ефикасно пружио одговор нарастајућим безбедносним изазовима и претњама.

Ови задаци пре свега, захтевају повећање војног буџета и обезбеђивање финансијских ресурса за развој нових технологија. Војни буџети се смањују готово на целом континенту, док трошкови нове војне опреме, по неким проценама расту и до 8% годишње. Војни буџет Србије још увек није довољно велики да би покрио набавку војне опреме као што су нови

борбени авиони, оклопна возила или пак инвестиције у високу технологију. Без развоја капацитета по НАТО стандардима, које све државе примењују, не може се очекивати ни побољшање образовања наших војних експерата и младих официра. До сада Србија покрива развој нових технологија и развојне пројекте са око 6-10% војног буџета, што је мање од буџетских средстава предвиђених за те намене код већине НАТО чланица. Сарадња и помоћ коју Србија већ прима и коју би могла да добије, из програма ПЗМ и других НАТО програма, показује пут ка будућој сарадњи у трансформацији војске и реформама система одбране. Гледано из угла потреба, интересовања и жеља коју су официри Војске Србије показали приликом усвајања нових знања и искустава, било би потпуно некорисно и штетно такву сарадњу прекидати.

Битно је истаћи да би позиција неутралности подразумевала модернизацију али и развој целокупног система одбране и војске. Разлог томе је што би у околностима када јој је национална безбедност на било који начин угрожена Србија зависила искључиво од својих војних капацитета и не би се могла

An important question which needs to be answered is how will Serbia, as a neutral state, be able to complete the process of reforms, which have already been initiated and are largely being implemented through the cooperation with NATO, if a decision is reached to freeze or even discontinue the maintenance of relations with this organization? It is indubitable that, after years of war engagement, the Serbian Army is in urgent need of transformation which would include the reform of organization and equipment, as well as full-scale modernization. The upgrading and development of human capacity, as one of the crucial aspects of reform, presents a long-term goal which can be reached only through international exchange of experiences and new skills and knowledge in the development and improvement of which NATO member states certainly have a leading role. All European countries, whether individually or jointly within the framework of the EU (the EU member states have adopted the 'European Capability Action Plan' at the December 2001 Laeken Summit) and NATO (at the November 2002 NATO Summit in Prague a decision was reached on the launching of the 'Prague Capabilities Commitment', which implied fundamental reforms of the command structure and a commitment on the part of the member states to upgrade own capabilities) have been introducing new military capacity development projects, which testifies to the fact that military reform is becoming increasingly observed as a permanent improvement and education process in order to provide an efficient response to the growing security challenges and threats.

These tasks primarily require a military budget increase and the provision of financial resources for the development of new technologies. There has been a scaling down of military budgets all over the continent, whereas, according to some estimates, the costs of new military equipment have been rising up to 8% annually. Serbia's military budget is still not strong or substantial enough to cover the procurement of military equipment such as new fighter planes, armoured vehicles, or the investments in high technology. Without the process of capacity building in accordance with NATO standards, which is implemented by all states, the improvement in education of our military experts and junior officers cannot be expected. So far Serbia has been covering the development of new technologies and development projects with about 6-10% of the military budget, which is less than the budget resources earmarked for such purposes in most NATO member states. The cooperation and assistance which Serbia is already receiving and which it could receive in the future on the basis of the Partnership for Peace and other NATO programmes, paves the way toward future cooperation in the transformation of armed forces and defence system reforms. From the perspective of the needs, requirements, interests and desires which Serbian Army officers displayed in the process of acquiring new knowledge, skills and experiences, it would be absolutely useless, disadvantageous and detrimental to terminate such cooperation.

It is important to emphasize that the position of neutrality would imply modernization, but also the development of the entire system of defence and military; the reason for this lies in the fact that in the situation when its national security is jeopardized in any way, Serbia would depend exclusively on its own military capacities and would not be able to rely on the assistance of NATO member states. The costs which arise from the need to finance the development of all military industry present one of the greatest drawbacks of neutrality, but also the biggest advantage of the collective security concept such as NATO. The tendency toward achieving a higher degree of security in the global world brings about constant development of military technologies, which is a process that small and developing countries,

ослањати на помоћ држава чланица НАТО-а. Трошкови који произилазе из потребе финансирања развоја свих сектора војне индустрије представљају један од већих недостатака неутралности, али и највећа предност колективног концепта безбедности какав је НАТО. Тенденција за остваривањем веће сигурности у глобалном свету производи константан развој војних технологија, што мале земље и земље у развоју као што је Србија, у оквиру свог одрживог економског развоја војске, тешко успевају да прате. Процес стварања јаке и ефикасне војске зависи од способности једне земље да одржи константан економски развој. Из тог разлога мале земље виде чланство у НАТО као шансу да учествују и колективној сигурности која им може пружити најбољу заштиту, и омогућити им да направе напредак у области безбедности.

Остајање изван НАТО-а довешће до ситуације да трошкови позиције неутралности надмаше користи које она доноси. Неутралност такође представља озбиљан ризик од могуће изолације, како у политичком и економском, тако и у погледу регионалне сарадње у војним питањима. То ће сигурно захтевати много веће напоре и много већа буџетска средства за реформу војске. Ово ће имати и импликације на структурне и институционалне реформе и учинити још споријим у односу на тренутно стање. Изазови, ризици и претње за безбедност Србије долазе како са регионалног нивоа као што су корупција, трговина људима, кријумчарење дрога, етнички сукоби на Косову, Босни, тако и са глобалног нивоа као што су организовани криминал, нелегална трговина оружјем, међународни тероризам, енергетска зависност итд. Да би се суочила са овим проблемима Србија ће морати да сарађује са и да прима помоћ од регионалних суседа који су већ у ЕУ, НАТО-у или ПЗМ просто зато што ће ова питања Србија јако тешко решити сама. Дакле, за развој добрих односа и сарадње није довољно прогласити неутралност, већ је неопходно делити исте вредности са европским државама, судбину развоја евроатланских односа, као и ризике које са собом носи суочавање са новим безбедносним претњама. То су кроз више докумената на себе преузеле све европске државе биле оне неутралне или не, државе чланице Уније или државе ван Уније, показујући на тај начин да је проблем повећања безбедности целог континента недељив.

Може се дакле закључити, да политику неутралности није могуће одрживати на дужи временски период, јер ће се сама потреба за секторском сарадњом са НАТО-ом неметати као стална антитеза ставу да Србија бира пут неучествовања у безбедносним организацијама. Започете корените реформе војног сектора, које су сада на добром путу, ће захтевати да ова сарадња тече, а временом ће се унапредити и довести до њене институционализације (у оквиру ПЗМ и/или НАТО-а). Питање чланства у НАТО-у ће се опет појавити у јавној дебасти и поставити испред политичара на сто за одлучивање. Тако да ће време које ће Србија потрошити у том периоду заправо бити и највећи губитак за Србију, време које је тренутно најпотребнији ресурс за Србију после много година лутања и тажења праве спољнополитичке оријентације. Намеће се као закључак да политичка одлука о проглашењу неутралности више представља један кратак бег од стварности, која сама по себи намеће превазилажење свих ставова из рама политичко-идеолошких догми, него ли што представља рационалну и зrelu политичку одлуку, која треба дефинише стратешки правац и курс кретања једне земље у развоју.

such as Serbia, find difficult to keep up with within the scope of its sustainable economical military development. The process of creating strong and efficient armed forces depends on the capabilities of one country to maintain constant economic growth. It is precisely for this reason that smaller countries regard membership in NATO as a chance to participate in collective security which can provide them with the best protection and enable them to make significant progress in the field of security.

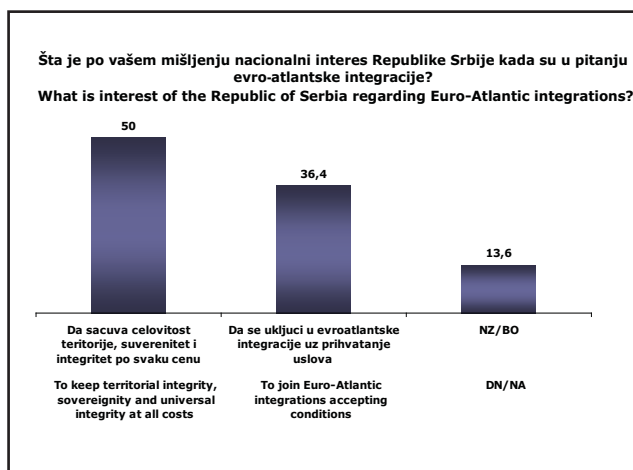
Remaining outside the scope of NATO will inevitably lead to a situation in which the costs of the neutrality position shall exceed the benefits which it yields. Neutrality also presents a serious risk of possible isolation, in the political and economic sphere, as well as regarding regional cooperation in military issues. This will undoubtedly require greater efforts and much larger budgetary resources for the reform of armed forces. This shall generate repercussions in the sphere of structural and institutional reforms and further decelerate the process which is sluggish even now. The challenges, risks and threats to Serbia's security arise from both the regional level, such as corruption, human trafficking, drug smuggling, ethnic conflicts in Kosovo and Bosnia, and the global level, such as organized crime, illegal arms trafficking, international terrorism, energy dependency, etc. In order to face these challenges Serbia will have to cooperate with and receive assistance from its regional neighbours who are already members of the EU, NATO or PfP, simply owing to the fact that Serbia will find it extremely difficult, almost impossible, to deal with and resolve these issues alone. Therefore, for the build-up of good relations and cooperation it is not enough merely to pronounce neutrality, but rather, it is necessary to share the same values with European countries, the destiny of Euro Atlantic relations evolution, as well as the risks which such a development brings along, facing new security threats. This is something which all the European states, whether they be neutral or not, members of the EU or outside its scope (Switzerland is participating in the EULEX mission in Kosovo), have taken upon themselves to implement by way of signing multiple documents and pledging commitment to common goals, thus demonstrating that the issue of enhancing the security of the whole continent is indivisible.

Therefore, it can be inferred that it is impossible to sustain the neutrality policy in the long-term, since the very need for sectoral cooperation with NATO shall keep imposing itself as a constant antithesis to the stance that Serbia should choose the path of non-participation in security organizations. The initialized fundamental and comprehensive military sector reforms, which are currently on the right track, shall require this cooperation to continue uninterruptedly and be upgraded in time, which will lead to its institutionalization (within the framework of Partnership for Peace and/or NATO). The issue of NATO membership shall once again become a prominent moot point in public debate and shall once again find itself in front of the politicians on the decision-making table. Taking all this into consideration, the time which Serbia will waste during this period shall in fact present the greatest loss for the country, the time which is currently the most needed and sought-after resource for Serbia after many years of wandering and searching for the right foreign policy orientation.

The conclusion can be drawn that the political decision regarding the declaration of neutrality presents a brief respite and escape from the harsh reality, which, in its own right, imposes the transcendence of all views belonging to the framework of political-ideological dogmas, rather than a rational and mature political decision, which is supposed to define the strategic direction and advancement course of a developing country.

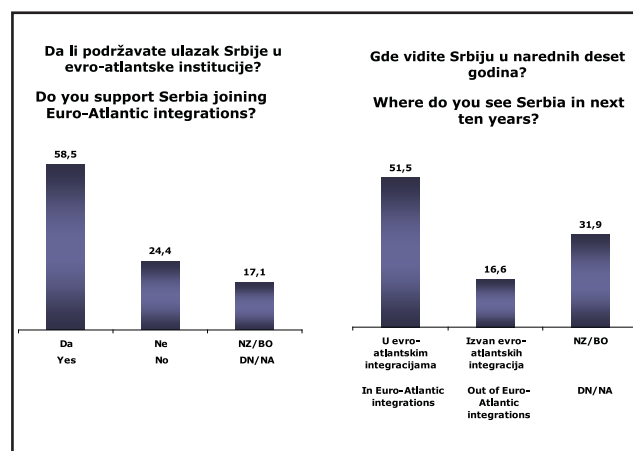
ЈАВНОСТ СРБИЈЕ О СЕКТОРУ БЕЗБЕДНОСТИ

У дневно политичком жаргону Србије одомаћили су се појмови о чијем суштинском значењу грађани имају врло непрецизна и нејасна поимања. Један од њих је свакако појам сектора безбедности који је интензивирао кроз још заступљенију језичку конструкцију- реформа сектора безбедности. Поред надлежних државних институција, експерата, института, образовних институција, дела невладиних организација и других субјеката који се по опису посла и природи интересовања баве безбедносном проблематиком, велико је питање да ли су и у којој мери

грађани Србије информисани о сектору безбедности, о томе шта га сачињава, ко њиме управља, какав је практични смисао и допринос реформе сектора безбедности и докле се дошло у том процесу у Србији, какво је њихово поимање консензуса, оружаних снага, Војске Србије, полиције, цивилне заштите, Граница, обавештајно-безбедносних служби у Србији до тога шта они мисле да је национални интерес Републике Србије, како виде евро-атлантске интеграције и своју земљу у скорашњој будућности. Реч је о виталним питањима на која се ослањају основне потребе, права и обавезе грађана. Од тога у коликој мери је у стању да обезбеди сигурност и колико се безбедним осећа сваки грађанин понаособ, зависиће и степен економског, културног, политичког и сваког другог развоја српског друштва. А да би смо говорили о безбедности унутар Србије, морамо неизоставно имати у виду регионално безбедносно окружење, а даље светске прилике оличене у новим безбедносним изазовима и савремене

Certain premises, the essential meanings of which are not precise or clear to the citizens, have become an increasingly prominent part of daily political slang in Serbia. One of them is security sector which has become even more intensified through the use of a more frequent linguistic construction – security sector reform. Besides responsible administrative institutions, experts, institutes, educational institutions, activities of certain NGOs and other factors which, according to the description of their activities and the nature of their interests, deal with security issues, it is a huge and significant question whether and to what extent Serbian citizens are informed about the security sector, what it consists of, who manages it, what is the practical purpose and contribution of the security sector reform and how far this process has progressed in Serbia, what their understanding of Consensus, Armed forces, Serbian Army, Police, Civil protection, Borders, and Intelligence and Security Services amounts to, as well as what they feel to be national interest of Serbia, how they approach Euro-Atlantic integrations and see their country in the near future. This concerns vital issues that present the foundation for basic needs, rights and obligations of citizens. The level of economic, cultural, political and every other kind of development of Serbian society shall depend on the extent of security it is able to provide and how safe each individual citizen feels. In order to address the issue of security within Serbia, it is necessary to bear in mind the

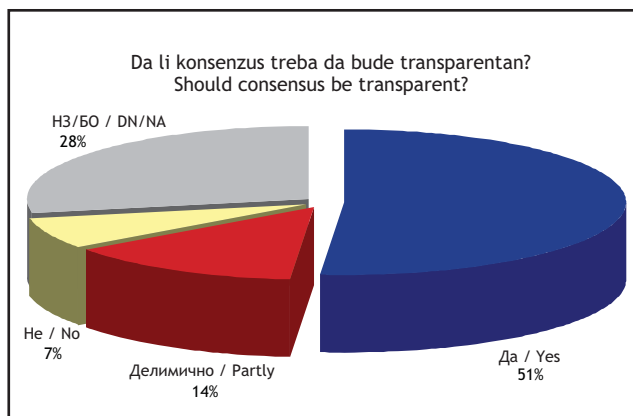

regional security surroundings, as well as the incarnated in new security challenges and modern security systems as a response to those challenges.

The mentioned issues are just a part of the questionnaire on the basis of which the Atlantic Council of Serbia, with

безбедносне системе као одговор на њих.

Поменута питања су само део упитника на основу кога је Атлантски савет Србије уз подршку TNS Medium Gallupa, реномиране специјализоване агенције, извршио истраживање јавног мњења Србије о сектору безбедности у периоду од 3. до 12. фебруара 2008. године. Методом теренског истраживања путем интервјуа лицем у лице, агенција је укључила 1020 испитаника. Узорак је пројектован тако да репрезентује пунолетне грађане Србије и спроведен је у 55 општина, односно 70 случајно одабраних месних заједница. Истраживање је рађено и путем анкете постављене на сајту Атлантског савета и генерално представља само прву фазу пројекта „Јавност Србије о сектору безбедности“ који је Атлантски савет реализовао уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији. Пројекат је покренут у циљу организације и

унапређења јавне расправе о сектору безбедности ван свих оквира (стручних, страначких, скупштинских и сл.) уз укључивање свих сегмената државе који су одговорни за сектор безбедности или раде у њему.

Јавну трибину организовао је Атлантски савет Србије 20.03.2008. године у жељи да покрене и помогне јачање јавне расправе о сектору безбедности као неопходног, а недовољно заступљеног модела комуникације у српском друштву. Јавна расправа оличава размену и сучељавање мишљења, као и транспарентност теме као што је сектор безбедности. Презентовање резултата истраживања јавног мњења Србије о томе колико је у Србији познат сектор безбедности и његови подсистеми, како је према оцени грађана организован, да ли у том сектору има и каквих реформи, означио је увод у јавну расправу. Чињеница је да сектор безбедности представља једну у низу етаблираних тема, недовољно транспарентних за јавност Србије. То представља кључни разлог због чега су активности на пројекту усредсређене

у support of TNS Medium Gallup, a renowned specialized agency, conducted a public opinion poll concerning the security sector in the period of February 3-12, 2008. Employing the method of field research by means of face to face interview, the agency included 1,020 probationers. The sample was intended to represent full age citizens of Serbia and the research was conducted in 55 municipalities, or rather 70 randomly selected local communities. The research was also conducted through a survey posted on the Atlantic Council website and in general presents only the first stage of the project "Serbian Public stance on the Security Sector" which was realized by the Atlantic Council with support of the OSCE Mission in Serbia. The project was initiated in order to organize and improve public discourse on the security sector outside and beyond all frameworks (expert, party, parliamentary and the like), and including all state segments who are responsible for the security sector or work within its scope.

The Atlantic Council of Serbia organized a public lecture on March 20, 2008 with a view to initiate and help strengthening public discourse about the security sector as a necessary but underrepresented type of communication within the Serbian Society. Public discourse presents the exchange and confronting of opinions as well as transparency of issue such as the security sector. The presentation of the results of the public opinion poll in Serbia concerning how much it is familiar with the security sector and its subsystems, how it is organized according to citizen's estimates and whether there are any and which reforms, marked the introduction in to public discourse. The fact is that security sector presents one of the forbidden topics, not transparent enough for the

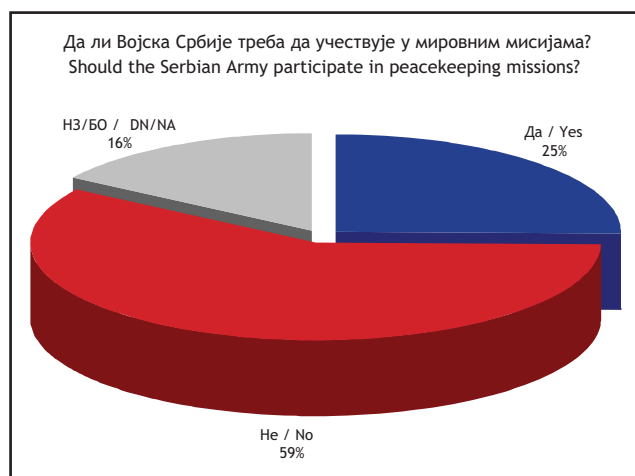
Serbian public. This is the key reason for directing project activities at a multidisciplinary public opinion on the security sector.

THE SERBIAN PUBLIC'S STANCE ON THE SECURITY SECTOR

на мултидисциплинарно истраживање јавног мњења о сектору безбедности

Јавна трибина је организована у Медија центру за представнике свих државних институција, медије, цивилни сектор, експерте, факултете, представнике парламентарних странака и др. Као увертира послужило је истраживање јавног мњења Србије на ову тему које је спровео TNS Medijum Gallup за потребе пројекта Атлантског савета Србије “Јавност Србије о сектору безбедности” реализованог уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији. Атлантски савет поштује мишљење експерата који држе да је сектор безбедности тема у њиховом домену о којој треба пуно знати да би се говорило. Уједно сматра да расправа треба да буде заступљена и на ширем нивоу јер се сектор безбедности, директно или индиректно тиче свих друштвених слојева било да је реч о здравству, школству, невладином сектору, медијима..

Из истраживања које је дао Медија Gallup уочљива је конфузна слика грађана Србије о сектору безбедности и чињеница да се људи највише информишу из медија. На основу тога, покренута је расправа по питању одговорности, ко су субјекти који треба да едукују јавност

Србије о кључним питањима и пружају им релевантне, непристрасне информације, без примеса политичке обојености и на који начин треба вршити едукацију грађана? Да ли је то задатак појединачних установа и организација или свих заједно? Тек, чињеница је да грађани Србије сектор безбедности највећим делом идентификују кроз Војску и Полицију, а да нису превише упознати о консензусу по питању сектора безбедности иако сматрају да треба да буде транспарентан. Старија популација је мишљења да војна обука треба да буде обавезна и да Војска Србије не треба да учествује у мировним мисијама, док млађи и образованији грађани имају супротан став. Евроатлантске интеграције грађани Србије највећим делом виде кроз Европску унију, потом НАТО и ПфП, мањим делом ОЕБС и Савет Европе, а око 30 % испитаника сматра да их чине све ове организације заједно. Према овом узорку, 58,5 % грађана подржава улазак Србије у евроатлантске интеграције.

The public tribune was organized in the Media Centre for the representatives of all administrative institutions, the media the civil sector, experts, faculties, representatives of parliamentary parties etc. An overture for this event was the research of Serbian public opinion with regard to this issue conducted by TNS

Medium Gallup for the purposes of the project of the Atlantic Council, “Serbian Public stance on the Security Sector” implemented with the support of OSCE Mission in Serbia. The Atlantic Council of Serbia respects the views of experts’ who feel that the security sector presents an issue in their domain about which one needs to possess considerable knowledge in order to address it. It also believes that the discourse should be elevated a broader level since the security sector, directly or indirectly, concerns all social classes, be it in domain of health care, education, non-government sector or the media.

From the research conducted by the Medium Gallup, one can clearly perceive confusing views of Serbian citizens’ with regard to the security sector and the fact that people are mostly informed by media. On the basis of these findings, a discourse was launched on the question of responsibility and identifying the relevant actors who are supposed to educate the Serbian public about key issues and provide them with relevant, impartial and unbiased information, without a tinge of political colouring and find an answer to the question concerning the manner in which our citizens should be educated. Is it a task for individual institutions and organizations or all of them together? Still, the fact remains that the citizens of Serbia identify the security sector mainly as the Army and Police without being sufficiently informed about the consensus regarding the security sector although they strongly feel it should be transparent. The older population is of the opinion that military training should be mandatory and that the Serbian Army should not take part in peacekeeping missions, while the young and more educated citizens have an adverse standpoint. Serbian citizens view Euro-Atlantic integrations primarily through the scope of the European Union, followed by NATO and the PfP, less through OSCE and the European Council and about 30% of the polled citizens believe that the integrations are comprised of participation in all these organizations. According to this sample, 58,5% of citizens support Serbia’s joining Euro-Atlantic integrations.

Jelena Jelacic,
project manager in ACS

Бисер Црног мора

Први материјални трагови сведоче о људском постојању на територији данашње Румуније које датира чак 2 милиона година уназад (Бугиулести, округ Влђа).

Оригиналноост културних подручја повезаних са другим пра-историјским европским културама видљива је на основу уметничких вештина у изради глинених предмета (осликано посуђе из области Криш, из Турдаса, Кукутенија; зоморфне и антропоморфне фигуре као што је „Мислилац“, откривен у Хамангија-Чернавода). Глинени столови из Тартарије (са уклесаним пиктографским мотивима) сведоче о постојању зачетака архаичног писма, првог у Европи, око 4000 година пре Христа, истовремено са зачетком Сумерског писма.

Гето-Дачани представљали су потомке ових античких цивилизација.

У првом веку пре Христа, Дачански краљ Буребиста ујединио је сва Дачанска племена под својим жезлом краљевске власти, поставивши темеље краљевине Дакије, снажног царства, чији је политички и верски центар био смештен у Сармизегетуси у Трансиванији. Почетком 2. века нове ере, када је Дакијска држава била у тренутку пуног процвата под владавином краља Децебала (87-106), Римска царска војска коју је предводио цар Трајан (98-117) освојила је Дакију (106 год н.е) и претворила је у Римску провинцију, те је колонизирала и населила римским и романизованим народима. Стога, су Гето-Дачани заузврат постали романизовани. После повлачења римске војске и администрације јужно од Дунава (271-275), после напада досељених народа, дачанско-римска популација наставила је да живи на истој оној територији где је и била зачета. Читав један миленијум, ово становништво уживало је позитивне користи од близине римског царства (које је касније постало Византијско царство), које је некада држало многе мостобране северно од Дунава.

Процес етно-генезе Румунског народа окончан је у 7 веку. Током првог миленијума, таласи миграционих народа (Готи, Хуни, Гепиди, Авари, Словени, Бугари, Кумани, Печењези, итд) прелазили су преко румунске

The first material traces attest to man's existence on today Romania's territory as far back as 2 million years (Bugiulesti, Valcea County). The originality of the cultural areas, related to other pre-historical European cultures can be seen in the art of clay works (the painted pottery from the Cris region, from Turdas, Cucuteni; zoomorphic and anthropomorphic figures, such as the *Thinker*, discovered at Hamangia-Cernavoda). The clay tables from Tartaria (with incised pictographic motives) testify to the existence of early archaic writing, the first in Europe, about the year 4000 B.C., simultaneously with the existence of Sumerian writing.

The Geto-Dacians were the descendents of these ancient civilizations.

In the 1st century B.C., Dacian King *Burebista* unified all the Dacian tribes under his scepter, laying the foundations of the *Kingdom of Dacia*, a powerful kingdom having its political and religious center in Transylvania, at Sarmizegetusa. In the early 2nd century A.D., when the Dacian State was at a point of full flourishing under the ruling of King *Decebal* (87-106), the Roman imperial armies led by Emperor Trajan (98-117) conquered Dacia (106 A.D.), turned it into a *Roman province* and colonized it with Roman and Romanized people. Thus, the Geto-Dacians got Romanized in their turn. After the withdrawal of the Roman army and

Black-Sea Pearl

територије стварајући пролазну доминацију која се најчешће завршавала њиховом асимилацијом од стране локалног староседелачког становништва. Румуни су изворни хришћани; упоредо са процесом романизације, одвијао се и процес похришћавања, како посредством деловања светог Андреје, тако и посредовањем светих отаца који су тражили уточиште на територији Румуније или прелазили преко исте. Након Великог раскола хришћанске цркве 1054, Румуни су очували православни обред и обичаје. Државна организација потиче још из десетог века, што потврђују и писмена сведочанства; њу чине феудална имања која су претходила великим румунским феудалним поседима. Државним и политичким органима пре конституисања државе у Трансилванији управљали су кнежеви, принчеви или војводе као што су били Гелу, Глад, Менуморут, Ахтум, или пак жупани или војводе у Молдавији или Добруђи: Димитрије, Георгије, Сестлав, Сатза, Роман, и други (између 11 и 12. века). Документи из 13 века сведоче о чињеници да су већи пре-државни органи били под вођством војвода Литовој, Иоан, Фаркаш, и Сенеслау. Такође у 13. веку, Мађарски феудални господари привели су крају освајање Трансилваније започето у 10 веку од стране мађарских племена која су окончала своје сеобе трајно се населивши у Панонској низији. Војводина Трансилванија остала је вазал мађарске круне све до 1526. године, када је Мађарска престала да постоји као самостална држава. У 14. веку, јужно од Карпата, Басараб I (1324-1352) ујединио је мала

Краћи назив: РУМУНИЈА

Званични назив: Румунија

Положај: Југоисточна Европа, Балканско полуострво

Површина: 237,500 квадратних километара

Главни град: Букурешт

Независност: 1877. од Турске; проглашена за републику 30. децембра 1947.

Национални празник: Први децембар - Дан уједињења (Румуније и Трансилваније)

Устав: 8. децембар 1991.

Становништво: 22,760,449 (1992), 22, 395,848 (1998.)

Бирачко право: универзално, стиче се са 18 година

Национални састав: Румуни (89%); Мађари (7%); Роми (2%); Немци (око 1%)

Језици: румунски, језици националних мањина

Верски састав: хришћани (87%); римокатолици (5%); протестанти; муслимани; јевреји

Клима: умерена; хладне, облачне зиме са честим снегом и маглом; сунчана лета са честим падавинама и олујама

Природна богатства: нафта (резерве у опадању), дрво, природни гас, угаљ, гвоздена руда, со, обрадива земља, хидроенергетски потенцијал

administration south of the Danube (271-275), following the attacks of migratory peoples, the *Daco-Roman* population continued to live on the very same lands where it had been born. For one millennium, it benefited from the vicinity of the Roman Empire and then of the Eastern Roman Empire (that subsequently became the Byzantine Empire) that used to hold many bridgeheads north of the Danube.

The ethno-genesis process of the Romanian people was concluded in the 7th century. During the first millennium, waves of migratory peoples (Goths, Huns, Gepidae, Avars, Slavs, Bulgarians, Cumanians, Petchenegs, etc.) crossed the territory of Romania exerting a transitory domination that ended more often than not in their assimilation by the native population.

The Romanians were born Christians; along with the process of Romanization, took place the process of Christianization both through the agency of Saint Andrew, as well as through that of holy fathers that took refuge on or passed across Romanian lands. After the Great Schism of the Christian Church in 1054, they preserved the Orthodox rite. The state organization, attested to in writing, goes back to the 10th century; it concerns the feudal states preceeding the big Romanian feudal states. The pre-state bodies politic in Transylvania were ruled by dukes, princes or voivodes such as *Gelu, Glad, Menumorut, Ahtum*, or by *jupani* or voivodes in *Moldavia, Wallachia or Dobrogea: Dimitrie, Gheorghe, Sestlav, Satza, Roman*, a.o. (11th-12th centuries). In the 13th century, larger pre-state bodies politic are attested by documents under the leadership of voivodes Litovoi, Ioan, Farcas, and Seneslau. In the 13th century, the Hungarian feudal lords concluded the conquest of Transylvania started in the 10th century by the Hungarian tribes which put an end to their migration by settling in the Pannonian Plain. The voivodate of Transylvania remained vassal to the Hungarian Crown until 1526, when the Hungarian state disappeared as a state. In the 14th century, south of the Carpathians, *Basarab I* (1324-1352) unified the small bodies politic laying the foundations of the big Voivodate of Wallachia, and *Bogdan I* (1359-1365) founded the big Voivodate of Moldavia. Both these voivodes consolidated the independence of their states, defeating the armies of Hungary that were trying to enhance their domination thereupon.

In late 14th century, the threat of Ottoman Empire's expan-

државна тела, ударивши темеље велике војводине Влашке, а Богдан I (1359-1365) је утемељио велику војводину Молдавију. Обе ове војводине учврстиле су независан статус својих држава, победивши мађарске војне снаге које су одмах по оснивању ових војводина покушале да повећају степен своје доминације над тим подручјем.

Крајем 14. века, на Дунаву се појавила претња од ширења Отоманског царства. Током неколико векова три румунске покрајине, Трансилванија, Молдавија и Влашка постале су бедем одбране хришћанског света преднајездом ислама. Кнежеви као што су Мирча Стари, Јанчу Хунедоара, Влад Цепеш (такозвани "Набијач на колац"), Стефан Велики, Раду од Афуматија, Петру Рарес побеђивали су један за другим војске славних султана као што су Бајазит I звани Илдерим (Муња), Мехмед II (освајач Константинопоља), и Сулејман Величанствени. Међутим, у 14. веку Отоманско царство наметнуло је своју врховну власт над три румунске провинције које су, упркос томе, уживале широку аутономију.

Кнез који је владао Влашком, Михајл Храбри (1593-1601), повратио је независност земље и ујединио све Румуне под окриљем једне државе, прве румунске централизоване државе, која је обухватала Влашку, Трансилванију, и Молдавију (1600-1601). Међутим, ова федерација је била кратког даха услед интервенција Отоманског царства, краљевине Пољске и Хабсбуршког царства, забринутих због близине моћне румунске државе.

Подухват Михајла Храброг омогућен је уједињењем сродства и језика свих Румуна, буђењем националне свести која се будила ширем румунске територије. Његов подвиг служио је као пример. Војводе три румунске покрајине које су га наследиле константно су тежиле да поново изграде некадашњу древну краљевину Дачију. Веома близу да то и постигне био је Матеи Басараб (1632-1654.), оснивач и главни заповедник антиотоманског савеза, који су чиниле румунске провинције, Пољска и Русија. Онај који је утемељио идеолошку доктрину румунског народа био је научник и владајући кнез Молдавије Димитрије Кантемир (1693, 1710-1711), члан берлинске академије. Под утицајем европског просветитељства 1699. године, у Трансилванији која је тада пала под врховну власт Хабсбуршког царства, бискуп Иноћентије Мицу и представници Трансилванијске школе (Самуил Мицу, Георге Синцаи, Петру Мајор, Јоан Будаи-Делеану, и други) такође су изложили националну идеологију утемељену на историјским, лингвистичким и филозофским основама.

Идеје француске револуције, испреплитане са домаћом реалношћу довеле су до појаве тренда нових политичких идеја. Под овим околностима је 1821. године избила и револуција друштвеног и националног карактера предвођена Тудором Владимирескуом.

Иако угушен од стране Отоманске војске, овај устанак је имао значајне политичке консеквенце: укинута је режим Фанариота (успостављен 1711. у Молдавији, и

sion emerged at the Danube. The three Romanian Principalities, *Transylvania, Moldavia and Wallachia* became for several centuries the *bastion of the Christian world's defence before the Islamic advancement*. Princes such as *Mircea the Old, Iancu of Hunedoara, Vlad the Impaler, Stephen the Great, Radu of Afumati, Petru Rares* defeated in turn the armies of famous sultans like Bayazid I Ilderim (the Lightning), Mohammed II (conquerer of Constantinople), and Suleiman the Magnificent. In the 14th century however, the Ottoman Empire imposed their suzerainty upon the three Romanian Principalities that in spite of that enjoyed a large autonomy. The ruling prince of Wallachia, *Michael the Brave* (1593-1601) regained the independence of the country and unified the Romanians within one state, *the first Romanian centralized state*, including Wallachia, Transylvania, and Moldavia (1600-1601). The Union was however short-lived due to the interventions of the Ottoman Empire, the Kingdom of Poland and of the Hapsburg Empire, worried by the proximity of a powerful Romanian state. Michael the Brave's deed was made possible by *the unity of kin and language of all the Romanians*, by the national awareness that was spreading throughout the Romanian space. His feat set an example. The voivodes of the three Romanian Principalities that succeeded him constantly sought to reconstruct the ancient Kingdom of Dacia. Very close to accomplish that was *Matei Basarab* (1632-1654), the initiator and general commander of the anti-Ottoman League, formed of the Romanian Principalities, Poland and Russia. The one that ideologically established the doctrine of the Romanian people was Moldavia's scholar ruling prince,

• • • • • **Shorter name:** ROMANIA

• **Official name:** Romania

• **Location:** South-eastern Europe, Balkan Peninsula

• **Area:** 237,500 square kilometres

• **Capital city:** Bucharest

• **Independence:** 1877 from Turkey; proclaimed a republic 30 December 1947. National Holiday: December 1 - Unification Day (of Romania and Transylvania)

• **Constitution:** 8 December 1991

• **Population:** 22,760,449 (1992), 22,395,848 (1998)

• **Suffrage:** Universal, 18 years of age required

• **Ethnicity:** Romanian (89%); Hungarian (7%); Roma (2%); German (>1%)

• **Languages:** Romanian, minority ethnic languages

• **Religions:** Christianity (87%); Roman Catholic (5%); Protestant; Muslims; Jews

• **Climate:** temperate; cold, cloudy winters with frequent snow and fog; sunny summers with frequent showers and thunderstorms

• **Natural resources:** petroleum (reserves declining), timber, natural gas, coal, iron ore, salt, arable land, hydropower

1716. у Влашкој, на основу којег су владајући кнежеви наименовани од стране Порте искључиво из редова Грка Фанариота), и владајући кнежеви су поново били изворни Румуни. Уведени су и модерни принципи управљања и државног уређења. Брз развој тржишне привреде био је супротан феудалним привилегијама које је штитила отоманска врховна власт у дунавским кнежевинама (Молдавији и Влашкој), као и Хабсбуршка круна у Трансилванији, што је довело до револуционарне побуне 1848 године у све три румунске кнежевине. Револуција 1848 године која је имала дубоко национални карактер прво је угушена у Молдавији и Влашкој (1848), а потом и у Трансилванији (где су Румуни, под вођством Аврама Ианцу, пружали херојски отпор све до 1849) удруженим деловањем отоманских и хабсбуршких царских армија.

Уз помоћ великих европских сила Француске и Пруске, уједињење Молдавије и Влашке одиграло се 24. јануара 1859, под краљевском владавином Александар Јоана Куза (1859-1866). Он је предузео кораке у циљу уједињења војске и државне управе, посветовнио богатство манастира и прогласио неколико закона који су имали исту улогу обједињавања.

Млада држава је постала међународно призната под именом Румунија. 1866. године принц Куза је абдицирао, пошто је на његово место изабран кнез Карол из Германске краљевске породице Хоенлоер-Зигмарингена. Он је представљао владајућег принца ове земље од 1866 до 1881, када је био миропомазан за краља Румуније. Карол I је владао до 1914. Држава Румунија је прогласила своју независност 9. маја 1877, збацивши окове врховне власти Порте; независност је потврђена у биткама на фронтима у Руско-румунско-турском рату 1877-1878, те је међународно призната на мировном конгресу у Берлину (1878). Новостечена независност створила је повољне услове за друштвено. економски и политички развој земље. У том погледу је изузетно значајну улогу имало доношење устава 1866, једног од најсавременијих у Европи у то време, као и закони који су из њега проистекли

Према споразуму из 1867 између Будимпеште и Беча, познатом као „Аустријско-мађарски дуализам“, читава кнежевина Трансилванија потпала је под власт Мађарске, чиме је поништена њена вековна аутономија. Након уједињења друге две румунске кнежевине 1859 године, а нарочито након што је Румунија постала независна (1878), мађарска влада је интензивирала своју политику прогона и на силу извршила мађаризацију већине румунског становништва; постојање Румуна као нације није било признато. Као одговор на то, трансилванијски Румуни су основали Румунску националну партију (1881), подсредством које су спроводили непрекидну националну борбу. Године 1892. проследили су Царском суду у Бечу Меморандум у коме су описали патње и мучења кроз која су пролазили и изнели своје захтеве. Аутори овог меморандума били су изведени пред суд и осуђени на затворску казну због...издаје.

Буковина је одцепљена од матичне Румуније 1775

Dimitrie Cantemir (1693, 1710-1711), member of the Berlin Academy. Under the influence of European enlightenment, in 1699, in Transylvania by then fallen under the suzerainty of the Hapsburg Empire, Bishop *Inochentie Micu* and the representatives of the Transylvanian School (Samuil Micu, Gheorghe Sincai, Petru Maior, Ioan Budai-Deleanu, a.o.) outlined them too the national ideology based on historical, linguistic and philosophical grounds.

The ideas of the French Revolution, entwined with native realities led in the Romanian Principalities to the emergence of a trend of novel political ideas. It was under these circumstances that the Revolution led by *Tudor Vladimirescu* broke out in 1821, having a social and national nature. Although repressed by the Ottoman armies, this uprising had significant political fallout: the Phanariot regime (established in 1711 in Moldavia, and in 1716 in Wallachia whereby ruling princes were appointed by the Porte particularly from among the Greeks of the Phanar) was abolished, and ruling princes were once more native Romanians. Modern gov-

erning and administration principles were introduced. The quick development of the market economy ran counter to the feudal privileges protected by the Ottoman suzerainty in the Danubian Principalities (Moldavia and Wallachia), and by the Hapsburg Crown in Transylvania, which led to the revolutionary outburst of 1848 in all the three Romanian Principalities. The 1848 Revolution that had a deep national character was first stifled in Moldavia and Wallachia (in 1848) and then in Transylvania (where the Romanians, under the leadership of *Avram Iancu*, resisted heroically until 1849) by the concerted interventions of the Tsarist, Ottoman and Hapsburg armies.

With the support of the big European Powers France and Prussia the union of Moldavia with Wallachia took place under the scepter of *Alexandru Ioan Cuza* (1859-1866), on January 24, 1859. He took steps for unifying the army and the administration, secularized the monasteries' wealth, and promulgated several laws that had the same unifying role. The young state gained international recognition under the name of *Romania*. In 1866, Prince Cuza abdicated, in his place being elected Prince Carol, from the Hohenzollern-Sigmaringen German royal family. He was Ruling Prince of the country since 1866 until 1881, when he was anointed as King of Romania. Carol I reigned until 1914. On May 9, 1877, the Romanian State proclaimed its independence, shattering the fetters of the Porte's suzerainty; the independ-

године и потпала је под власт Хабсбуршког царства, након што је о томе склопљен договор са Отоманским царством. У овој области је такође дошло до прогона већинског румунског становништва и вршени су покушаји да се оно денационализује.

Северна половина Молдавије је припојена Русији 1812 године. У Бесарабији, како су „крстили” ову румунска кнежевину, царске власти спроводиле су интензивну политику русификације, истовремено подстицајући емиграцију Румуна.

Као замену за то становништво, велики број Руса, Русина, Украјинаца и Бугарана насељен је на овом подручју. Ниједна румунска школа није била призната нити је добила дозволу. Православна црква је такође постала средство русификације, услед процеса насељавања руских православних свештеника и забрањивањем служења литургије на румунском језику. Књиге на румунском језику су поново почеле да се штампају тек 1905, премда су биле написане ћириличним писмом.

Учешће Румуније у Првом Светском рату имало је један једини циљ: формирање националног јединства. Наследник Карла I, краљ Фердинанд I (1914-1927) био је један од заговорника овог националног циља. Распад два мултинационална царства, Аустро-Угарског и царског руског, створени су предуслови за Румуне у Бесарабији, Буковини и Трансилванији да потпуно слободно могу да изаберу своју судбину, а они су се определили за уједињење са Румунијом. 9. априла, 28 новембра и 1. децембра, Бесарабија, Буковина и Трансилванија одлучиле су да се припоје својој матичној земљи. Послератним мировним споразумима (1919-1920) потврђено је успостављање унитарне државе Румуније. У новонасталој држави демократски облик владавине који се заснива на уставу (Устав из 1923) обезбедио је предуслов за свеопшти напредак нације у свим секторима привредног, друштвеног, политичког и културног живота. Румунија је достигла свој привредни врхунац 1938 године. На спољашњем нивоу, Румунија (која је свог представника имала у лику Николе Титулескуа, министра спољних послова и двоструког председавајућег Друштва народа) је спроводила политику одбране новог послератног светског поретка и залагала се за осујећивање реваншистичких тенденција ка преиспитивању и измени мировних споразума и граница које су прво испојиле Мађарска под Хортијем и нацистичка Немачка, а потом совјетска Русија и друге државе, а све са циљем одбране територијалног статус квоа, мира и у правцу изградње колективне безбедности.

Међутим, 1939 године потписан је пакт Рибентроп-Молотов, у чијем се Члану три тајног допунског протокола директно помиње питање територијалне дезинтеграције Румуније. Велике демократске силе (француска и Енглеска) више нису биле у могућности да Румунији гарантују безбедност. У лето 1940 године, совјетска Русија, хитлеровска Немачка и Мусолинијева Италија приморале су Румунију да уступи следеће територије: Бесарабију, Буковину и Херцу Русији; северну Трансилванију Мађарској;

ence was sanctioned in battle on the fronts of the Russian-Romanian-Turkish War of 1877-1878, and was granted international recognition at the Peace Congress of Berlin (1878). The newly obtained independence created favorable conditions for the country's socio-economic and political development. A major role played in this respect the Constitution of 1866, one of the most modern in Europe at that time, and the laws that derived thereof.

Under the 1867 agreement between Budapest and Vienna, known as the “Austrian-Hungarian dualism,” the whole Principality of Transylvania fell under Hungarian domination, its century-old autonomy being annulled. After the Union in 1859 of the other two Romanian Principalities, and especially after Romania had become independent (1878), the Hungarian government intensified its policy of persecution and forced Magyarization of the majority Romanian population; the existence of the Romanians as nation was not acknowledged. In response, the Transylvanian Romanians set up the *Romanian National Party* (1881), whereby they conducted a sustained national struggle. In 1892, they forwarded to the Imperial Court of Vienna a *Memorandum* in which they described the suffering they had been going through and expressed their demands. The authors were tried and sentenced to jail for... treason.

Bukovina was torn off from the body of Romania in 1775 and fell under the ruling of the Hapsburg Empire following an understanding with the Ottoman Empire. Here too, the Romanian majority population was persecuted, and attempts were made to denationalize it.

The eastern half of Moldavia had been annexed to Russia in 1812. In *Bessarabia*, as this Romanian province had been “baptized,” Tsarist authorities conducted an intense policy of Russification, while encouraging the emigration of the Romanians. In exchange, a large number of Russians, Ruthenians, Ukrainians, and Bulgarians were colonized here. No Romanian school was authorized. The Orthodox Church became as well an instrument of Russification, by the colonization of Russian priests, and by forbidding the liturgy in the Romanian language. It was not before 1905 that Romanian books started to be printed once more, written in the Cyrillic alphabet though.

Romania's involvement in the First World War had one sole goal: the making of the national unity; Carol I's successor, King Ferdinand I (1914-1927) was one of its advocates. The fall of the two multinational empires the Austrian-Hungarian and the Tsarist ones created the premises for the Romanians in Bessarabia, Bukovina and Transylvania to choose in full freedom their destiny, and they decided for the union with Romania. On April 9, November 28, and December 1, 1918, Bessarabia, Bukovina and Transylvania decided to unite to their mother-country. The post-war peace treaties (1919-1920) sanctioned the unitary Romanian State. In the new state, the democratic constitutional regime (the Constitution of 1923) created the premises for the general progress of the nation in all the sectors of the economic, social, political, and cultural life. Romania reached its eco-

Квадрилатералу (јужну Добруђу) Бугарској. Ове области су представљале више од једне четвртине румунске територије и обухватале њено већинско румунско становништво. У једанаест округа уступљених Мађарској, Хортијеви органи власти подвргавали су Румуне ужасима и окупностима које су за последицу имале 22,700 жртава, од којих је 920 страдало као резултат појединачних или колективних погубљења (у Ипу, Траснеи, Нусфалау, Хиди, Хуедину, итд); 160.000 Јевреја је такође депортовано из ових округа и пребачено у нацистичке логоре смрти, од којих је 140,000 нестало без трага. Политички режим у Румунији се изменио и ова земља је ушла у рат против СССР (јуна 1941), на страни Немачке. Румунска војска се борила на Источном фронту до лета 1944; После тог датума, након државног удара 23. августа, придружили су се савезницима и борили се на Западном фронту, доприневши ослобођењу Мађарске, Чехословачке и аустрије. Посредством Париског мировног споразума (1947), северна Трансилванија је враћена у оквиру граница Румуније; међутим, Бесарабија, Буковина, Херца и Квадрилатерала су и даље остале изван њених граница. Румуни који су остали заробљени у овим областима били су подвргнути бруталној денационализацији; Совјети су измасакирали, заробили у логоре или депортовали за Сибир и Централну Азију на стотине хиљада Румуна у покушају да преокрену и преиначе демографску слику. Штавише, на основу одредби Париског мировног уговора прописано је да Румунија треба да остане унутар совјетске сфере утицаја, како је претходно утврђено договором између Стаљина и Черчила, уз сагласност Рузвелта. Румунија је поново постала жртва игре интереса великих сила.

У Румунији је успостављен комунистички режим уз подршку совјетског окупатора, након што је краљ Михаел био приморан да абдицира крајем 1947. године. Уследила је совјетизација државе, када је отпочела примена репресивних мера против оних који су представљали истинску демократију, против интелигенције, против саме румунске духовности. Противници и потенцијални противници истребљивани су пресудама на дуго низ година строгог заточеништва, на притвор у логорима за присилан рад и потсредством брзих и ургентних погубљења. На стотине хиљада људи је изгубило животе. Упоредо са тим, предузимани су кораци на увођењу совјетског модела у привреду, друштво и културу. Комунисти су предузели активности на колективизацији пољопривреде, на фалсификовању националне историје, одбацивању националних, културних и духовних вредности, сужавању видика до тачке готовог затварања и онемогућавања приступа вредностима и достигнућима светске културе и науке. Опасност која је претила од претварања Румуније у извор сировина за државе чланице СМЕА, па чак и од њеног распарчавања (према плану Валева из 1964), навела је совјетско вођство Румуније да почне да напушта совјетску хегемонију.

economic acme in 1938. On an external level, Romania (having as representative figure Nicolae Titulescu, foreign minister and twice chairman of the Society of Nations) conducted a policy of defending the world's new post-war organization, and acted for thwarting the revanchist tendencies of revising peace treaties and frontiers first voiced out by Horthy Hungary and Nazi Germany, then by Soviet Russia and other states to the end of defending the territorial status quo, peace, and of building collective security.

However, in 1939, the Ribbentrop-Molotov Pact was signed, whose Article 3 of the secret additional protocol made direct reference to the territorial disintegration of Romania. The big democratic powers (France and England) could no longer guarantee security to Romania. In the summer of 1940, Soviet Russia, Hitlerite Germany and Mussolini's Italy forced Romania to cede the following territories: Bessarabia, Bukovina and Hertza to Russia; northern Transylvania to Hungary; the Quadrilateral (southern Dobrogea) to Bulgaria. That accounted for over one quarter of Romania's territory and its majority Romanian population. In the eleven counties ceded to Hungary, the Horthy authorities subjected the Romanians to atrocities that materialized in 22,700 casualties, of which 920 individual and collective executions (at Ip, Trasnea, Nusfalau, Hida, Huedin, etc.); also in these counties, 160, 000 Jews were deported to the nazi death camps, 140,000 of whom disappeared without trace. The political regime in Romania changed and the country entered the war against the USSR (June 1941), on the side of Germany. The Romania armies fought on the *Eastern Front* until the summer of 1944; after that date, following the coup of August 23, they joined the allies and fought on the *Western Front*, contributing to the liberation of Hungary, Czechoslovakia and Austria. The *Paris Peace Treaty* (1947) brought back northern Transylvania within the boundaries of Romania; Bessarabia, Bukovina, Hertza and the Quadrilateral remained outside them though. The Romanians trapped in those territories were subjected to brutal denationalization; the Soviets massacred, locked in camps or deported to Siberia and Central Asia hundreds of thousands of Romanians, in an attempt to reverse the demographic ratio. Moreover, the provisions of the Paris Peace Treaty sanctioned that Romania remain in the Soviet sphere of influence, as Stalin and Churchill had previously established, with Roosevelt's accord. *Once more, Romania fell victim to the game of interests of the big powers.*

The communist regime was installed in Romania with the support of the Soviet occupant, after *King Michael was forced to abdicate* at the end of 1947. There followed the Sovietization of the country when repression started against those who represented the true democracy, against the intelligentsia, against the very Romanian spirituality. The opponents and potential opponents were annihilated by sentences to long years of hard imprisonment, to confinement into force labor camps, and by summary executions. Hundreds of thousands of persons perished. In parallel, action was taken for introducing the Soviet model in the economy, society, and culture. The communists proceeded to agriculture collectivization, to fake the national history, discarding national cultural and spiritual values, narrowing

Запад је посматрао комунистичку Румунију као бунтовничког савезника Москве, пошто је остварила значајно отварање у правцу западних држава и приморала Хрушчева да повуче своје окупационе трупе из ове земље 1958 године. Почев од 1960, инициран је процес индустријализације Румуније, противно вољи Совјета. Током руско-кинеског конфликта, Румунија је покренула свеобухватну акцију де-русификације, а посебно у области културе. 1967 године обновљени су дипломатски односи са Западном Немачком, а 1968 Румунија је осудила интервенцију копнених снага Варшавског пакта у Чехословачкој. Исте године ова земља је постала и чланица Међународног монетарног фонда и Светске банке, и чврсто се изјаснила против трке у наоружању, а особито против нуклеарног оружја.

Култ личности Николаја Чаушескуа и његове супруге, као и режим комунистичке диктатуре, довели су до дубоке унутрашње политичке кризе, проузрокујући незадовољство међу свим слојевима друштва, бруталног кршења основних људских права и економске кризе огромних и несагледивих размера. Забележено је неколико друштвених побуна.

Растући број људи из разноврсних социјалних окружења, захтевао је радикалне промене политичких и економских структура. Између 17 и 20 децембра 1989 године, одржани су велики антикомунистички протести у Темишвару, који су послужили као иницијална каписла за интервенисање репресивних снага. Снажни немири потресли су Букурешт 21 децембра 1989. Стотине хиљада грађана преправило је улице, заузело главне зграде државних институција и прогнало диктатора. Његовим свргнућем, отклоњен је и период од 45 година комунистичког режима у Румунији.

Фронт националног спаса је преузео власт, објавивши расформирање и уклањање комунистичких структура, пребацивање на тржишну економију и слободне изборе. У релативно кратком периоду, историјске политичке партије (Национална сељачка странка, Национална либерална партија, Социјалдемократска партија) наставиле су са својим деловањем, а формиране су и нове политичке странке. Одржани су административни, парламентарни и председнички избори (последњи су расписани 2004). Усвојен је и проглашен нови Устав државе Румуније (1991), укључујући и демократске одредбе. Октобра 2003 године, након одржаног референдума, устав је измењен и допуњен како би био у складу са највишим европским стандардима. Приватни привредни сектор бележио је константан и равномеран развој, велика индустријска предузећа су приватизована подсредством система јавних понуда, итд. Као резултат новостечених права на слободно изражавање и удруживање, медијски сектор је добио незапамћен замах, тако да Румунија тренутно има највећи број публикација, приватних радио и ТВ станица међу свим земљама источне Европе (у односу на број становника). Румунија је постала чланица НАТО 2004 године, а у Европску унију је примљена 1. јануара 2007.

to the point of closing the access to the values of world culture and science. The danger of seeing Romania turned into a source of raw materials for the CMEA member states, and even dismembered (the Valev plan of 1964) made the communist leadership of Romania start abandoning the Soviet hegemony. The West saw communist Romania as Moscow's rebel ally for having accomplished a significant opening towards Western states, and made Khrushchev withdraw his occupation troops from this country in 1958. Starting 1960, the industrialization of the country was started, against the will of the Soviets. During the Russian-Chinese conflict, Romania initiated an ostentatious action of de-Russification, particularly in culture. In 1967, diplomatic relations were re-established with West Germany, and in 1968, Romania condemned the intervention of the Warsaw Treaty troops in Czechoslovakia. The same year, this country became member of the International Monetary Fund and of the World Bank, and declared firmly against the arms race, especially against nuclear weapons.

The personality cult of Nicolae Ceausescu and of his wife, the regime of communist dictatorship led to a profound internal political crisis, generating deep discontent at all layers of society, to the brutal violation of the basic human rights, to an *economic crisis of huge proportions*. Several social revolts were recorded. A growing number of people, from various social environments, demanded radical changes in the political and economic structures. Between December 17-20, 1989, big anticommunist rallies took place in *Timisoara* that triggered the intervention of the repression forces. On December 21, 1989, powerful unrest shook Bucharest. Hundreds of thousands of citizens flooded the streets, occupied the main official buildings and chased the dictator. With him, the *45 years of communist regime in Romania were removed*.

The National Salvation Front assumed power, announcing the dismantlement of the communist structures, the switch to the market economy, and free elections. In a relatively short period, the historical political parties (the National Peasant Party, the National Liberal Party, the Social Democratic Party) resumed activity, and new parties were created. Administrative, parliamentary and presidential elections were held (the last in 2004). The new Constitution of Romania was passed and promulgated (1991), including democratic provisions; in October 2003, following a referendum, the Constitution was amended in keeping with the loftiest European standards. The private economic sector recorded steady development, the big industrial enterprises were privatized by public offer, etc. As a result of the right to free expression and association, the media gained unprecedented impetus, so that Romania currently boasts the largest number of publications, private radio and TV stations in the East European countries (in proportion to its population). Romania became a NATO member in 2004 and a EU member on the first of January 2007.

Интервју/Interview

Јон Маковеј, Амбасадор Румуније у Београду

ЕУ отворена за Србију

Косово је 17 фебруара прогласило независност. Процес признавања државе коју ми у Србији сматрамо нелегалном и лажном творевином уследио је непосредно након проглашења. Многе државе чланице ЕУ признале су Косово, али не и Румунија. Можете ли да објасните мотиве за ваш негативан став који је у Србији наишао на универзално одобравање?

Желео бих да истакнем једно посебно питање у овим оквирима: одлуке у погледу тога да ли поједине независне државе треба да се признају или не представљају државно-политичке одлуке. Европска унија је ово и нагласила када је препустила главним европским престолницама у надлежност да донесу коначну одлуку у погледу признавања независности Косова. Када је Румунија у питању, одлучујући фактор који је обликовао нашу позицију представљало је поштовање међународног права. Ми сматрамо да без посебне резолуције Савета безбедности Уједињених нација или међусобног споразума између две стране, суверенитет и територијални интегритет једне државе, те неутуђивост њених граница представљају принципе који не смеју бити нарушени. Ми такође сматрамо неприхватљивом могућност додељивања колективних права мањинама.

Ion Macovei

Поред Косова, постоји још једна доминантна тема у Србији – она која се тиче нашег чланства у Европској унији. За неке српске политичаре ова два питања су тесно повезана, док их други сматрају одвојеним питањима. Какво је ваше мишљење о томе?

Европска унија и Косово у овом тренутку представљају два највећа приоритета за Србију, а европске интеграције представљају најбољим начин да се фундаментални интереси Србије спроводе и промовишу у оквиру међународног форума где се одлуке доносе на основу консензуса. Са те тачке гледишта, постоји веза између ова два круцијална питања. Посматрано из шире перспективе, интеграција

On February 17, Kosovo declared its independence. The process of recognising that state which we in Serbia consider illegal and false creation followed immediately. Many EU members recognised it but not Romania. Can you explain your motives for your negative standpoint which met universal agreement in Serbia?

I would like to highlight a particular issue in this framework: the decisions to recognise or not an independent state are national political decisions. The European Union underlined it when it left the European capitals with the responsibility to deliver the final decision upon recognising Kosovo independence. As far as Romania is concerned, the decisive factor in shaping our position was

Србије у Европу представља изузетно значајну компоненту европске перспективе, коју Европска унија жели да реализује у овом региону. Србија представља саставни део овог региона и саставни део Европе, а Европа жели да јој додели право да ужива у опипљивим предностима ове реалности.

Ситуација са Косовом ојачала је ставове и аргументе евро-скептика. На неки начин, може се чинити да она представља претњу која удаљава Србију од Европске уније и евро-атлантских интеграција на дужи период времена. Званичан став српске политике је да Србија не може постати чланица ЕУ без своје јужне покрајине, те да је независност исте делимична заслуга Европске уније. Какво је ваше мишљење о могућем расплету Косовског чвора? Да ли постоји решење и, ако постоји, које је солуција најбоља од свих?

Можда постоји одређено схватање које оправдава идеју удаљавања Србије од Европске уније и евроатлантских интеграција. Овде бих желео да укажем на две ствари: као прво, Европска унија је састављена од држава које су признале независност Косова, и држава које ову независност нису признале. Међутим, све ове државе јесу и наставиће да буду партнери Србије. Све оне деле исти циљ у погледу региона западног Балкана: регионална стабилност и укључивање у главне европске токове. Као друго, не смемо да изгубимо из вида чињеницу да су НАТО снаге (КФОР) те које обезбеђују безбедност Срба у покрајини Косово, те штите културно и верско наслеђе на том подручју. Као такви, темељи партнерства су већ успостављени, како формално (кроз Партнерство за мир), тако и конкретно, на терену.

Да се вратим на ваша прецизна питања, рекао бих да не постоји једноставан одговор. Сложене околности захтевају сложена решења. Али дијалог је тај који прави значајну разлику и доноси резултате. Европа је изграђена и наставља да се обнавља, допуњује и унапређује захваљујући дијалогу. А Србија стреми у правцу Европе. Дијалог између Београда и Приштине, те између Београда и његових европских партнера. Ово би могао представљати почетак.

Под претпоставком да чланство у Европској унији и даље представља опцију за Србију, када би наша земља могла да постане кандидат, а када пуноправни члан ЕУ? Какав би био ваш савет по овом питању?

Снажно верујем да ће интеграција у Европску унију увек остати отворена опција за Србију. Питање није 'ако', већ пре 'када'. А у садашњој ситуацији, тешко ми је да вам дам прецизан распоред. Једино је извесно да изолација може да допринесе само даљним одлагањима. Најпоузданији и коначан одговор налази се искључиво у рукама Србије.

Године 2007. дошло је до значајних позитивних помака, остварених кроз наставак преговора на тему Споразума о стабилизацији и придруживању, његове финализације и иницијализације. Надамо се да ће се овакви помаци наставити и у будућности, те да ће доказати да је Србија чврсто и неповратно посвећена и привржена европском путу. Румунија је спремна да подржи све напоре Србије у овом правцу.

compliance with the international law. Without a United Nations Security Council Resolution or a mutual understanding between the two parties, we appreciate that sovereignty and territorial integrity of a state, inviolability of its borders represent principles that cannot be violated. We also consider as unacceptable the possibility of granting collective rights for national minorities

Besides Kosovo, there has been another dominant topic in Serbia – the one that considers our membership in EU. For some Serbian politicians, those two issues are tightly connected while others consider them as separate issues. What is your opinion?

EU and Kosovo stand for the two priorities of Serbia at this moment and the European integration represents the best way for the fundamental interests of Serbia to be followed and promoted within an international forum where the decisions are being taken based on consensus. From this perspective, there is a relationship between them. With a wider perspective, Serbia's European integration is a major component of the European perspective, which the EU wishes to project upon this region. Serbia is part of this region, is part of Europe and Europe wants to confer it the right to enjoy the tangible advantages of this reality.

Situation with Kosovo strengthened Euro-skeptics' position. In a way, it may seem to be a threat which places Serbia away from EU and Euro-Atlantic integrations for a long time. Official Serbian policy is that it cannot be a member of EU without its southern county and its independence is partly a result of EU contribution. What is your opinion about denouement of Kosovo knot? Is there a solution and if there is which one is the best of all?

There is perhaps a certain perception, which accredits the idea of Serbia's getting distance from the European and Euro-Atlantic integration. I would like to point to two things here: Firstly, the EU means states, which recognised Kosovo's independence and states, which did not recognise it. However, all of them have been and will be Serbia's partners. All of them share the same objective related to Western Balkans region: regional stability and inclusion in the European mainstream. Secondly, let us not forget that NATO forces (KFOR) are the ones who provide security for the Serbian people in Kosovo province and protect the Serbian cultural and religious heritage in the area. As such, the founda-

Ion Macovei,
Romanian Ambassador to Belgrade

**The EU remains
OPEN FOR
SERBIA**

Шта можете да нам кажете о процесу који је Румунија морала да прође на свом путу ка Европској унији? Шта је ваша земља добила, а шта изгубила у том процесу?

Још од почетка 90-их година 20 века, наши циљеви, циљеви читаве једне класе политичара били су усмерени на улазак у ЕУ и НАТО. То је тежак пут који захтева много прагматизма и стрпљења, али на крају, добијена задовољства награђују све напоре. Предности произлазе из позитивних помака на политичком нивоу (учешће у европском процесу одлучивања), економском нивоу (гаранција повољног окружења за улагања), друштвеном нивоу (слободно кретање људи и радне снаге, права деце и студената да се образују и студирају у иностранству под изузетноповољним условима). Ови бенифити представљају само неколико конкретних и опипљивих примера. Шире посматрано, користи су мерљиве на основу парламентарне стабилности, предвидљивости, поузданости (извесности) и гаранција безбедне будућности. На основу поменутог,

Европска унија је састављена од држава које су признале независност Косова, и држава које ову независност нису признале. Међутим, све ове државе јесу и наставиће да буду партнери Србије.

тешко је увидети да ли смо нешто и изгубили на овом путу. Уколико то и јесте био случај, највероватније се радило о нечему безначајном у поређењу са предностима које уживамо данас и које ћемо тек да уживамо у будућности.

Румунија је такође и чланица НАТО. Каква су ваша искуства у у складу те организације до сада? Видите ли Србију као чланицу тог савеза у будућности?

За разлику од Европске уније, НАТО је мање пријемчив за јавно мишљење, у смислу да се на нивоу грађана развија перцепција да се НАТО бави искључиво војним питањима. Међутим, у реалности ствари нису такве каквима се чине и ја говорим са тачке гледишта нашег сопственог искуства. НАТО подразумева далеко више од пуке реформе војске и реформе сектора одбране, НАТО пре свега представља гаранцију безбедности, суверености и територијалног интегритета сваке државе чланице. Пети члан северно-атлантског уговора строго прописује да свака претња једној од држава чланица представља претњу свим његовим чланицама. Овај принцип колективне безбедности ефикасније се штити и примењује када све државе чланице деле исти систем вредности, демократско устројство, стабилност и безбедност, те уколико подстичу и промовишу ове вредности изван евро-атлантских граница. За државу каква је Румунија, ухваћену током читаве своје историје на раскрсници јаких ветрова, те изложеном њиховом укрштању, ова гаранција представља најважнији стуб наше безбедности и стабилности. НАТО подразумева предвидљивост / извесност на међународном нивоу, те обезбеђивање задовољавајућег степена безбедности нашег домаћег економског окружења. Зашто ово посебно наглашавам? Из разлога што потенцијални

tion of the partnership are already here both formally (through the Partnership for Peace) and concretely, in the field.

Returning to your precise questions, I would say there is not a simple answer. Complex circumstances require complex solutions. But the dialogue makes the difference. Europe has been built and has been reinvented itself through dialogue. And Serbia is looking towards Europe. Dialogue between Belgrade and Pristina, between Belgrade and its European partners. This could be a beginning.

Providing that membership in EU is still an option for Serbia, when could our country become a candidate and when a member of EU? What would be your advice regarding this?

I strongly believe that integration into the European Union will always remain an option for Serbia. The question is not „if”, but rather „when”. And here, it is difficult for me to provide you with a precise timetable. The unique certainty is that isolation can only bring postponements. The most certain answer belongs to Serbia. In 2007, there were significant positive developments, materialised through resuming negotiations on Stabilisation and Association Agreement, finalising and initialling it. We hope that these developments will continue in the future and will prove that Serbia has firmly and irreversibly engaged itself on the European path. Romania is ready to support all Serbia's efforts in this direction.

What could you tell us about Romanian way to EU? What did your country gain and what did it lose in that process?

Ever since the beginning of the nineties, our objectives, of the entire political class, targeted the EU and NATO. It is a difficult path, which requires a lot of pragmatism and patience but in the end, the satisfactions reward all the efforts. The benefits stem from political level (participation in the European decision-making process), economic level (guarantee of a favourable environment for investments), social level (free movement of people and of labour force, right of the

EU means states, which recognised Kosovo's independence and states, which did not recognise it. However, all of them have been and will be Serbia's partners

children and students to study abroad under extremely favourable conditions). These represent only a few concrete, tangible examples. In a wider perspective, the benefits are measurable through stability, predictability, certitude and the guarantee of a safe future. Speaking in these terms, it is hard to realise if we lost anything on this path. If we did, it is likely to be insignificant comparing to the advantages we enjoy today and will enjoy further on.

Romania is also a NATO member. What are your experiences in that organisation so far? Can you see Serbia as a member of that alliance in the future?

Unlike EU, NATO is less accessible to the public opinion, meaning that at the level of the citizens there develops the perception that it only concerns the military issues. Things are not as such and I am speaking from the point of view of our own experience. NATO means much more than army reform and reform of the defence sector; NATO means, first of all, guarantee of the security, sovereignty and territorial integrity of each member state. The 5th

безбедносни ризици могу озбиљно да обесхрабре значајне и истакнуте инвеститоре од доласка и почетка изградње одређених капацитета у том подручју.

Што се тиче другог дела вашег питања, могао бих да вам дам позитиван одговор.

Видим Србију као чланицу алијансе у будућности. Укључивање у програм Партнерство за мир представља први корак у овом правцу. Оно што је најважније је да Србија дели исту визију, да жели да у будућности постане чланица северно-атлантског савеза, а моје наде и очекивања у том правцу су позитивни. У оквирима постојећег међународног окружења, изузетно је тешко једној држави да самостално одговори на бројне безбедносне изазове. Врсте претњи са којима смо суочени постале су далеко комплексније тако да традиционални одговори на овакве претње више нису ни адекватни нити примерени.

Пријатељство између Србије и Румуније је дубоко укорено. Током читаве историје не можемо наћи нити један пример озбиљнијих размирица или неслагања. У ком правцу ће се одвијати односи наших двеју земаља у будућности?

Дозволићете ми да се надовежем на ово што сте управо рекли да историја билатералних односа и искустава између Румуније и Србије представља готово јединствени пример, и то не само за овај део Европе. Постоји једна традиција на овом пољу чију би вредност требало константно унапређивати и допуњавати. Стално имајући на уму билатералну компоненту у свим областима од међусобног интересовања, треба чврсто и одлучно изјавити да политички дијалог на највишем нивоу, као основни елемент и темељ политичких односа, пружа неопходан оквир за трајно унапређивање ове повезаности.

Румунија ће увек стајати уз Србију и пружати јој подршку у њеним напорима да обликује европску будућност, те ће се чврсто залагати за повратак Србије у регион коме смо сви припадали све док историјске околности нису одлучиле да се ствари само привремено одвијају у другачијем правцу.

Да ли сте задовољни досадашњом економском сарадњом између Србије и Румуније? Да ли би на том плану могло да се учини нешто више? И у којим областима посебно?

Економска сарадња представља значајну компоненту билатералних односа и унапређење ове сарадње представља охрабрујућу чињеницу. Приликом посете председника Републике Србије, господина Бориса Тадића, Букурешту, у главним цртама су изложени конкретни предлози пројеката у области инфраструктуре и промета (паневропски коридор број седам, дунавска сарадња, закуп луке Констанца, интересовање за реализацију инфраструктуре потребне за изградњу нафтовода Констанца-Панчево-Трст). Намере постоје и ја сам дубоко уверен да ће њихово спровођење, као и реализација других конкретних пројеката донети значајне доприносе и додатну вредност нашим билатералним односима, како у правцу, тако и из правца обе заинтересоване стране.

article of the North-Atlantic Treaty firmly stipulates that any threat to a member state represents a threat to all of its members. This principle of collective security is better protected and implemented when all the members share the same system of values: democracy, stability, security and promotion of these values beyond Euro-Atlantic borders. For a country like Romania, caught throughout its history at the crossroads of strong winds, this guarantee stands for the major pillar of our security and stability.

Secondly, NATO means predictability at the international level and ensuring the security of our domestic economic environment. Why am I saying that? Because the potential security risks can seriously discourage prominent investors to come and start building something in the area.

Concerning the second part of your question, I could give you a positive answer: I see Serbia as member of the alliance in the future. Integration into the Partnership for Peace programme is a first step in this direction. What is the most important is if Serbia shares the same vision, if it wants to become, in the future, member of the North-Atlantic alliance; my hopes are positive in this way. Within the present international environment, it is difficult for a country to individually respond to security challenges. The types of threats have become more complex so that the traditional answers are no longer appropriate.

Serbian and Romanian friendship is deeply rooted. We cannot see any serious disagreements throughout history. What will happen to our relations in the future?

I would allow myself to add to what you have already said that the bilateral historic experience between Romania and Serbia is almost unique and not only for this part of Europe. There is a tradition in this field, which should be valorised and complemented. Without forgetting the bilateral component in all the fields of a mutual interest, we should say it firmly that the political dialogue at the highest level, as the fundamental part of the political relations, provides the necessary framework to permanently develop this relationship. Romania will always stand by Serbia in its efforts to shape a European destiny and will firmly support Serbia's return in the region to which we all belonged until history decided, on a temporary basis, for things to happen otherwise.

Are you satisfied with Serbian and Romanian economic cooperation so far? Could anything more be done? And in what fields especially?

The economic cooperation represents a significant component of the bilateral relationship and its development is encouraging. On the occasion of the Bucharest visit of the President of the Republic of Serbia, Mr. Boris Tadic, there have been outlined some concrete project proposals in the field of infrastructure and transportation (the seventh pan-European corridor, the Danube cooperation, rental of the Constanta port, interest for realising the infrastructure of Constanta-Pancevo-Trieste pipeline). The intentions are there and my belief is that their implementation, as well as realisation of other concrete projects will bring a substantial contribution, a value added to our bilateral relationship, in and from both directions.

Активности омладине АСС

Студенти из Данске гости Атланског савета Србије

18.03.2008.-Атлантски Савет Србије угостио је делегацију 35 студента из Данске са Универзитета у Копенхагену, са факултета политичких наука. Испред Атланског савета госте су поздравили и пожелели им добродошлицу извршни директор АСС Марко Ковачевић, пројект

Activities of the ACS Youth

Danish students guests of the Atlantic Council of Serbia

On March 18th, the Atlantic Council of Serbia hosted a delegation from Denmark comprising 35 students of the Faculty of Political Sciences, University of Copenhagen. In front of the Atlantic Council, the guests were addressed and welcomed by Mr Marko Kovacevic, Executive Director of the Atlantic Council of Serbia, Ms Jelena Jelicic, Project Manager, and on behalf of the Youth Organization, Ms Dusanka Rodic. Mr Marko Kovacevic explained to the Danish students

the goals and operating methods of the Atlantic Council of Serbia, as well as the present situation in the country with regard to integrations. Ms. Jelena Jelicic outlined the ongoing projects which the Atlantic Council of Serbia is working

менадер Јелена Јеличић и испред Душанка Родић. Марко Ковачевић приближио је данским студентима циљеве и начин рада АСС као и текућу ситуацију у земљи по питању интеграција. Јелена Јеличић је причала о текућим пројектима на којима АСС ради а Душанка Родић је представила Организацију младих и начин њиховог доприноса раду Савета као и рад на пројектима и ангажовање младих чланова у писању текстова за Атлантис. Преостало време, студенти су постављали питања везана за тренутну политичку ситуацију и тренутни положај Србије у процесима интеграције на које су им домаћини дали одговоре свако са свог аспекта. Гости су провели занимљиво преподне и добили оквире за нову перспективу за размишљање на тему тренутне ситуацији у којој се Србија налази, од оне коју су имали пре доласка у посету АСС. Студенти из Данске су уз пратњу чланова АСС посетили Факултет политичких наука у простору Центра за америчке студије, где су били гости на трибини на којој су предавачи били декан ФПН-а проф. Милан Подунавцац, амбасадор проф. Предраг Симић и проф. др Драган Симић. После гостовања на ФПН-у, студенти из Данске су посетили Министарство иностраних послова и Скупштину Републике Србије као и остале кључне институције које су им помогле да боље разумеју положај и ситуацију Србије данас. Дански студенти имају предзнање о ситуацији на Балкану које је на завидном нивоу. Ова студијска посета Србији помоћиће им да добију праву слику „са лица места“ и стекну објективнију перспективу о ситуацији на целом Балкану.

Изузетно нам је задовољство што смо имали прилику да учествујемо у формирању позитивног става о Србији код високо образованих будућих лидера из једне земље као што је Данска. Била је то још једна битка у низу, зарад доброг „гласа“ и позитивног става о данашњој Србији. Ми нећемо ни стати ни одустати...

Душанка Родић

Допринос уобличавању националне стратегије за младе

Витални национални интерес јесте трајно елиминисање ратних претњи из окружења, мир и стабилност у региону, као и стварање услова за економски опоравак земље. Трауме из ближе прошлости, које још увек обигравају око наших живота, представљају озбиљну препреку за остваривање циљева али храбро, без предрасуда и без оклевања суочавање са реалношћу значило би немерљиву уштеду драгоценог времена.

Оно што се могло супротставити неповољним околностима јесу ентузијазам и упорност чланова Организације младих Атлантског савета Србије у ширењу евроатлантских идеја и настојању да промене јавно мњење и друштвено расположење према новим и непознатим стварима.

Млади у Србији су одрастали у изолацији, без одгова-

on, while Ms. Dusanka Rodic presented the activities of the Youth Organization, its contribution to the Council's operations, project work and the engagement of young members in writing articles for the newsletter 'Atlantis'.

Danish students asked questions concerning the current political situation and Serbia's position in the integration processes, which were answered by the hosts, each giving a reply from his/her own standpoint. Accompanied by the members of the Atlantic Council of Serbia, the guests visited the Faculty of Political Sciences, where they participated in a public debate held in the Centre for American Studies and had the opportunity to hear eminent lecturers, such as Professor Milan Podunavac, Dean of the Faculty of Political Sciences, Ambassador Professor Predrag Simić, and Professor Dragan Simic, PhD.

Upon participating in the Faculty of Political Sciences debate as guests, the Danish students visited the Ministry of Foreign Affairs and the Republic of Serbia Assembly, as well as other key institutions which will help them improve their understanding of Serbia's position and situation in present-day circumstances.

Danish students demonstrated that they possess considerable knowledge on the situation in the Balkans, and this study visit to Serbia will enable them to gain true insights from the scene of events and acquire a more objective image of the situation in this region.

Dusanka Rodic

Contribution to drafting National Youth strategy

Permanent elimination of war threats from the immediate and neighbouring surroundings, peace and stability in the region, as well as creating conditions for economic recovery of the country, present vital national interests. Traumas from the recent past, which still haunt our daily lives, present a serious obstacle to achieving our envisaged goals; however, a brave confrontation with reality without prejudice or hesitation would prove to be an immeasurable compression of precious time.

That which could be seen continuously confronting unfavourable circumstances is the enthusiasm and determination of the Atlantic Council of Serbia Youth in spreading Euro-Atlantic ideas and in their efforts to alter the public opinion and the society's frame of mind concerning the new and the unfamiliar.

The youth in Serbia have been growing up in isolation, without the appropriate social care and regard, inundated with images of violence in the media, finding themselves amidst the poverty which they have not inflicted upon themselves. They have witnessed and survived the first armed conflicts on the territory of ex-Yugoslavia, the sanctions, air raids and the bombing of the country followed by the assassination of their Prime Minister. They are currently expected to go through the process of transition and lead the society forward in the nearest future. Young people of this country are in dire need of support, especially because it does not only concern the improvement of their lifestyles, but also the future of our entire country. Therefore, it is one of the responsibilities of this society to accept and validate their strivings

рајуће друштвене бриге, преплављени сликама насиља у медијима, затечени у сиромаштву које нису проузроковали. Преживели су прве оружане сукобе на територији бивше Југославије, санкције, бомбардовање земље и убиство премијера. Сада се од њих очекује да прођу кроз транзицију и да у блиској будућности поведу друштво напред. Младима је неопходна подршка, поготову зато што није реч само о њиховом бољем животу, већ и о будућности целе наше земље. Обавеза је зато друштва да уважи њихове жеље и да им помогне да искажу и остваре своје могућности. Ако омладина буде сиромашна, маргинализована и апатична, као што је нажалост добрим делом сада, онда земља неће имати квалитетну будућност, неће бити увећања наталитета, а на крају земља неће имати ни ту омладину, јер ће многи млади једину шансу за пристојан живот потражити - у емиграцији. Атлантски савет Србије препознаје суштинске изазове са којима се земља суочава. Јелена Јеличић и Милош Васиљевић уз подршку тима организације младих активно су дали свој допринос у изради и коначном уобличавању Националне стратегије за младе у Србији која представља први корак ка системском решавању њиховог положаја. У наредном периоду предстоји други круг консултативног процеса свих тематских група и широка јавна расправа, након чега Нацрт иде на разматрање радне групе Владе.

Сарадња Војне академије и Атлантског савета Србије

Најрепрезентативнија улога Атлантског савета Србије и њене омладине огледа се у отворености за сарадњу и ширењу нових контаката. Атлантски савет Србије и Војна академија су годинама повезане и имају сарадњу у готово свим сферама. Полазна идеја догађаја је била учвршћивање сарадње организовањем спортских дана. Чланови Организације младих су у тим сусретима имали прилику да се представе и на најбољи могући начин информишу будуће потпоручнике Војске Србије о раду наше организације. Окупљање и место дешавања је било на Ади Хуји, а такмичење у вожњи картинга. Учествовало је двадесет најбољих студената Војне академије и двадесет чланова Омладине Атлантског савета Србије. Такмичио се мушки део екипе Војне академије и АСС, мада су се и девојке, нове чланице АСС, рекреативно провозале. Дан је завршен закуском у ресторану Аде Хује и разменом утисака и диплома за најбоље возаче.

Други спортски дан: на Војној академији, поред чланица Организације младих, учествовала је и прва уписана генерација девојака 1. студентског пука. Мушки део екипе је био посебно расположен у стрељани где је извршено гађање са двадесет метара из пиштоља ЦЗ 99. Опробале су се и даме, једне и друге екипе, а посебан успех забележила је Ивана Радојковић заузивши високо друго место. Нешто касније чланови Омладине АСС и полазници ВА су одиграли фудбал док су даме ревијално показале своје умеће у одбојци. Спортски дан је успешно завршен поред базена Војне академије, у пријатној атмосфери уз доделу диплома за најбоље тог дана.

А.Ђ.

and to help them express, manifest and realize their potential. If the youth stays poor, marginalized and lethargic, as is largely the case now, the country will not have a high-quality future, there will be no increase in the birth rate, and, ultimately, the country will not even have its youth population, since numerous young people will be searching for their only chance of a decent life by emigrating to foreign countries. The Atlantic Council of Serbia recognizes the core challenges facing this country. Jelena Jelicic and Milos Vasiljevic, supported by the Youth Organization team, have given their active contribution to the process of drafting and final formulation of the National Youth Strategy of Serbia, which presents the first step towards a systematic solution regarding their position. In the forthcoming period, the second round of the consultation process of all thematic groups and a broad public debate are expected, after which the Draft document will be referred for examination by the Government working group.

Cooperation between the Military Academy and the Atlantic Council of Serbia

The most representative role of the Atlantic Council of Serbia and its Youth Organization is reflected in its openness for cooperation and ability to expand the network of new contacts. The Atlantic Council of Serbia and the Military Academy have been closely connected for years and have established cooperation in nearly all spheres of activity. The initial idea and purpose behind this event was the strengthening of cooperation through the organization of sports days. In the course of these encounters, the members of the Atlantic Council Youth Organization had the opportunity to present themselves and inform the future Army of Serbia lieutenant-colonels about the activities of our organization in the best possible manner. The meeting point and venue was Ada Hujia, and the competition concerned was a karting race. Twenty of the best Military Academy students and twenty Atlantic Council of Serbia Youth Organization members took part in the race. The male part of the Military Academy and Atlantic Council teams was competing, however, the girls, new members of the Atlantic Council of Serbia, went for recreational rides as well. At the close of an eventful day refreshments were served in the Ada Hujia restaurant, impressions were exchanged and the best drivers received certificates for their efforts and achievements.

The second sports day was organized at the Military Academy. Apart from the female members of the AC Youth Organization, the first enrolled generation of girls of the first student regiment participated in the event as well. The male part of the two teams was especially gamesome and well-disposed at the firing-range, where they performed 20-metre target practice with a CZ 99 automatic. The ladies from both teams also attempted to prove their skill, and considerable success was achieved by Ivana Radojkovic, taking the highly-ranked second place. Later on, the members of the Atlantic Council of Serbia and Military academy students played football, while the ladies demonstrated their skills in playing non-competitive volleyball. This sports day was rounded off successfully by the Military Academy swimming pool, in a pleasant atmosphere crowned by the presentation of certificates for the best athletes of the day.

А.Ђ.

ЧИТАОЦИ О “АТЛАНТИСУ”

Савремено доба обилује технолошки напредним и чуду равним средствима протока брзе информације и комуникације. Глобални светски поредак је дао и нову генерацију напредних људи који уз помоћ електронских медија, електронске поште и Интернета крстаре планетом и уз минимални утрошак енергије и времена добијају све потребне информације. Јасно је да је “информатичка писменост” присутнија у економски напредним државама света, док у Србији то и даље чини привилегију мањине. Наиме, податак је да свега око 17% становништва код нас има могућност свакодневне употребе рачунара и приступ Интернету. Наравно, то не треба и не сме да буде изговор за недовољан проток информација о питањима која се директно или индиректно тичу живота људи на овим просторима. Када људи доносе одлуке или заузимају одређени став, морају да имају адекватне информације као аргумент.

Атлантис представља најделотворније гласило Атлантског савета Србије до сада. Од свога првог издања јуна 2005. године до сада часопис је побољшао комуникацију заговорника евроатлантске будућности обједињујући њихова разматрања и анализе кључних питања по будућност земље, као и реформске процесе војно-безбедносних структура. Домаћи и страни експерти су врло одговорно приступили проблематици и суочили јавно мишљење Србије са релевантним чињеницама и информацијама у погледу безбедносних интеграција, првенствено у НАТО. Атлантис представља полигон размене мишљења и искуствени допринос земаља партнера транзиционом процесу у Србији. Часопис у тиражу од 1000 примерака доживео је девет издања. Читаоци су разни - од представника државних и друштвених институција у земљи, преко страних представништва до партнерских АТА националних организација.

У циљу унапређења дијалога и размене мишљења о евроатлантским интегративним процесима, Атлантски савет Србије је спровео кратку анкету о свом часопису међу читаоцима Атлантиса. Анкета је спроведена на сајту Атлантског савета, путем и-мејла као и директним контактом са читаоцима.

Contemporary age abounds in technologically advanced and miraculous means of fast information and communication flow.

The global world order has also given birth to a new generation of progressive and forward-thinking people, who surf the planet by means of electronic media, electronic mail and the Internet, thus obtaining all the necessary information with the minimal consumption of energy and time. It is obvious that ‘computer science literacy’ is more ubiquitous in economically advanced countries of the world, whereas in Serbia this still presents a privilege of the minority. Namely, the statistical data demonstrates that only about 17% of our country’s population has the opportunity to use the computer and access the Internet every day. Naturally, this should not and must not present a justification for the insufficient flow of information on issues which directly or indirectly concern the lives of the people in this region. When people reach decisions or adopt a stand, they must have appropriate information as an argument.

Atlantis presents the most effective newsletter of the Atlantic Council of Serbia up to now. Since its first issue, published in June 2005, until the present, the magazine has improved the communication between advocates of a Euro-Atlantic future, gathering and consolidating their considerations and analysis of key issues pertaining to the future of the country, as well as the reform processes of military-security structures. Domestic and foreign experts have approached problematic issues very responsibly and confronted public opinion with relevant facts and information concerning security integrations, primarily into NATO. Atlantis presents an arena and a training ground for exchanging viewpoints and an experiential contribution of the partner countries to the process of transition in Serbia. The newsletter, boasting a circulation of 1000 issues, has seen nine publications. Its readers are various – ranging from representatives of state and social institutions within the country, foreign offices, to partner Atlantic Treaty Association national organizations.

With an aim to promote and improve dialogue and exchange of views on Euro-Atlantic integration processes, the Atlantic Council of Serbia has conducted a short survey on the quality of its newsletter among the readers of Atlantis. The survey was carried out on the Atlantic Council website, by way of e-mail, as well as through direct contact with the readers.

To the question to what extent is the ‘Atlantis’ of use to you and in which fields does it prove to be the most beneficial, the readers most frequently mentioned:

- Raising awareness and being provided with the general information about integrations
- Research in the field of security studies
- Information on NATO which we are not sufficiently provided with here in Serbia

READERS ABOUT THE NEWSLETTER “ATLANTIS”

На питање колико и за шта Вам “Атлантис” користи читаоци су најчешће помињали:

- Општу информисаност о интеграцијама
- Истраживања из студија безбедности
- Информације о НАТО-у којих овде у Србији нема довољно
- Упознавање са интегративним процесима у Србији и општи поглед на регион Балкана
- Корисне информације за посао којим се бавим
- Корисна искуства других земаља у погледу евроатлантских интеграција
- Статистички прегледи, опсервације на тему регионалне и европске сарадње
- Атлантис даје добар преглед важних политичких и економских питања и догађаја у Србији

На питање шта Вам се свиђа, а шта не најчешћи одговори су:

- Одлични чланци и експертски радови, али мало има интервјуа
- Похвале за рубрику Земља партнер
- Допадају ми се научни текстови
- Корисне анализе о крупним светским питањима (тероризам, корупција..)
- Значајна страна искуства у евроатлантским интеграцијама
- Допада ми се што сте разбили (омекшали) стару форму „војно безбедносне“ тематике
- Атлантис делује као кординисани рад младих
- Добра комбинација чланака и форме самог часописа
- Чланци су мало дужи

Питали смо читаоце и шта би волели да читају у наредним издањима Атлантиса:

- Више о развоју
- Мало више о технолошкој компоненти развоја (и НАТО и ЕУ)
- О могућим проблемима и решењима на путу ка ЕУ
- О активностима чланова
- О искуствима транзиције других земаља
- Зашто већ дужи низ година НАТО у основи ради против Србије уместо да нас као савезнике пригрли у своје чланство
- Мишљење јавног мњења о питању Косова и Метохије
- Наставите са праћењем јавног мњења
- Више дебата и сучељавања контрадикторних ставова

На скали од 1 до 5 читаоци су најчешће Атлантис оценили оценом 4, а потом 5. Неке од сугестија биле су и:

- Мало више различитих мишљења на одређене теме
- Разноврсније теме
- Наставите са добрим радом
- Уведите рубрику Уводник или Реч уредника

Редакција Атлантиса се захваљује читаоцима на учешћу у анкети и корисним сугестијама и коментарима који ће бити од велике помоћи у унапређењу и даљем раду гласила Атлантис.

- Becoming more familiar with the integration processes taking place in Serbia and a general outlook on the region of the Balkans.
- Useful information for the line of business I am active in
- Valuable experiences of other countries with regard to Euro-Atlantic integrations.
- Statistical overviews, observations provided on the subject of regional and European cooperation.
- Atlantis offers a good and sound overview of significant political and economic issues and occurrences in Serbia

To the question concerning what they like and dislike about Atlantis, the most frequent answers given were as follows:

- Excellent articles and expert papers/thesis, but there are few interviews
- Praise for the column Partner country
- I like academic texts and writings
- Useful analysis of major global issues (terrorism, corruption...)
- Significant and valuable foreign experiences concerning Euro-Atlantic integrations
- I like the fact that you dispelled (softened) the old form and style of covering the 'military-security' subject
- Atlantis appears to be the result of coordinated activities by a team of young people
- A good combination of articles and the layout of the newsletter itself
- Articles are a bit long

We also asked our readers what they would like to read about in the forthcoming issues of the 'Atlantis':

- More on development
- A bit more about the technological component of development (both NATO and the EU)
- About potential problems and solutions on our path to the EU
- About the activities of the members
- About the experiences of other countries in their process of transition
- Why does it appear that, in principle, NATO has been working against Serbia for a great number of years now, instead of embracing us into its membership as their allays
- Public opinion standpoint on the issue of Kosovo and Metohia
- Continue monitoring public opinion
- More debates and confrontation of contradictory and opposing stances

On a scale from one to five readers mostly appropriated Atlantis with a five grade. Some of the suggestions were as follows:

- A slightly greater number of different and opposing opinions on certain topics.
- More various subject matter
- Continue with the good work
- Introduce a column Editorial or a word of the editor-in-chief

The editorial board of the newsletter Atlantis uses this opportunity to express its thanks to the readers for taking part in the survey and providing useful suggestions and comments which will undoubtedly prove to be of great assistance in improving and upgrading the quality of the future issues of the newsletter 'Atlantis'.

J. Јеличић

J. Јеличић

КО СУ БАЛКАНСКЕ ВЕХАБИЈЕ?

Пише: Александар Ђелошевић

Проблем вехабија је много сложенији него што изгледа, јер се они не могу третирали као терористичка организација, већ као "верски покрет који свуда у свету легално делује". Када би се овај покрет забранио, то би био удар на верске слободе, и то вехабије веома вешто користе за промоцију свог учења

Куцнуо је час, напред браћо,
Напред браћо, напред јунаци,
У джихад, у джихад, кренимо...
Са нашим ратним покликом „Алаху екбер“
Уништиме стари корумпирани свет
на радост и спас Човечанства,
Храбро, јунаци, кренимо у битку!

(Алија Изетбеговић)

Вахабизам се обично одређује као утицајни исламистички покрет у оквиру сунитског огранка Ислама, који захтева повратак на темеље исламске вере, у смислу да муслимани треба да се понашају и делују у складу са верским учењима и обрасцем живљења, који су постојали током живота Божјег посланика Мухамеда и „просвећених предака“ из прве три генерације муслимана. Сам термин вехабије представља, у ствари, турску верзију назива вахабити који се у исламском свету користи за следбенике и поборнике идеја арапског теолога Мухамеда ибн Абдел Вахаба, из 18. века. Његов циљ прихватили су владари области Недзад из куће Сауда. Вахабити забрањују многе верске обичаје и обреде, широко упражњаване широм исламског света, уз објашњење да су они директно супростављени Исламу. Реч је о конзервативном и пуританском исламистичком покрету, који би могао бити одређен као фундаменталистички, јер заговара враћање на основна и изворна исламска учења, уз нескривену нетрпељивост у односу на шиите, на суфизам и дервише, као и на либерална исламска учења. С обзиром на то да је однос човека према Богу индивидуали-

By Aleksandar Đelošević

The problem of the Wahhabi is much more complex than it appears to be, since they cannot be treated as a terrorist organization, but rather as a religious movement which is slowly gaining ground and operating the world over. If this movement were to be banned, it would present an attack on religious freedoms, and this is something the Wahhabi artfully use for the promotion of their doctrine.

The hour has struck, forward brothers,
Forward brothers, forward heroes
Charge into jihad, into jihad, let us move...
With our battle cry 'Allah-u-ekber'
Let us destroy the old corrupt world
To the joy and salvation of Mankind,
Bravely, heroes, let us charge into battle

(Alija Izetbegović)

Wahhabism is commonly defined as an influential Islamic movement within the Sunni fraction of Islam, which calls for a return to the fundamentals of Islamic faith, to the extent that Muslims are supposed to behave and act in accordance with the religious doctrine and the model of life which existed during the lifetime of God's disciple Mohammed and 'the enlightened ancestors' belonging to the first three generations of Muslims. The very term 'Wahhabi' actually presents a Turkish version of the term 'Wahhabiti', which is used in the Islamic world to describe disciples and advocates of the ideas of 18th century theologian Muhammad ibn Abdul Wahhab. His goal was accepted by rulers of the house of Saud in the Nejd region. Wahhabiti denounce many religious customs and rituals which are widely practiced throughout the Islamic world, with a justification of these being directly opposed to Islam. Wahhabism is a conservative and

WHO ARE THE WAHHABIS IN THE BALKANS?

зован и директан (без посредовања свештенства и цркве), све молитве морају бити упућене искључиво Богу и само се Богу може исказивати посвећеност. Управо су зато суфији и шиити јеретици, јер они у својим молитвама помињу и људска бића. Вахабити се противе помињању чак и Божјег посланика Мухамеда у молитвама или обележавању његовог рођендана (маулид), што су многи муслимани почели да практикују. Они сматрају да је Веровесник Мухамед био човек-смртник, наглашавајући да се он сам противио вери у друге људе, јер је таква вера, заправо, порицање Бога. Најстрожије забрањују слике, фотографије (било којег живог бића које има душу), музику, алкохол, коцку, телевизију, радио, биоскопе, позоришта и многе друге ствари, чак и коришћење традиционалних бројаница. Већина вахабита не брије браде и носи традиционалну одећу, због чега, на пример, у јужној Азији вахабите и сличне исламистичке покрете називају Ахл ул Хадис ("људи традиције"). Мохамед ибн Абдел Вахаб, из арапског племена Бани Тамим, рођен је највероватније 1703. године у подручју данашњег главног града Саудијске Арабије Ријада. Одбацивао је све идеје и учења, која су се јавила после 3. века, по муслиманском рачу-

нању времена. (Муслиманско рачунање времена започиње од 622. године, од Мухамедовог одласка из Меке у Медину, познатог под називом хиџра). У настојању да вери врати виталност, што би утицало на поновно успостављање „истинске“ исламске државе, Мухамед ибн Абдел Вахаб је учио да сваки прави верник мора да чини напоре да очисти Ислам од онога што је, по њему, представљало теолошке иновације (биде), празноверје, девијације и ревизију вере, јерес, политеизам и идолатрију (ширк). Вахабити тврде да они настављају пут Салаф ас Салиха („просветљених предака“), што је био циљ који су неколико векова раније у Сирији заговарали Ибн Тајимија (1263-1328) и његови ученици Ибн ал Кајим и Ибн ал Катир. Њихова дела, као и дела других средњовековних заговорника повратка на изворни Ислам, на пут „часних претходника“, била су мало позната у исламском свету све док их није открио и искористио за своје учење Мухамед ибн Абдел Вахаб. Заговорници враћања на изворни Ислам се, због тога, називају Салафити (или Салафије). Они тврде да управо њихова уверења представљају онај изворни и чисти Ислам, који су практиковале прве три генерације муслимана. Уважавање прве три генерације муслимана произилази из хадиса о Божјем посланику Мухамеду, који је једном приликом рекао: „Најбољи међу људима су људи моје генерације, затим они који дођу после њих, а затим они који дођу после њих“. Посебно истичу да најдоследније следе исламски монотеизам (товхид). Наводе да они, стога, нису секта или огранак, већ су, најједноставније речено, истински и прави муслимани. Салафити припадају искључиво сунитском огранку Ислама и представљају, заправо, сунитску реакцију на ширење суфијских и шиитских учења, која су, за салафите, јереси првог реда. Вахабити у Саудијс-

puritan Islamic movement, which could be qualified as fundamentalist, since it advocates a return to basic and genuine Islamic teachings, with an overt intolerance demonstrated towards the Shia, Sufism and dervishes, as well as the liberal Islamic teachings. Taking into consideration the fact that man's relationship toward God is individualized and direct (with no intermediation on the part of the clergy and the church), all the prayers must be directed exclusively to God, and allegiance and devotion can be pledged only to God. This is precisely the reason why the Sufis and Shiites are believed to be heretics and infidels, since they also mention human beings in their prayers. The Wahhabis even denounce and oppose the mentioning of Prophet Mohammed in their prayers as well as the celebration of his birthday (maulid), which many Muslims have started practicing. They believe that bearer of good news and announcer of faith Mohammed was a mortal man, emphasizing the fact that he himself had opposed the belief in other people, since such faith is, in fact, a denunciation of God. They most strictly prohibit paintings, photographs (of any animate living being), music, alcohol, gambling, television, radio, cinemas, theatres, and various other things, including the use of traditional beads. Most Wahhabis wear traditional

clothes and do not shave their beards, which is why, for example, in eastern Asia Wahhabis and similar Islamic movements are called Ahl ul Hadis ('people of tradition'). Muhammad ibn Abdel Wahhab, of the Arabic tribe Bani Tamim, was most probably born in 1703 on the territory of today's capital city of Saudi Arabia – Riyadh. He denounced all the ideas and teachings which appeared after the third century according to the Muslim calendar (Muslim measurement of time commences with the year 622, with Mohammed's departure from Mecca to Medina, known as the Hijra).

In an attempt to return the element of vitality into religion, which would affect the establishment of a 'genuine' Islamic state, Muhammad ibn Abd-al-Wahhab preached that each believer needs to endeavour to purify Islam of what, according to him, presented theological innovations (bida), superstition, deviations and revisions of religion, heresy, polytheism and idolatry (shirk). The Wahhabis claim that they are the ones continuing on the path of Salaf as Sahha ('enlightened ancestors'), which presented an aim advocated by Ibn Tahimia (1263-1328) and his disciples Ibn al Kahim and Ibn al Katir several centuries previously in Syria. Their works, as well as the works of other advocates of the return to genuine Islam, to the path of 'honourable predecessors', had been relatively unknown in the Islamic world until Muhammad ibn Abdel Wahhab had discovered and used them for his own teachings. The advocates of the return to original Islam are, therefore, called Salafis (or Salafias). They claim that it is precisely their convictions and beliefs that present the genuine and pure Islam which was observed and practiced by the first three generations of Muslims. The reverence towards the first three generations of Muslims stems from the hadis on the God's messenger Mohammed, who, on one occasion, said: "The best of my people are my generation then those who come after them, then those who come after them". They Salafi especially emphasise that they are the ones most consistently adhering to Islamic monotheism (tovhid). Thus, they allege not to be a sect or a branch, but rather, most simply stated, genuine and real Muslims. The Salafis belong to the exclusively Suni fraction of Islam and, in fact, present a Suni reaction to the expansion of Sufi and Shia teachings, which, for Salafis, present a first-order heresy. The Wahhabis in Saudi Arabia often qualify themselves as Muvahidun ('those who are for unity' or 'monotheists'). They allow others to call them Ihvan ('brothers'), which should not be confused with the 'Muslim brothers' (Ihvan al Muslemin) of the Egyptian Islamists Hasan al Banna and Sajed Khutba. The Saudi kings and Wahhabi preachers have not changed anything regarding the theological aspects of the original Islam. The changes were of a political nature – by way of spreading Wahhabi ideas and teachings, they established power in Arabia. They qualified themselves as 'Guardians of Islam' and 'Protectors of the two holy mosques'. Western political thinkers point to the fact that, among other things, Wahhabism presents the backbone of the Saud dynasty's legitimacy of power and authority in Arabia, as well as the 'connective tissue' which has sustained the

кој Арабији себе означавају као Мувахидун („они који су за јединственост“ или „монотеисти“). Другима дозвољавају да их зову Ихван („браћа“), што не треба мешати са „Муслиманском браћом“ (Ихван ал Муслемин) египатских исламиста Хасана ал Бане и Саједа Кутба. Саудијски краљеви и вахабитски проповедници нису променили ништа када је реч о теолошким аспектима првобитног Ислама. Промене су биле политичке природе – ширењем вахабитских идеја и учења они су успоставили власт у Арабији. Себе су означили као „Чуваре Ислама“ и „Заштитнике две свете џамије“. Западни политички мислиоци указују, између осталог, да вахабизам представља основу легитимитета власти и ауторитета династије Сауд у Арабији, као и оно „везивно ткиво“ које је одржавало бедуинско друштво, као замена за национални идентитет. Веза вахабизма и породице Сауд траје већ два и по века и могло би се рећи да је нераскидива. Њене темеље су поставили шеих Мухамед ибн Абдел Вахаб и родоначелник саудијске династије Мухамад ибн Сауд, локални емир („принц“) из Дерије у средишњој пустињској области Неџд, који је припадао великом арапском племену Бани Анаџа. Верски и политички савез емира и вахабитског шеиха је био потврђен 1743. године браком сина Мухамеда ибн Сауда и кћерке Мухамед ибн Абдел Вахаба, чији ће потомци касније постати господари Арабијског полуострва. Скоро је сигурно да вахабити никада не би имали шири значај на исламској „сцени“ да нису имали такву подршку династије Сауд. Али, исто тако, породица Сауд вероватно никада не би завладала Арабијским полуострвом, нити би успела да стекне већи утицај у арапском и исламском свету, да иза ње нису стајали вахабитски проповедници-ратници. Деценијама су стрпљиво чекали прилику, чувајући верски и политички утицај у средишњим областима Арабијског полуострва. Када је почетком 20. века турска власт у арапском свету била озбиљно доведена у питање, уз подршку фанатизованих вахабитских ратника, породица Сауд је поново успоставила своју превласт у области Неџада. У време Првог светског рата, Савезници су помагали Велики арапски устанак, у настојању да ослабе Турску. Обећали су Арапима стварање јединствене арапске државе на простору Блиског истока, али су брзо увели да би им то била препрека у успостављању доминације у арапском свету. Колонијалне силе су прекрајале политичку карту тадашњег Блиског истока по својој мери и интересима, у чему су им вахабити послужили као моћно оружје. Последнице такве политике великих сила овај регион осећа до данас, остајући једно од највећих жаришта нестабилности у савременом свету, заједно са Балканом. Борба светских сила

Bedouin society as a substitute for national identity. The close ties between Wahhabism and the Saud family have already been maintained for two and a half centuries, and it could be said that they are unbreakable and permanent. The foundation of these ties were aid by Sheikh Muhammad ibn Abd-al-Wahhab and the founder of the Saudi dynasty Mohammad ibn Saud, the local emir (prince) from Deria in the central desert region Nejd, who belonged to the great Arab tribe Bani Anajza. The religious and political alliance between the emir and the Wahhabi sheikh was reaffirmed in 1743 through a marriage alliance between Muhammad ibn Saud's son and Muhammad ibn Abd-al-Wahhab's daughter, the descendants of whom are later to become the rulers of the Arabian Peninsula. It is almost certain that the Wahhabis would never have a broader influence on the Islamic 'scene' if they had not had such support from the Saud dynasty. But, in turn, the family Saud would probably never have ruled the Arabian Peninsula, nor would it manage to gain more considerable influence in the Arabic and Islamic world, had it not been for the Wahhabi preacher-warriors to hold their ground. For decades they had patiently been waiting for an opportunity to arise, preserving and maintaining their religious and political influence in the central regions of the Arabian Peninsula. At the beginning of the 20th century, when Turkish rule in the Arab world was seriously threatened, the family Saud reinstated its predominance in the Najad region with the support of fanatic Wahhabi warriors. During the period of World War One, the Allies encouraged and provided support for the Great Arab uprising, in an effort to enfeeble Turkey. They promised the Arabs the creation of a unitary Arab state on the territory of the Middle East, but they soon realized that this would present an obstacle in establishing dominance in the Arab world. Colonial powers altered and re-charted the political map of what then comprised the Middle East according to their own suit, needs and interests, whereby using the Wahhabis as a powerful weapon. Even till the present day, the consequences of such policy implemented by the major powers are felt in this region, which remains one of the greatest hotbeds of instability in the contemporary world, together with the Balkans. The struggle of the world powers for the Ottoman Empire 'heritage' in these parts of the world, in the Middle East and the Balkans, has not ceased to plague international relations for almost 200 years now. During the year 1924, the royal dynasty Al Saud conquered the sacred Muslim centres Mecca and Medina. On 19 March, 1933, there transpired a significant event – the signing of an agreement between a Saudi Minister of Finance and the representative of Standard Oil company from California. Saudi politics and Wahhabi teachings now rested upon firm economical ground. Prodigious oil income created the possibility of establishing and financing Islamic centres, numerous religious institutions and organizations, means of information dissemination and the like all over the world. Money presents the key lever of the growing Wahhabi influence in many countries, both in those where Islam is a dominant religion, and in those where Muslims are a minority. Let us just be reminded of the pompous construction of an Islamic centre in Zagreb in the 1980s, as well as many other similar 'projects' in the Balkans region, particularly in the last years of former Yugoslavia's existence. The Wahhabi influence is likely to expand and strengthen, since it is estimated that they have deeply penetrated many Islamic countries. They are especially active among the Muslim minorities in the non-Islamic countries. For instance, it is estimated that over 80 per cent of mosques and Islamic institutions in non-Islamic countries are under their control. Wahhabism started manifesting its more rigid aspects after the Mecca rebellion of 1979, when religious extremists seized the Great Sacred Mosque, posing a direct threat to the ruling Wahhabi dynasty. Somewhat later, the Saud royal family felt endangered by Islamic revolutionists, who assumed power in Iran in 1979. The leader of the Islamic Revolution, Imam Khomeini called for the overthrowing of the Saudi dynasty, describing Wahhabis as a pillar of imperialist and colonist dominance and rule over the Islamic world. This presented a direct challenge to the legitimacy of the Saudi monarchy and its prestige in the Islamic world, regardless of the fact that there is a considerable Shia minority in Saudi Arabia. During the 1980s, Iranian religious leaders have attacked and openly confronted the Wahhabis and the Saudi dynasty, which took a heavy toll on and plagued the relations between the two countries. The relations improved in the 1990s, when, following the Iraq invasion of Kuwait in 1990, the Wahhabi enemy number one in the Islamic world became the Iraqi leader Saddam Hussein, whom they, incidentally, strongly supported in the war against Iran. Nowadays,

за „наслеђе“ Османске империје у овим деловима света, на Блиском истоку и на Балкану, не престаје да оптерећује међународне односе већ скоро 200 година. Током 1924. године краљевска династија Ал Сауд осваја свете муслиманске центре Меку и Медину. 19. маја 1933. досло је до великог догађаја - потписивања споразума између саудијског министра финансија и представника компаније Стандард Оил из Калифорније. Саудијска политика и вахабитско уцење сада су поцивали на чврстој економској основи. Огромни приходи од нафте створили су могућност да по читавом свету буду успостављени и финансирани исламски центри, бројне верске институције и организације, средства информисања и слично. Новац је кључна полута растућег утицаја вахабита у многим земљама, како у онима где је Ислам доминантна религија, тако и у онима где су муслимани мањина. Подсетимо само на помпезну градњу исламског центра у Загребу осамдесетих година 20. века, као и на друге сличне „пројекте“ на просторима Балкана, посебно у последњим годинама постојања некадашње Југославије. Вероватно ће се вахабитски утицај ширити и јачати јер се процењује да су они снажно продрили у многе исламске земље. Посебно су активни међу муслиманским мањинама у земљама које нису исламске. Примера ради, процењује се да се под њиховом контролом налази преко 80 одсто џамија и исламских институција у земљама у којима муслимани нису већина. Вахабизам је почео да се испољава у свом ригиднијем виду после побуне у Меки 1979. године, када су верски екстремисти заузели Велику свету џамију, директно угрожавајући

владајућу вахабитску династију. Нешто касније, краљевска породица Сауд се осетила угроженом од стране исламских револуционара, који су 1979. године узели власт у Ирану. Вођа исламске револуције Имам Хомеини је позвао на збацивање саудијске династије, описујући вахабите као стожер доминације и владавине империјалиста и колонијалиста исламским светом. То је био директан изазов легитимности саудијске монархије и њеном престижу у исламском свету, поред тога што у Саудијској Арабији постоји значајна шиитска мањина. Ирански верски лидери су осамдесетих година прошлог века у бројним приликама нападали вахабите и саудијску династију, што је тешко оптерећивало односе две земље. Односи су поправљени деведесетих година прошлог века, када је после ирачке инвазије на Кувајт 1990. године вахабитима непријатељ број један у исламском свету постао ирачки лидер Садам Хусеин, кога су, иначе, снажно подржавали у рату против Ирана. Вахабизам је данас званично учење у Саудијској Арабији и Катару цијим новцем је изградјено преко 2000 џамија и исламских центара у Западној Европи и Северној Америци и на хиљаде њих у другим деловима света. Већина вахабита сматра да је

Wahhabism presents an official religious doctrine in Saudi Arabia and Qatar, the financial resources of which were used to build over 2000 mosques and Islamic centres in Western Europe and North America, and thousands of these in other parts of the world. The majority of Wahhabis feels that religious violence is allowed in certain cases. However, there is no clear or straightforward definition about the nature of these cases and their attitude toward religious violence, and, what is nowadays more important, toward terrorism, which presents a reason of many partitions among the Wahhabis themselves, but also among the Muslims as a whole. The Saudi royal family today counts more than 25.000 members. Nonetheless, only about 200 princes exert influence on the situation in the country and on politics. Approximately 3000 to 4000 princes receive an annual allowance amounting to about one million dollars. However, the Saudi dynasty is not so homogenous any more, since there has been a formation of several fractions within its scope, primarily, along the parental lines. Many Saudis provided strong support to Osama bin Laden. Nevertheless, it also must not be forgotten that numerous Saudis have also condemned his actions and openly opposed his ideas.

Wahhabis in the Balkans

Islamologist Hasan Sušić was the first one to point to the Wahhabiti operations on our territory already in the early 1980s.. He warned that the Wahhabitis 'instigate Muslims living outside the Arab world not to reconcile themselves to a religious status within the countries in the framework of which they represent a religious minority', indirectly advocating even armed conflicts. According to Hasan Sušić, the Wahhabi ideas became prominent through the activities of the organizations such as the World Islamic league (Rabita), Islamic conference organization, and other similar Islamic associations of a conservative and fundamentalist type. Nowadays, the Wahhabis are present in Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Serbia (primarily Kosovo and Metohia, plus the region of Raska and the river Lim). Their penetration was realized through Islamic religious centres, Islamic schools, and, especially, through Islamic humanitarian organizations. The Wahhabi cells in Sandzak, Bosnia and Herzegovina and Kosovo are controlled by Al Qaeda cells in Sweden and Germany, which are in direct contact with their immediate entourage of Osama bin Laden. It also transpired that certain individuals, members of the Al Qaeda arrived to Spain and France from Bosnia and Kosovo, which compelled Spanish and French Secret Service agents to activate their intelligence centres in Bosnia and Herzegovina and Serbia, in order to discover the new plans of the members of this most dangerous terrorist organization in the world. By way of tracking and surveilling their terrorists the Spanish and the French track them back to extremists from our territory and discovered that Islamists from the Balkans and fundamentalists from Europe are in extremely close cooperation.

Bulgaria: On the basis of the information provided by Bulgarian Security Service, there has been a rapid increase in the number of Islamic institutions and fundamentalist activities among the Muslim population in Southeast Bulgaria. In the past few years, numerous Wahhabi imams operated inside the Turkish minority community in Bulgaria.

Albania

In Albania the Wahhabites have built around 140 mosques at the least, without permission of the state, and received financial aid from hundreds of Islamic institutions, with the greatest number of resources coming from the 'King Fahd' institution from Saudi Arabia. These mosques have mostly been erected in northern Albania. The spiritual leader of the Wahhabi movement in Albania is Ulema Sakir Aslam from Pakistan.

He is based in an Islamic institution in Tirana, and during the year 2005, he alone sent 400 children to university studies in Saudi Arabia and Pakistan. Ulema Abdul Sakir Aslam became known to the wider public by his television interview, where he, accompanied by the group 'Cemerija' and Kosovo Liberation Army (KLA) (which caused a diplomatic incident with the president of Greece), tried to explain and vindicate extremist intentions to fight against the Greek minority in Albania under the umbrella of Islam. During November 1998, then Head of the Albanian intelligence service (ŠIK), Fatos Klosi, stated that Osama Bin Laden had been seen in Albania. He led one of the several fundamentalist groups which deployed their com-

верско насиље дозвољено у одређеним случајевима. Међутим, нема јасне дефиниције тих случајева и однос према верском насиљу и, данас, према тероризму, представља разлог многих подела међу самим вахабитима, али и муслиманима у целини. Саудијска краљевска породица данас има више од 25 хиљада чланова. Али, само око 200 принчева имају утицај на прилике у земљи и на политику: Око 3.000 до 4.000 принчева прима годишње издржавање у висини од око милион долара. Али, саудијска династија није више тако хомогена, јер је оквиру ње дошло до формирања више огранака, пре свега по родбинским линијама. Многи Саудијци су снажно подржали Осаму Бин Ладена. Не сме се, међутим, ни заборавити да су га многи Саудијци осуђили и да су се отворено супроставили његовим идејама.

Балканске вахабије

На деловање вахабита на нашим просторима указао је још почетком осамдесетих година 20. века исламолог Хасан Сушић. Он је упозоравао да вахабити „подстрекају муслимане изван арапског света да се не мире са религиозним статусом у оквиру држава у којима су верска мањина“, индиректно заговарајући чак и оружане сукобе. Ове вахабитске идеје су, по Хасану Сушићу, дошле до изражаја у деловањима организација као што су Светска исламска лига (Раби-та), Организација исламске конференције и друге сличне исламске асоцијације конзервативног и фундаменталистичког типа. Вахабити су данас присутни у Албанији, у Босни и Херцеговини, у Хрватској, Србији (пре свега на Косову и Метохији и у Рашко-полимској области), Македонији и Бугарској. Њихови продори су ишли преко исламских верских центара, исламских школа и, посебно, преко исламских хуманитарних организација. Вахабијске ћелије у Сандзак, Босни и Херцеговини и на Косову под контролом су ћелија Ал Каиде у Шведској и Немачкој, које су у директном контакту са најближим окружењем Осаме бин Ладена. Такође показало се да су појединци из Ал Каиде у Шпанију и Француску досли из Босне и са Косова, што је приморало шпанске и француске обавештајце да активирају своју агентуру у БИХ и Србији, не би ли открили нове планове чланова ове најопасније терористичке организације на свету. Пратећи своје терористе, Шпанци и Французи су досли до наших екстремиста и открили да исламисти са Балкана и фундаменталисти из Европе тесно сарађују.

Бугарска

На основу информација Бугарске службе безбедности, Исламске

bat units to Kosovo. It is believed that Bin Laden set up his operations in Albania during the year 1994, after having the government believe that he is the Head of a wealthy Saudi humanitarian agency which seeks to provide aid for the poorest nation in Europe. Albanian sources claim that the then-president, and current Prime Minister of Albania, Sali Berisha, was linked with some groups which later proved to be extremist and fundamentalist.

Montenegro

Seas Jasavic, Sheriat law student from Saudi Arabia, introduced a 'new religious stream' in the north of Montenegro, the area of Plava, Rožaje, Loznoj i Ulcinj. The Wahhabis built their mosque in Berane. At the 6th Islamic assembly, which was held in Plav, the Wahhabis conducted working meetings in the reconstructed mosque Sultania, the imam of which is the aforementioned Jasavic. Among one of the more prominent guests there was also Ismail Prentic, leader of a terrorist group of the Wahhabis, killed in a confrontation with members of Serbian Ministry of Interior in the vicinity of Novi Pazar.

Macedonia

It is well-known that over the past few years powerful Islamic cells have been operating in Tetovo, Gostivar, Kumanovo, Lipovo, Struga, Depar, Kičevo and other places. The leader of the Islamic community in Macedonia, Ulema Arif Emini, organized fanatic extremists in Lipkovo into groups from 5 to 10 people for the purposes of conducting an armed conflict in the spring of 2006. In Macedonia, Ulema Arif Emini was charged several times by the European Union intelligence services for maintaining the close ties to the Jihadists and the Al-Qaeda leader Osama Bin-laden. More specifically, there is a clash between religious leaders because they are divided into two groups. The first group supports a modern traditionalist Islam, and the other group upholds and advocates the Saudi version, i.e. Wahhabism. Wahhabism is bespoken through the mufti Zenun Berisha from Skopje. He is supported by about ten Islamic theologians who have studied in Saudi Arabia and Pakistan. Zenun Berisha actively supports Albanian extremists in Macedonia and is in close cooperation with the secret spiritual leader of all Wahhabi extremists in the Balkans, the Sandzak Imam, named Zulkorlic.

Kosovo and Metohia

The "Warriors of pure Islam" have been active in Kosovo since the beginning of the 1990s and currently have 30 schools of Koran. Non-governmental organizations, which still operate under the umbrella of the Joint Saudi Committee for Kosovo and Chechnya aid have contributed to the expansion of Wahhabism in Kosovo. Non-governmental organizations arrived to Kosovo after the war in 1999, and, as the media maintain, have been making huge profits from poverty in the suburbs of Kosovo cities, but to a large extent, from the neighbouring cities as well, complying to the stance of Saudi Arabia to resume on-site operations as long as 'there is an identified need for them'. The modus operandi of the Wahhabi movement in Kosovo has been the religious indoctrination of impoverished Albanian and Bosnian population, as well as of the Egyptians and the Askals. Such instances can be observed in Sipolje, the suburbs of Mitrovica, in the settlement Kodra Trimave, formerly known as Vranjevac, the suburbs of Prishtina, followed by Prizren, Pec, Radavac near Pec, Junicko Voksi, Uroševac, Kacanik and other places.

In the schools which were built on the basis of resources from the Joint Saudi Committee for aid to Kosovo and Chechnya fund, and with the assistance of Islamic Charity Foundation, actions are taken to create new generations of loyal and devoted Muslims – not loyal and devoted to Kosovo, but rather the Islamic International community. In the mosques identified as 'theirs', the Wahhabi activists open 'internet cafes' in order to attract children of various age groups to listen to naslats against Skenderbeg and the Albanian National Revival Movement, against the Western civilization and Kosovo traditional Islam itself after occupying themselves with the Internet. Apart from the already mentioned, Mujahedin activists also target other levels strata of Kosovo population: widows, people who were fired or made redundant, farmers, the young ones and usually unemployed, certain 'intellectuals' - to whom they 'grant' 150 euros each and offer other kinds of

институције И активности фундаменталиста су нагло нарасле међу муслиманском популацијом југоисточне Бугарске. У претходних неколико година, многи вахабистички имами су деловали унутар турске мањинске заједнице у Бугарској.

Албанија

У Албанији су веџаби изградили барем око 140 дзамија без дозволе државе, И добили су финансијску помоћ стотина исламских институција од којих највише од институције "Краљ Фахд" из Саудијске Арабије. Ове дзамије су у највећем броју изграђене у северној Албанији. Духовни вода вахабизма у Албанији је Улема Абул Сакир Аслам из Пакистана.

Он је стациониран у исламској институцији у Тирани, током 2005. године сам је послао 400 деце на студије у Саудијску Арабију И Пакистан. Улема Абул Сакир Аслам је широј јавности постао познат по телевизијском интервјуу, где је у пратњи групе "Чемерија" И екстремиста КЛА(који су изазвали дипломатски инцидент са председником Грчке) покушао да објасни и оправда екстремистичке намере да се боре против грчке мањине у Албанији под капом ислама. Током новембра 1998. године тадашњи шеф албанске обавештајне службе ШИК Фатос Клоси рекао је да је Осам Бин Ладен видљив у Албанији. Он је предводио једну од неколико фундаменталистичких група који су слали борбене јединице на Косово. Верује се да је Бин Ладен успоставио операције у Албанији током 1994. након што је влади рекао да је шеф богате Саудијске хуманитарне агенције која зели да помогне најсиромаснијој нацији Европе. Албански извори говоре да је тадашњи председник, а сада премијер Албаније Сали Бериша био повезан са неким групама који су се касније показали екстремно фундаменталистичким.

Црна Гора

На северу Црне Горе, у Плаву, Рожајама, Лозној и Улцињу пре неколико година, "нову верску струју" донео је Сеад Јасавић, студент шеријатског права у Саудијској Арабији. У Бијелом Пољу веџабије су изградиле своју дзамију. На 6-ом исламском сусрету који је августа просле године одржан у Плаву веџабије су имале радне састанке у обновљеној дзамији Султанија чији је имам поменути Јасавић. Међу видљивим гостима тада је био и Исмаил Прентић, вода терористичке групе веџабија, убијен у окрсају са припадницима МУП-а Србије у близини Новог Пазара.

Македонија

Добро је познато да током претходних година моћне исламске ћелије оперишу у Тетову, Гостивару, Куманову, Липкову, Струги, Делару, Кичеву и другим местима. Лидер исламске заједнице у Македонији Улема Ариф Емини, организовао је фанатичне екстремисте у Липкову, у групама од 5 до 10 особа у циљу водјења оружаног сукоба у пролеће 2006. у Македонији. Улема Ариф Емини је оптужен више пута од стране обавештајних служби Европске Уније да одржава везе са джихадистима и лидером Ал Каиде Осамом бин Ладеном. Специфично, у исламској заједници Македоније данас постоји сукоб између верских вода јер су подељени у две групе. Прва група подржава модеран традиционалан ислам, а друга група подржава Саудијску верзију, вахабизам. Вахабизам се испољава кроз скопског муфтију Зенун Беришу. Њега подржава десетак исламских теолога који су студирали у Саудијској Арабији и Пакистану. Зенун Бериша активно подржава албанске екстремисте у Македонији и блиско сарађује са тајним духовним водом свих вахабистичких екстремиста на Балкану имамом Сандзак Зукорлићем.

Косово и Метохија

"Борци чистог ислама" на Косову су активни од почетка деведесетих година и сада имају око 30 куранских школа. Експанзији веџабизма на Косову допринеле су невладине организације које још увек делују под окриљем Заједничког саудијског Комитета за помоћ Косову и Цеценији. Невладине организације су на Косово стигле након рата

assistance, in order for them to lead a completely Muslim way of life in its most radical form. On the webpages of leading political parties in Kosovo or the webpages of Albanian intellectuals such as Miljzim Krasnici, PhD & Co, and among the links of their webpages there is an icon termed 'Religion' the opening of which immediately activates an oriental ilahia. It has been discovered that international intelligence officers know that the most radical Islamic groups and organizations have set up camp in Drenica. In the village of Rezale, municipality of Srbica, the pivotal point of extreme Islamits, Mujahedin and Wahhabi assembly is the mosque. This mosque is completely Arabic and it preaches in accordance with strict Sheriat laws. The mosque in Novi Poljanac is occupied by Mujahedins, and in the mosque in village Sipolje which is located on the Mitrovica-Pec road, the program consists exclusively of anti-American and anti-Serb propaganda, which regularly finishes off by extending a call for jihad. And in Drenica itself, one of the biggest training centres for the recruit drilling of Mujahedin is led buy a famous terrorist Iljaz Proksi. This intelligence officer of the famous Albanian intelligence service which is under Hašim Tači's control, conduct a special training course for the use of sprinkling and chemical weapons. In December last year, at least 30 Mujahedins with Egyptian passports were redeployed to Kosovo. They were infiltrated into France a year earlier to cause riots and political unrest in large cities, particularly Paris, and when they completed their mission they were transferred to Kosovo through secret channels. They were transferred by Islamic humanitarian organizations and deployed to several of their bases in Pristina, Djakovica and Drenica. Their task was to form militant groups which would confront international forces of KFOR and UNMIK in their first phase, so as to open up a corridor for infiltrating their fellow-militants from Albania into the north of Kosovo. The Mujahedins from the 'Abu Bekir Sidik' unit based/with the headquarters in Srbica maintain close ties with this 'French' group. This militant group assumed control over the local mosque, since huge amounts of arms and military equipment are being kept in the underground bunkers under the mosque. By way of underground canals the mosque is connected to the army barracks KZK 'Iljaz Kodra', which is located in close proximity to the former ammunitions factory. Immediately beyond it, there is a forest sheltering a training ground on which Mujahedins daily perform their combat training and preparation. There are many such locations in Drenica. The Mujahedins are becoming increasingly vociferous in encouraging themselves to enter a new war, and KFOR as well as UNMIK have been assigned a task/duty not to impede them or obstruct their activities and not to enter into conflict with them. Hašim Tači maintains close ties with the Mujahedins through the intelligence service ŠIK. Tači needs the Mujahedins as reinforcement in his attacks on northern Kosovo, but also as support in his race to assume the seat of Prime Minister. He personally manages and directs the recruitment of new Mujahedins from Islamic countries, whereas his brother Gani Tači, organizes their transport and deployment to particular basis throughout Kosovo, who also collects money by racketeering all petrol stations in Kosmet on his way. Special 'flying squadrons' of so called instructors were formed in several training centres in Drenica, with the task to circulate from camp to camp and train terrorists for suicide bomber tasks of the 'black widow' type, Chechen women suicide terrorists. A few of them are from Grozny. Among them, there are those who participated in the terrorist attack on the Beslan school several years ago. There are also groups comprised of 'Afghans', members of the Wahhabi movement from Afghanistan, 'specialists' for , who came to the region of Peć and Sandzak through connections from Sandzak. As a member of the KLA (in Albanian: Ushtria Clirimtare e Kosove – UCK), Kosovo prime minister, Agim Çeku, cooperated very closely with the brother of Al Zavari, who is the second most important person in Al-Qaeda. The Wahhabis are regrouping, and on the entrance into the final stage of negotiations on the Kosovo and Metohia status, their activities shall increase in magnitude and scope, both in Serbia and parts of Montenegro which are naturally neighbouring Sandzak, and the parts of Montenegro bordering Kosovo. The Mujahedins from Bosnia and Herzegovina also see their opportunity in this situation and are slowly moving to parts of both states-Serbia and Montenegro.

The region of Raska and the river Lim

The report of KFOR intelligence agents in which it is literally said that 'terrorist groups in Kosovo have initiated an intensive redeployment of am-

1999. године и, како наводе медији, профитирају од сиромаштва у предграђима косовских градова, али у великој мери и у околним селима, поступајући став Владе Сауди Арабије да на терену остану активне све “док за то постоји потреба”. Модус операнди вехабијског покрета на Косову је верска индоктринација сиромашног албанског, бошњачког становништва као и Египћана и Аскалија. Такви примери су евидентни у Шипољу, предградје Митровице, у насељу Кодра Тримава, некада Врањевац, предградје Пристине, затим у Призрену, Пећи, у Радавцу код Пећи, у Јунићком Воксију, Уросевцу, Кацанику и другим местима. У школама изградјеним средствима из фондова Заједничког саудијског Комитета за помоћ Косову и Цеценији и уз помоћ Добротворне исламске фондације, ради се на стварању нове генерације лојалних муслимана - не према Косову, већ према исламској интернационали. При дзамијама идентификованим као “њихове”, вехабијски активисти отварају “Интернет кафе-е” како би привукли децу различитих узраста да после бављења интернетом слухају “наслихате” против Скендербега и покрета за Албански национални препород, против западне цивилизације и самог косовског традиционалног ислама. Поред већ наведених, мудзахедински активисти бирају и друге слојеве косовског становништва: удовице, особе отпуштене с посла, сељаци, младе углавном оне без посла, поједине “интелектуалце” - које “дарују” са по 150 евра и нуде друге врсте помоћи, како би водили потпуно исламски начин живота у најрадикалнијој форми. На интернет страницама водећих политичких партија на Косову или на интернет страницама албанских интелектуалаца као сто су др Миљазим Краснић и Џо, на линковима њихових интернет страница постоји икона “Религија” чијим се отварањем аутоматски активира оријентална илахија. Откривено је да међународни обавештајци знају да су се најрадикалније исламске групе и организације улогориле у Дреници. У селу Резале, у општини Србица, центар окупљања екстремних исламиста, мудзахедина и вехабија је дзамија. Ова дзамија је потпуно арапска и у њој се проповеда по строгим серијатским законима. Дзамију у Новом Пољанцу заузели су мудзахедини, а у оној у селу Сипољу, која се налази на путу Митровица-Пец, на програму је искључиво антиамеричка и антисрпска пропаганда, која се редовно завршава позивом на джихад. А у самој Дреници, један од највећих тренинг центара за обуку мудзахедина води познати терориста Иљаз Прокси. Овај обавештајца косовске шиптарске обавештајне службе, која је под контролом Хашима Тачија, изводи специјалну обуку за коришћење распрскавајућег и хемијског оружја. Децембра месеца прошле године из Француске на Космет је пребачено најмање 30 мудзахедина с египатским пасошима. Они су годину дана раније били обучени у Француску да изазову немире у великим градовима, посебно у Паризу, и када су завршили посао, тајним каналима пребачени су на Космет. Пребацили су их исламске хуманитарне организације у неколико база у Приштини, Призрену, Ђаковици и Дреници. Њихов задатак је формирање борбених група које ће се у првој фази супротставити међународним снагама КФОР-а и УНМИК-а, како би отвориле коридор за убацивање својих сабораца из Албаније на север Косова. Везу са овом “француском” групом држе мудзахедини из јединице “Абу Бекир Сидик”, са седиштем у Србици. Ова борбена група под контролом држи локалну дзамију, јер се у подземним бункерима испод ње чувају велике количине оружја и војне опреме. Подземним каналима дзамија је спојена с касарном КЗК “Иљаз Кодра”, која се налази у близини бивше фабрике муниције. Одмах иза ње је шума у којој је полигон на којем мудзахедини свакодневно изводе борбену обуку. Таквих места у Дреници је више. Мудзахедини све гласније храбре себе за улазак у нови рат, а КФОР и УНМИК добили су задатак да их не ометају и не улазе у конфликт са њима. Хашим Тачи везу са мудзахединима држи преко обавештајне службе ШИК. Тачију су мудзахедини потребни као ојачање за напад на северно Косово али и као подршка његовом јуришу на премијерско место. Лично руководи доводјењем нових мудзахедина из исламских земаља, а њихов превоз и пребацивање до одређених база широм Косова организује његов брат Гани Тачи, који успут сакупља рекет са свих бензинских пумпи на Космету. Посебне “летеће групе” тзв. инструктора, формиране су при неколико центара за обуку у Дреници са задатком да иду од кампа до кампа и обучавају терористе за самоубилачке задатке типа “црна удовица”, по угледу на чеченске

munition and military equipment from the territory of Kosovo into Sandzak, demonstrates to what extent do terrorist groups of the ex-OVK count on armed support from Sandzak. A statistic is mentioned that warehouses for extremist armament in Sandzak are located on the Bajgora Mountain, on the north of Kosovo (it extends from Vučitrn to Leposavić). A terrorist organization called ‘Bajgora storm’ operates on this mountain. The commander of this organization is a well-known terrorist from the ranks of the former OVK Ram Rama. He manages and directs the redeployment of

weapons from their storages in the region of the village Boljetin into Sandzak, and his right hand and key operative agent in this activity is his cousin Gzim Rama, a terrorist known by his allies Paša.

The channel for transporting weapons for the Mujahedins and Wahhabis leads mountain Rogozna, taking the route of Vučja lokva-village Kaljin. One of the bigger weapon shipment deliveries by way of this canal was performed in early May. It all took place between midnight and three a.m. Under the cover of darkness eight trucks loaded with all kinds of arms and explosives were transported from village Kaljin over Batnjak to the Novi Pazar spa. Here the load was taken over by an Al Qaeda group which transported it through special canals to its base in Sandzak. One part of the arms and explosives reached their cells on mountain Ninija, where the first group of Islamic warriors were defeated. The discovery of a Wahhabi camp presents a continuation of the dangerous processes which are occurring in the region of Raška and the river Lim. Their organizing and expansion to border regions towards Serbia and Montenegro has been noticed recently. Convoys, or rather arms shipments which are moving towards in the direction of the mentioned destination are setting forth from the region of Bihać, followed by Visoki, Sarajevo and Goražde, until their final destination in Raška, in the south of Serbia. The main centre of Islamic activity in Raška is Novi Pazar. Weapons are smuggled in convoys together with construction material for which is donated to humanitarian causes. Apart from the afore-mentioned, other methods of smuggling are also used, such as illegal border crossings. Imam Zukorlic is the dean of the Centre for Islamic Studies in Novi Pazar and founder of an extremist organization Islamic Kosovo Aid in Kosovska Mitrovica and the organization Guardians of Islam

терористе-самоубице жене. Неколицина њих је из Грозног а остали, њих око десетак, из разних села из Чеченије. Медју њима има и оних који су учествовали у терористичком нападу на школу у Беслану пре неколико година. Постоје и групе "авганистанаца", припадника вахабитског покрета из Авганистана, "специјалиста" за заседна и препадна дејства, који су у рејон Пећи и Призрена досли посредством веза из Сандзакa. Премијер Косова Агим Чеку је као припадник ОВК (Усхтриа Цилиримтаре е Косове – УЦК) веома блиско сарађивао са братом Ал Завахрија, другог човека у Ал-Каиди. Вехабије се регруписавују и уласком у завршницу преговора о статусу Косова и Метохије њихова активност биће појачана како у Србији, тако и у деловима Црне Горе који се природно наслњају на Санџак, тако и у деловима Црне Горе према Космету. Своју шансу виде и муџахедини из БиХ који се лагано селе у делове две државе - Србију и Црну Гору.

Рашко полимска област

Колико терористичке групације бивше ОВК рачунају на оружану подршку из Санџака, показује и извештај Кфорових обавештајаца у којем се дословце каже да су "терористичке групације са Космета отпочеле интензивно пребацивање наоружања и војне опреме са простора Космета у Санџак".

Наводи се податак да се складишта за наоружавање екстремиста у Санџаку налазе на планини Бајгора, на северу Косова (пружа се од Вучитрна до Лепосавића). На тој планини делује терористичка организација "Бајгора шторм" (Бајгорска олуја). Њен командант је познати терориста из редова бивше ОВК Рам Рама. Он руководи пребацивањем оружја из својих магацина у рејону села Бољетин у Санџак, а његова десна рука и главни оперативац у овом послу је његов рођак Гзим Рама, терориста познат под псеудонимом Паша.

Канал пребацивања оружја за муџахедине и вехабије иде преко планине Рогозна, правцем Вучја локва - село Каљин. Једна од већих испорука наоружања овим каналом обављена је почетком марта. Све се одиграло између поноћи и три часа ујутру. Под окриљем мрака у осам камиона, натоварених свим врстама наоружања и експлозива, прекривених вуном, пребачени су из села Каљин преко Батњака до Новопазарске бање. Ту је товар преузела група Ал каиде, која га је посебним каналима пребацила до својих база у Санџаку. Један део оружја и експлозива стигао је и до њене хелије на планини Нинији, где је пала прва група исламских ратника.

Откривање вахабијског кампа представља наставак опасних процеса који се дешавају у Рашко-полимском региону. У последње време је уочено и њихово организовање и проширење на погранична места према Србији и Црној Гори. Конвоји, односно пошиљке оружја који иду ка наведеној дестинацији крећу се од региона Бихаћ, затим преко Високог, Сарајева и Горажда до коначне дестинације Рашке, на југу Србије. Главни центар исламске активности у Рашкој је Нови Пазар. Оружје се кријумчари у конвојима заједно с грађевинским материјалом за изградњу, који се донарају у хуманитарне сврхе. Поред наведеног, користе се и други начини кријумчарења оружја, као што су илегални преласци државних граница. Имам Зукорлић је декан центра за исламске студије у Новом Пазару И оснивао је екстремне организације Помоћ исламском Косову у Косовској Митровици, И организације Заштитници ислама у Призрену. Тајни штаб имама Зукорлића је стациониран у јужној Косовској Митровици где је лоциран И Екрем Авдиу. Екрем Авдиу је особа која је организовала насилне немире и терористичке акције против Србије на Косову у Марту 2004. Наредјења су извршила нове исламске организације Илми Елези и Абу Бакр Садик.

Међународна кризна група за спречавање конфликта у свету констатовала је да су вехабизам и вехабије у Санџаку екстремни исламски покрет који се све више шири.

"Вехабије у Новом Пазару, Сјеници, Тугину и другим санџачким градовима данас контролишу многе џамије, што делује узнемирујуће и има назнаке екстремистичког деловања", пише између осталог у редовном извештају Кризне групе.

Почетком јануара 2007. у рејон Сандзакa убациена је терористичка група Фронт исламског спаса оформљена од Арапа из Судана, Алжира, Палестине, Турске и Египта. Под командом је једног турског и двојице босанских држављана. Упоредо са њима делује и двадесет

у Призрен. The secret headquarters of imam Zukorlić is stationed in south Kosovska Mitrovica, where Ekrem Avdiu is also based. Ekrem Avdiu is the person who organized hostile riots and terrorist acts against Serbia in Kosovo on March 2004. The orders were executed by members of the new Islamic organization Ilm Elezi and Abu Bakr Sadik. The International crisis group for conflict prevention in the world ascertained that Wahhabism and the Wahhabis in Sandzak present an extremist Islamic movement which is increasingly growing and spreading. In the standing report of the Crisis Group it is stated that the Wahhabis in Novi Pazar, Sjenica, Tutin and other towns in Sandzak control many mosques nowadays, which has a disconcerting effect and shows indications of extremist operations. In early January 2007, a terrorist group 'Islamic Salvation Front' was infiltrated in the region of Sandzak formed on the part of Arabs from Sudan, Algeria, Palestine, Turkey and Egypt under the command of one Turkish and two Bosnian nationals. Alongside them, operations are conducted by a 20member group of Islamists from Turkey as well, who entered Sandzak illegally as specialists for chemical warfare. Anyway, the Wahhabis are well-paid. According to the claims of certain Serbian security agents, members of this movement in Nis who abide by all the rules are paid between 300 and 400 euros monthly. According to police sources, there are 155 Wahhabis, however they are active not only in ethnically clean or majority Muslim regions, but a great number of young people also joins them, among which canvassed members of Orthodox and Catholic religion. The whole Islamic community as well as the state have an enormous responsibility to help prevent the operation of radical processes, thereby protecting the citizens and preventing new calamities which we have witnessed in the recent past from taking place.

Bosnia and Herzegovina

There is proof evidence that Saudi Arabia national Osama Bin Laden visited the cabinet of Alia Izetbegovic, among the Mujahedins better known as Ali Izat. The witness of their meeting is journalist of the newsletter 'Spiegel'. Bin Laden had meetings with the president of SDA and Muslims in Bosnia and Herzegovina on several occasions, and the purpose of his visit was establishing a network of terrorist Al Qaeda in Europe. There is also material physical evidence that the most wanted terrorist in the world got a Bosnian passport on the initiative of Izetbegovic himself. It must not be forgotten that Alia Izetbegovic was one of the most esteemed theorists of Islamism in the world, devoted to the victory of global Islam and prepared to do literally everything in order to reach this goal. The former Yugoslavia had a high ranking in the so-called non-aligned world countries, and numerous loans granted in that period have been put to good use by the 1990s regime of Alia Izetbegovic. In the non-aligned countries, as well as in Tanzania and Kenya, his men had the green light. In this moment, the command centre of the entire financial aid network and logistic support to Islamist and extremist cells in Europe is based in Sarajevo, the capital of Bosnia and Herzegovina. Their leader reis ulema Mustafa Cerić stated that Muslims were against democracy and that the borci combatants of the Bosnia and Herzegovina armed forces in the war of 1992-1995 were conducting jihad, therefore, not a worldly, but a religious war. And jihad is never a war of liberation.. Cerić contends that Muslims are in a process of so-called Islamization, and that they are resisting secularization and the western model of democracy both in the East and in the West. The Muslims in the Balkans were presented with two options: hijra or the jihad. Reis struggle for bare life, for their own survival and subsistence of own people on their own land, for the protection of basic rights (among others, the right of own religious practice), which amounts to jihad presents. In this reis interpretation of the religious and ethnic tragedy ripping Bosnia and Herzegovina there is no room for the Bosnia and Herzegovina defenders who are not Muslim Bosnians, or for Muslim Bosnians who are not religious believers. As a response to the warning of professor Hafizovic of the Islamic studies Faculty on the growing danger posed by Wahhabism and his critique of the Saudi regime, Mustafa Cerić said that he shouldn't cut the branch on which they are sitting. The Saudi Embassy in Sarajevo is slowly gradually executing a bill for the aid assistance of this country provided in the Bosnia and Herzegovina war. Already since 1992, compatriots from Middle Eastern countries which were not only skilful in operating weapons but also in special interpretation of religion arrived to assist the Muslims. All of them mostly

точлана група исламиста из Турске, који су илегално ушли у Санџак као специјалисти за хемијско наоружање.

Вехабије су, иначе, добро плаћене. Према тврдњама српских безбедњака, припадници овог покрета у Нишу који се придржавају свих правила добијају месечно између 300 и 400 евра. Према изворима полиције има их 155. Вехабија, при том, нема само у етнички чистим или већинским муслиманским срединама, већ код њих одлази доста младих међу којима има врбованих припадника православне и католичке вероисповести.

Велика је одговорност на целокупној Исламској заједници, а и држави, да помогне да се спречи деловање радикалних процеса, тиме заштите грађани и зауставе нове несреће чији смо сведоци били у блиској прошлости.

Босна и Херцеговина

Постоје докази да је Саудијац Осама бин Ладен боравио у кабинету Алије Изетбеговића, међу мудзахединама познатијег као Али Изат. Сведок њиховог сусрета је новинарка листа "Шпитл". Бин Ладен се више пута срео са председником СДА и муслимана у БиХ, а тамо је боравио са циљем оснивања мреже терористичке Ал Каиде у Европи. Постоје и материјални докази да је најтраженији светски терориста добио пасош Босне на иницијативу самог Изетбеговића. Не сме се заборавити да је Алија Изетбеговић био један од најцењенијих светских теоретичара исламизма, предан победи светског ислама и спреман да учини буквално све у том циљу. Некадашња Југославија се високо котирала у такозваном несврстаном свету, и многи кредити из тог доба веома су добро искоришћени од режима Алије Изетбеговића 90-их година. У несврстаним земљама, па тако и у Танзанији и Кенији, његови људи су имали зелено светло. У овом моменту, командни центар за целу мрежу финансијске помоћи и логистичку подршку исламских и екстремних целија у Европи је у Сарајеву, главном граду Босне и Херцеговине. Њихов вођа реис улема Мустафа Церих је рекао да су муслимани против демократије и да су борци армије БиХ у рату 1992-1995 водили джихад, дакле не световни рат већ верски. А джихад никада није ослободилачки рат. Церих каже да се муслимани налазе у процесу тзв. исламизације, те да и на Истоку и на Западу одбијају секуларизацију и западни модел демократије. Муслимани на Балкану су имали две могућности: хиџри или џихад. Реис борбу људи за голи живот, за опстанак себе и својих на свом, за одбрану основних права (међу њима и на веру), своди на џихад. У том реисовом тумачењу верско-етничке трагедије Босне и Херцеговине нема места за бранитеље БиХ који нису Бошњаци, као ни за Бошњаке који нису верници. На упозорење професора Хафизовића са Факултета за исламске студије о нарастајућој опасности вахабизма и критичи саудијског режима, Мустафа Церих му је одговорио да не треба да сече грану на којој седимо. Саудијска амбасада у Сарајеву полако испоставља рачун за помоћ те државе у рату у Босни и Херцеговини. Муслиманима су у помоћ већ од 1992. године, пристизали сународници из блискоисточних земаља који су били не само вични баратању оружјем већ и посебном тумачењу религије. Сви они су углавном чинили неколико посебних јединица у оквиру Армије БиХ, а свакако најпознатији је одред Ел Мудзахедин састављен најпре искључиво од светих ратника – мудзахедина, а затим и од локалног живља које је постепено поцело да прихвата њихово тумачење ислама, али и ратовања. Не треба подсећати да је управо ова јединица у току рата цинила најмонструозније злочине. Већина мудзахедина је на крају, по потписивању Дејтонског споразума, награђена за допринос у рату тако сто им је влада Федерације БиХ на инсистирање тадашњег председника Изетбеговића доделила босанско држављанство. Донедавно вехабијски вођа у БиХ Јусуф Барчић из Калесије (где се званично налази једина дзамија коју су у потпуности заузеле вехабије) отворено је најавио да ће тражити отцепљење од званичне исламске заједнице БиХ и формирање своје. Главни помагач Барчићевог вахабистичког покрета је Аднан Бузар са седистем у Бецу, иначе зет Палестинца Сабри ал Бана, познатијег као Абу Нидал, оснивача Револуционарног Савета Фатах и најтраженијег терористе крајем 80-их година. Ал Бана је убијен у Ираку 2002. године. Интересантно је да се на једном од последњих видео снимака пред смрт Барчића у позадини види чувени Абу Мали командант Ел Муд-

comprised several special units within the Bosnia and Herzegovina Army, and by far the most famous id the El Mujahedin division primarily composed of consisting of the sacred warriors – the Mujahedin, strengthened by the local population which gradually started accepting their interpretation of Islam, but also of warfare. There is no need to specially remind of the fact that this was the exact unit which committed the most atrocious crimes during the war. At the end of the war with the signing of the Dayton peace treaty agreement, the majority of the Mujahedin were specially awarded for their contributions in the war by having the government of the Bosnia and Herzegovina Federation granting them Bosnian citizenship on the insistence of the then-president Izetbegovic. Until recently, the leader of the Wahhabis in Bosnia and Herzegovina, Jusuf Baricic from Kalesija (where the officially only mosque which is totally occupied by the Wahhabi is located) openly announced that he will call for the secession from the official Islamic community of Bosnia and Herzegovina and form his own. The main assistant aid of Baricic's Wahhabi movement is Adnan Buzar with headquarters in Vienna, incidentally the Palestinian Sabri al Ban's, better known as Abu Nidal, founder of the Revolutionary Council Fattah and the most wanted terrorist in the late 1980 son-in-law. Al Bana was killed in Iraq in 2002. It is interesting that in one of the last video recordings shortly before the death of Baricic, the famous Abu Mali, commander of El Mujahedins can be seen. According to official data, about a hundred Mujahedins

have been recorded in the territory of Hadzici and Brcko municipalities, or rather the villages Pazarici and Maoča, as well as in the canton of Zenica and Doboј, on the mountain Ozren in the village Bočinja. After raiding and searching the offices of high Saudi Committee for aid to Sarajevo in 2002, NATO representatives in Bosnia and Herzegovina found computer files with shots of objects of the September terrorist attacks on New York and Washington, and the American Embassies in Kenya and Tanzania which the terrorists attacked in 1998, as well as the photos of the American destroyer Kol which was attacked in Jemen. On this occasion, a program was also found which explains how planes used in agriculture can be applied for dispersing chemicals, as well as data on materials for making false passes to State Department and credit cards. At the Slobodan Milosevic trial in the Hague, witness Patrik Bario, French colonel and anti-terrorist combat expert, revealed information that there is evidence in the Bosnia and Herzegovina Ministry of Interior that the leader of the terrorist group Al Qaeda which mounted an attack on the USA on September 11th, Mohammed Ata visited Bosnia (sojourn in the village of Bakotic is mentioned)

захедина. Према званичним подацима евидентирано их је око хиљаду на просторима општина Хадзици и Брчко, односно селима Пазарићи и Маоча, као и у Зеничко-добојском кантону, на планини Озрен у селу Бочиња. Представници НАТО-а у БИХ су после упада и претреса канцеларија Високог саудијског комитета за помоћ у Сарајеву током 2002. године пронашли компјутерске фајлове са сликама објеката мета септембарских терористичких напада на Њујорк и Вашингтон, затим америчких амбасада у Кенији и Танзанији које су терористи напали 1998., као и слике америчког разарача Кол који је нападнут у Јемену. Пронађен је тада и програм којим се објашњава како авиони који се користе у пољопривреди могу бити употребљени за разбацавање хемикалија, као и подаци о материјалима за прављење лажних пропусница у Стејт Департамент и кредитних картица. На судјењу Слободану Милосевићу у Хагу, сведок Патрик Барио, француски пуковник и експерт за борбу против тероризма, изнео је податак да постоје докази у Министарству унутрашњих послова БИХ да је вођа терористичке групе Ал Каида која је извела напад на САД 11. септембра Мохамед Ата посеђивао Босну (помиње се боравак у селу Бакоћић) где се састајао са својим истомишљеницима.

Исламски терористи, чије организације делују на територији БиХ посебно су заинтересоване за Санџак и Косово.

Бецка веза

Вође локалних верских заједница босанских муслимана у дијаспори именује Ријасет Исламске заједнице БиХ, који делује у Сарајеву, а избор се врши на основу конкурса који се расписује након успоставе џемата или другог вида организације кроз коју делује Исламска заједница БиХ. Сандзакске веџабије окупљају се у дзамији Сахаба у 7. бецком округу, коју води ходза Недзад Балкан, или Ебу Мохамед, како сам себе назива. Балкан, заједно са шест других веџабија од којих су три аустријски држављани, били су умешани у пребијању Босанског Србина Михајла Кисића у Брчком 2006. године. Након кратког судјења, дата им је симболична казна након чега су се вратили у Беч. Надлежне власти у Аустрији окарактерисале су га као екстремног ходзу исто као и особе које посећују ову дзамију. У Бечу су активне и босанске веџабије које имају седиште у дзамији Даувилд у 12. округу. Ову групу води Хафиз Мухамед Порча, сеф Самосталне локалне заједнице босанских муслимана у Бечу. Порча је био Барчићев колега са Универзитета у Саудијској Арабији а неки од званичника босанске исламске заједнице га оптужују за организовање и финансирање посета Босни радикалних муслимана из Немачке и Аустрије.

Обе групе веџабија вазе за једне од најекстремнијих групација, због чега су под сталном присмотром аустријске полиције.

Закључак

Инциденти и њихова чудна понашања толико су учествовали да то превазилази верску толеранцију и прераста у криминални акт најцрње врсте. Исламски екстремизам на Балкану ће несумњиво наставити да јача. Он је већ дуго у процесу јацања као последица распада Југославије, става спољних сила, ратова и свеопштег осећаја исламске заједнице да је она у успону а да су њени супарници и противници, а пре свега Срби, у опадању. То све не значи неминовно и нужно јачање веџабизма. Водеће личности у исламској заједници у самој Србији сматрају да би било непромишљено допустити им да се одвећ размахну, јер би тиме угрозили своје сопствене позиције. Не треба заборавити да су политиком прикривене субверзије с једне стране и привидне сарадње са властима са друге они већ на путу да буду господари ситуације на свом подручју. Са становника дугогодишњих интереса поборника исламизма у Србији, није упутно допустити усијаним главама, веџабиистичким, или ма којим другим, да крену путем директних терористичких акција, јер како сада ствари стоје лидери исламске заједнице имају разлога да верују да ће своје циљеве далеко ефикасније остварити по принципу «тиха река брег рони». Проблем веџабија је много сложенији него сто изгледа, јер се они не могу третирали као терористичка организација, већ као «верски покрет који свуда у свету легално делује». Када би се овај покрет забранио, то би био удар на верске слободе, и то веџабије веома вешто користе за промоцију свог уцења. Једини начин да му се стане на пут јесте пуна помоћ државе Исламској заједници државе, јер све оно што муслиманским верницима не пружу муфтије, хоће веџабије.

where he met his like-minded Islamic terrorists, whose organizations are operational in Bosnia and Herzegovina are especially interested in Sanjak and Kosovo.

The Vienna connection

Leaders of local religious Bosnian Muslim communities in the Diaspora are appointed by the Riyasat of the Islamic community in Bosnia and Herzegovina, which operates in Sarajevo, and the selection is made on the basis of a competition vacancy which is announced following the establishment of Dzemat or another form of organization which the Islamic community of Bosnia and Herzegovina operates through. The Sandzak Wahhabis gather in the Sahaba mosque in the Vienna district, the head of which is Hadji Nedžad Balkan or Ebu Mohammad, or Balkan as he calls himself, together with six other Wahhabis, three of which are Austrian citizens, were implicated in participated in the beating up of a Bosnian Serb, Mihajlo Kisić in Brčko in 2006. After a short trial, they were granted a symbolic punishment, after which they returned to Vienna. The authorities in Austria characterised him as an extremist Hadji, as well as the people who frequent this mosque. Bosnian Wahhabis who are headquartered in the Dauvild mosque are also active in the 12th district of Vienna. This group is lead by Hafiz Mohammed Porča, head of Autonomous local community Bosnian Muslims in Vienna. Porča was Barčić's colleague from the University in Saudi Arabia, and some of the Bosnian Islamic community officials accuse him of organizing and financing the visits to Bosnia of radical Muslims from Germany and Austria. Both groups of Wahhabis are linked with one of the most extremist groups, which is why they are under constant surveillance of the Austrian police

Conclusion

Incidents and their strange questionable behaviour have become so frequent that it exceeds religious tolerance and becomes a criminal act of the worst kind. Islamic extremism in the Balkans will undoubtedly continue to grow and increase in force. It has been in the process of fortification for a long time now, as a consequence of dissolution of Yugoslavia, foreign powers stance, wars and the overall feeling on the part of the Islamic community that it is ascending on the rise and that its adversaries and enemies, and primarily Serbs are on the decline. This all does not inevitably imply the strengthening of Wahhabism. The leading figures of the Islamic community in Serbia itself feel that it would be ill-advised to imprudent hasty unguarded to allow them too much scope, since this would endanger jeopardize their own positions. It should not be forgotten that by way of covert oblique subversion on the one hand, and apparent seeming cooperation with the authorities on the other, they are already on the road to becoming masters of situation in this region. From the viewpoint of long-term interests of the advocates of Islamism in Serbia, it is not advisable to allow ardent hot heads those of the Wahhabis or any other to head in the direction of direct terrorist actions, since as is currently the situation, Islamic community leaders have the reason to believe that they will accomplish their aims far efficiently if they apply the principle of 'still waters run deep'

The problem of the Wahhabis is much more complex than it appears to be, since they cannot be treated as a terrorist organization, but a religious movement which is operating legally everywhere in the world. If this movement were to be prohibited, it would present an attack blow to religious freedoms and the Wahhabis are using this very skilfully for the promotion of their teachings. The only way to oppose it is having full support on the part of the state to the Islamic community, because all that Muslims are not offered by the muftis they will be offered by the Wahhabis.

СУВЕРЕНИТЕТ

Пише: Дарко Маринковић

Чак и површна анализа садржаја написа у штампи, а посебно изјава политичара указује да је реч „суверенитет“ једна од најчешће коришћених речи у њиховим наступима. Одбрана „суверенитета“ и „територијалног интегритета“ Србије, односно Косова, као саставног дела Србије истиче се као неспорни, основни циљ политичких странака различитих политичких и идеолошких оријентација. То се нарочито појачава у време изборних кампања, што је очигледни доказ да употреба овог појма, поред осталог, има и дневнополитички карактер и циљеве. Однос према суверенитету и импликације везане за статус Косова, представљају предмет дубоких политичких подела и извор политичке и социјалне нестабилности у Србији.

Зато је за политичку стварност Србије од великог значаја целовит, аргументован, објективан одговор на питање шта у савременом добу представља суверенитет. Од одговора на ово питање зависе и одговори на многа друга питања политичке теорије и праксе, укључујући и онај комплекс питања који се обухвата заједничким називником – људска безбедност.

У политичкој теорији, суверенитет означава пуно и врховно овлашћење у процесу доношења одлука и одржавања реда и друштвеног поретка у једној држави. Наравно, као и многи други појмови политичке и друштвене теорије, појам суверенитета није статичан. Напротив, посматрана у временској димензији, уочљива је променљивост и развојност овог појма, односно његово прилагођавање новим донетима и визијама грађанског друштва. Другим речима, развој, односно промена приступа појму суверенитета везана је за развој грађанског друштва, а пре свега за развој демократије и концепта и праксе људских слобода и права.

Примера ради, у Француској у XVI веку, Жан Боден применио је концепт суверенитета да би ојачао власт краља над феудалним племством, што је у крајњој линији било у функцији јачања улоге и моћи трећег стањења, односно формирања јединствених, великих националних тржишта. То је била теоријска основа транзиције феудализма ка национализму, односно стварању великих националних држава.

У каснијем току развоја, доминантну улогу добијају теорије друштвеног уговора и народног суверенитета, што је била основа успостављања слободних, демократских, грађанских друштава, у чијем се темељу налази слободни грађанин. Из тога јасно проистиче да су једини носиоци суверенитета грађани, који демократским изборима овлашћују народне представнике у парламенту, да у њихово име и за њихов рачун, значи искључиво у интересу грађана, обављају одређене јавне функције и овлашћења. То истовремено значи да суверенитет има своје утемељење и може остварити свој смисао само уз пуну уставно – правну заштиту и фактичко остваривање људских слобода и права.

Савремено доба – процес глобализације, односно све веће економске, технолошке и политичке повезаности и међузависности савременог света унело је у појам суверенитета још једну, међународну димензију: поштовање међународних правних стандарда у области људских слобода и права. То јесте вид ограничавања националног суверенитета, али у позитивној функцији заштите неспорних цивилизацијских тековина савременог доба.

Аутор је професор на МегаТренд универзитету

SOVEREIGNTY

by Darko Marinković

Even a perfunctory and superficial content analysis of newspaper headlines, and especially of those concerning politicians' statements, points to the fact that the word 'sovereignty' is one of the most frequently used in their public addresses. Defending and protecting the 'sovereignty' and 'territorial integrity' of Serbia, or rather Kosovo, as an integral and unalienable part of Serbia, is emphasised as an indisputable and primary goal of political parties advocating various political and ideological orientations. This becomes particularly intensified and pronounced during the period of election campaigns, which presents distinct proof that the use of this notion implies, among other things, its daily-political character and aims. The attitudes towards sovereignty and implications concerning the status of Kosovo present the cause of profound political divisions and the source of political and social instability in Serbia.

Therefore, it is of crucial importance for the political reality of Serbia to provide a thorough, argued and objective answer to the acute question of what it is exactly that sovereignty implies in the contemporary age. Upon the answer to this question directly depend the answers to many other issues concerning political theory and practice, including the complex of issues comprised under the common denominator – human security.

Within the scope of political theory, sovereignty denotes absolute and supreme authority in the decision-making process, maintenance of law and order and social system of a state. Naturally, as is the case with numerous other notions pertaining to political and social theory, the notion of sovereignty is by no means static. On the contrary, observed within a time dimension, the variability, versatility and evolutionary nature of this concept becomes apparent, or rather, its adjustment to the new goals and visions of civil society. In other words, the evolution of, or rather, the alternation in the approach to the notion of sovereignty is closely connected to the progress of civil society, and, above all, to the development of democracy, as well as the concept and practice of human rights and freedoms.

For instance, in 16th-century France, Jean Bodin applied the concept of sovereignty in order to fortify the king's authority and reign over the feudal nobility, which ultimately served to strengthen the role and power of the third estate, or rather, which led to the formation of single, large national markets. This presented the theoretical framework for the process of transition from feudalism towards nationalism, or rather, the creation of large national states.

In the course of the subsequent stage of development, theories of social contract and national sovereignty gained an increasingly dominant role, which presented a solid basis for the establishment of free, democratic, civil societies, at the foundations of bearers of sovereignty are the citizens, who, by virtue of democratic elections, appoint and mandate public representatives in the parliament to perform certain public functions and responsibilities on their behalf and for their account, therefore, solely in the best interest of the citizens. This simultaneously means that sovereignty has its foundation in and can achieve its full effect and purpose only on the background of absolute constitutional and legal protection, as well as the factual realization of human rights and freedoms.

The modern era – the globalization process, or rather, the increasing economic, technological and political interrelatedness and connectivity of the contemporary world, has introduced another, international dimension into the notion of sovereignty: the respect of international legal standards in the domain of human rights and freedoms. This does present a mode of restricting national sovereignty, but for the positive purpose of protecting the indisputable heritage and acquisitions of contemporary age civilizations.

The author is a Professor at Megatrend University

Atlantis